

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Σχολή Οικονομικών Επιστημών & Διοίκησης Επιχειρήσεων
Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας
Διεύθυνση: Μεγάλου Αλεξάνδρου 1, 263 34 ΠΑΤΡΑ
Τηλ.: 2610 369217, Φαξ: 2610 396184.
website: manedu.teiwest.gr, email: manedu@teiwest.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
EDUCATION MANAGEMENT

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Διοίκησης Εκπαίδευσης / Education Management

Διπλωματική Εργασία

*Διεθνείς Πολιτικές και Δεξιότητες.
Έρευνα στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας*
**International Policies and Skills.
Research in the Second Chance Schools**

Ζαραβίνας Μιχαήλ. Α.Μ: 50012

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Μητρόπουλος Ιωάννης

Α' Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:
Δρ. Παναγιωτόπουλος Γεώργιος

Β' Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:
Δρ. Γεωργιάδη Νίκη

Πάτρα, 6 Οκτωβρίου 2019

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Πατρών, 2019

Η παρούσα Εργασία καθώς και τα αποτελέσματα αυτής, αποτελούν συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Πατρών και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης, αναπαραγωγής και αναδιανομής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα της Εργασίας καθώς και το όνομα του Πανεπιστημίου Πατρών όπου εκπονήθηκε.

Ευχαριστίες

Η επιτυχής ολοκλήρωση του ΠΜΣ δεν θα μπορούσε παρά να είναι αποτέλεσμα διαρκούς επικοινωνίας, ανταλλαγής ιδεών και επιχειρημάτων, οικοδόμησης σχέσεων και σύνθεσης νέων θέσεων, μέσα σε ένα κλίμα ακαδημαϊκής ελευθερίας και δημιουργίας. Σε αυτό συνέβαλαν όλοι οι συμφοιτητές και οι καθηγητές, που συνεργαστήκαμε με σεβασμό στην προσωπικότητα των άλλων, για μακρύ χρονικό διάστημα. Τους ευχαριστώ θερμά όλους, σήμερα από εδώ.

Νιώθω όμως την ανάγκη να ευχαριστήσω ξεχωριστά, την κ^α Καρανικόλα Ζωή, διδάσκουσα στο ΠΜΣ και αρχική επιβλέπουσα καθηγήτρια της Διπλωματικής μου. Η εκπόνησή της και τελικά η ολοκλήρωση του ΠΜΣ, δεν θα ήταν δυνατή χωρίς την αμέριστη καθοδήγηση, βοήθεια και συμπαράσταση που απλόχερα έλαβα από αυτήν.

Εξίσου σημαντική ήταν η συνδρομή και η κατανόηση των κ^{ων} Μητρόπουλου Ιωάννη και Παναγιωτόπουλου Γεωργίου, διδάσκοντες καθηγητές και επίσης επιβλέποντες, όπως και της κ^{ας} Γεωργιάδη Νίκης, καθηγήτριας στο ΠΜΣ και τελικής συνεπιβλέπουσας.

Τέλος να ευχαριστήσω για τη στήριξή τους την οικογένειά μου και τη σύζυγό μου Κυριακή, που στάθηκαν δίπλα μου και με στήριξαν έμπρακτα σε κάθε πρόβλημα που προέκυψε.

Περίληψη

Εισαγωγή: Οι Διεθνείς Οργανισμοί, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών - ΟΗΕ - UNESCO, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης – ΟΟΣΑ, η Ευρωπαϊκή Ένωση – Ε.Ε., καθορίζουν το πλαίσιο Δεξιοτήτων του πολίτη του 21^{ου} αιώνα και αναδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσής του με κατάλληλες Δεξιότητες, που θα οδηγήσουν στην Κοινωνική Ευημερία και στην Αειφόρο Ανάπτυξη.

Σκοπός της παρούσας μελέτης, σε θεωρητικό επίπεδο, είναι να αποσαφηνιστεί η έννοια των Δεξιοτήτων και να παρουσιαστούν οι Διεθνείς Οργανισμοί και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας – ΣΔΕ, στην Ελλάδα.

Σε ερευνητικό επίπεδο, να επισημανθούν οι Δεξιότητες που χρειάζεται να κατέχει ένας άνθρωπος τον 21^ο αιώνα, και να διερευνηθεί αν αυτές καλλιεργούνται στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των ΣΔΕ.

Υλικό και Μέθοδος: Τα δύο κείμενα που ερευνώνται είναι το Νέο Θεματολόγιο Δεξιοτήτων για την Ευρώπη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ε.ΕΠ. και ο Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των ΣΔΕ.

Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της Ποιοτικής Ανάλυσης με τη χρήση Θεματικών Δικτύων, για να ερευνηθεί αν εναρμονίζονται οι Διεθνείς επιταγές με τις Εθνικές επιλογές στα ΣΔΕ.

Αποτελέσματα: Στα δύο κείμενα δίνεται έμφαση στις Βασικές αλλά και Ψηφιακές Δεξιότητες. Στα ΣΔΕ γίνεται αναφορά σε Ψυχολογικές και Κοινωνικές Δεξιότητες και στις ατομικές ανάγκες του Εκπαιδευομένου. Επίσης περισσότερο εξειδικευμένη είναι η ανάλυση των Δεξιοτήτων μέσα στο κείμενο της Ε.ΕΠ., ενώ στον κανονισμό των ΣΔΕ γίνεται γενικότερη αναφορά.

Συμπεράσματα: Μέσα από την ανάλυση και σύγκριση αυτών των κειμένων προκύπτει πως στα ΣΔΕ χρειάζεται να παρέχεται ένα συγκεκριμένο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, με σαφέστατους σκοπούς, ενιαίο για όλη τη χώρα.

Από πλευράς Ε.Ε. καλό είναι να συμπεριλαμβάνει στις απαραίτητες Δεξιότητες των Ενηλίκων και τις αντίστοιχες Ψυχολογικές/Κοινωνικές.

Λέξεις Κλειδιά: Δεξιότητες, Διεθνείς Οργανισμοί, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Αναλυτικά Προγράμματα.

Abstract

Introduction: International Organizations, European Union - EU, United Nations Organization, UNESCO, Organization for Economic Cooperation and Development - OECD, define the 21st Century Citizen Skills Framework and highlight the need to enhance it with appropriate skills that will lead to social skills. Prosperity and Sustainable Development.

The purpose of this study, in theory, is to clarify the concept of Skills and to present the International Organizations and Second Chance Schools – SDE in Greece.

At the research level, identify the Skills that a person needs to possess in the 21st century, and investigate whether they are cultivated in SDS curricula.

Material and Method: The two texts being researched are the New Skills Agenda for Europe. and the Regulation on the Organization and Operation of Second Chance Schools.

Thematic Analysis with Thematic Networks was used to investigate whether International Checks were harmonized with National Options in SDS.

Results: Both texts emphasize both Basic and Digital Skills. But only in SDS reference is made to the Psychological and Social Skills and to the individual needs of the Learner. There is also a greater analysis of Skills within the text of the EEA, while in the regulation of SDSs. a more general reference is made.

Conclusions: The analysis and comparison of these texts shows that in SDS there is a need for a specific and comprehensive curriculum that is unique to the whole country.

On the EU side it is advisable to include the necessary Adult Skills and the corresponding Psychological / Social.

Keywords: Skills, International Organizations, Adult Education, Second Chance Schools, Curricula.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	5
Abstract	6
Κατάλογος Σχημάτων	9
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	10
Εισαγωγή.....	11
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	14
Κεφάλαιο 1ο. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	14
Εισαγωγή.....	14
1.1. Εννοιολογική αποσαφήνιση του ορού Δεξιότητες.....	15
1.2. Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου Εκπαίδευση Ενήλικων	17
1.3. Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου Δια Βίου Μάθηση	19
1.4. Σημασία απόκτησης Δεξιοτήτων	20
Κεφάλαιο 2ο. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	22
2.1. Ιστορικά στοιχεία και Ίδρυση των Διεθνών Οργανισμών	22
2.1.1. Εκπαιδευτικός Επιστημονικός & Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών. UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	23
2.1.2. ΟΟΣΑ, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης,	24
OECD, Organization for Economic Operation and Development.....	24
2.1.3. Ευρωπαϊκή Ένωση, E.E. – EU, European Union.....	25
2.2. Κατηγοριοποίηση Δεξιοτήτων	25
2.2.1. Γλωσσικές και Αριθμητικές Δεξιότητες, - Literacy and Numeracy Skills	27
2.2.2. Μεταβιβάσιμες Δεξιότητες – Transferable Skills	28
2.2.3. Τεχνικές και Επαγγελματικές Δεξιότητες – Technical and Vocational Skills...	30
2.2.4. Ψηφιακές Δεξιότητες – Digital Skills	31
Κεφάλαιο 3ο. ΘΕΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ (ΣΔΕ).....	33
Εισαγωγή.....	33
3.1. Ιστορική αναδρομή των ΣΔΕ	34
3.2. ΣΔΕ και Ευρωπαϊκό Πλαίσιο	35
3.3. Τα ΣΔΕ στην Ελλάδα.....	36
3.4. Αναλυτικά Προγράμματα των ΣΔΕ	39
3.5. Οι Γραμματισμοί στα ΣΔΕ.....	41
3.5.1. Γλωσσικός Γραμματισμός.....	42
3.5.2. Αριθμητικός Γραμματισμός	42
3.5.4. Αγγλικός Γραμματισμός	43
3.5.5. Κοινωνικός Γραμματισμός.....	44
3.5.6. Επιστημονικός - Περιβαλλοντικός Γραμματισμός	44

3.5.7. Πολιτισμική - Αισθητική Αγωγή, Αθλητισμός.....	45
3.6. Βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικών ερευνών.....	46
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	49
Κεφάλαιο 4ο. Μεθοδολογία έρευνας.....	49
Εισαγωγή.....	49
4.1. Ερευνητικός σκοπός.....	49
4.2. Εγκυρότητα και αξιοπιστία της ερευνητικής μεθόδου.....	50
4.3. Ερευνητικά ερωτήματα.....	51
4.4. Αναγκαιότητα της έρευνας.....	51
4.5. Περιορισμοί της έρευνας.....	52
4.6. Παρουσίαση ερευνητικού υλικού.....	52
4.7. Υπό έρευνα υλικό.....	53
4.8. Συγκρότηση και περιγραφή θεματικών δικτύων.....	54
Συμπεράσματα.....	63
Συζήτηση.....	65
Συσχέτιση αποτελεσμάτων με άλλες σχετικές έρευνες και προτάσεις για το μέλλον.....	69
Βιβλιογραφία.....	71
Ελληνική.....	71
Ξενόγλωσση.....	75
Παραρτήματα.....	80

Κατάλογος Σχημάτων

- ✚ Σχεδιάγραμμα 1^ο. Εννοιολογικός Χάρτης από το Κείμενο της Ε.ΕΠ.
- ✚ Σχεδιάγραμμα 2^ο. Εννοιολογικός Χάρτης από τα Αναλυτικά Προγράμματα των ΣΔΕ

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΔΒΜ	Δια Βίου Μάθηση
ΣΔΕ	Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΕΟΚ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.ΕΠ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.	Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων
Ο.Τ.Α.	Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ	Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης
Ε.Ι.Ν.	Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας
ΓΓΔΒΜ	Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης
EFA	Education for All

Εισαγωγή

Στο σύγχρονο κόσμο συντελούνται αλλά και παράγονται αδιάλειπτα ραγδαίες κοινωνικοοικονομικές μεταβολές, πολλές φορές με ακραίο και βίαιο τρόπο, προερχόμενες από τις εκάστοτε εγχώριες και διεθνείς πολιτικές εξελίξεις. Μεταβολές που συνακόλουθα δημιουργούν ελλειμματικές πτυχές σε τομείς πυλώνες της κοινωνίας, σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, όπως η Εκπαίδευση, περιορίζοντας έτσι τις απαραίτητες βασικές Δεξιότητες για την ηθικογνωσιακή και επαγγελματική καλλιέργεια του ατόμου (Βεργίδης & Κόκκος, 2009).

Οι Διεθνείς Οργανισμοί, οι οποίοι εκτός των άλλων καθορίζουν το πλαίσιο των Δεξιοτήτων, προβάλλουν την ανάγκη ενίσχυσης των ευαίσθητων αυτών πληθυσμών με τις κατάλληλες και πλέον απαραίτητες Δεξιότητες, που θα οδηγήσουν στην Ευημερία, στην Ανάπτυξη και Αποτελεσματικότητα της κοινωνίας συνολικά. Τα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ε.Ε., επηρεάζουν τις ισχύουσες Εθνικές Πολιτικές για την Εκπαίδευση Ενηλίκων και μεταξύ άλλων τα Αναλυτικά Προγράμματα των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, ΣΔΕ, με γνώμονα τη σύγκλιση στα διεθνή πρότυπα Δεξιοτήτων.

Η αναμενόμενη ελλιπής κατάκτηση Δεξιοτήτων από το άτομο, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα Δεξιοτήτων, ως άμεση συνέπεια των αναπόφευκτων κοινωνικών μεταβολών, αποτέλεσε συχνά αντικείμενο συγγραφικών μελετών (Rogers, 1999), έγινε πεδίο μελέτης στα μέσα του 20^{ου} αιώνα και θα αποτελεί διαχρονικά αντικείμενο ενδιαφέροντος και στη σύγχρονη εποχή και την ανθρώπινη παραγωγικότητα (De la Fuente & Ciccone, 2002). Η επίσημη διεθνής γνώμη σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (2016), προβλέπει την υψηλή εξειδίκευση της σύγχρονης κοινωνίας και επισημαίνει τη σπουδαιότητα «επένδυσης» του περιεχομένου της εκπαίδευσης με τις εξ' ολοκλήρου απαιτούμενες Δεξιότητες των σημερινών μαθητών και αυριανών επαγγελματιών σε μια εξελισσόμενη ανταγωνιστική αγορά εργασίας.

Άρα χρειάζεται να διαπιστωθεί ποιες είναι εκείνες οι Δεξιότητες, που ο σύγχρονος πολίτης είναι απαραίτητο να κατέχει για να ανταποκριθεί σε μια νέα πραγματικότητα, με βάση τα Διεθνή και Ευρωπαϊκά πρότυπα και κείμενα.

Χρειάζεται επίσης να ερευνηθεί κατά πόσο τα ΣΔΕ συμμορφώνονται με αυτά τα διεθνή πρότυπα και εναρμονίζουν τα Αναλυτικά Πρόγραμμα Σπουδών τους με αυτές τις κατευθύνσεις.

Σκοπός της παρούσας μελέτης σε θεωρητικό πλαίσιο είναι η εννοιολογική επεξήγηση του όρου Δεξιότητες και οι σύνδεσή του με την Εκπαίδευση Ενηλίκων και τη Δια Βίου Μάθηση. Η λειτουργικότητά του αλλά και η διαφοροποίησή του από τον όρο Ικανότητες. Επιπλέον, εξετάζεται η κατηγοριοποίηση και η διερεύνηση της συσχέτισής του με τις έννοιες της Ευημερίας, της Ανάπτυξης και της Αποτελεσματικότητας. Επιχειρείται η αποσαφήνιση των

όρων Διεθνείς Οργανισμοί, Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ελλάδα και Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.

Σε ότι αφορά το ερευνητικό πλαίσιο, βασική επιδίωξη της μελέτης είναι η διερεύνηση και επισήμανση όλων εκείνων των Δεξιοτήτων που καθίστανται *απαρέγκλιτα αναγκαίες* για τις προκείμενες απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής του ατόμου, όπως αυτές ορίζονται από το υπό διερεύνηση κείμενο της Ε.Ε. Ταυτόχρονα θα εξεταστεί εάν και ποιες από αυτές, είναι εκείνες οι Δεξιότητες που προωθούνται και καλλιεργούνται στα Αναλυτικά Προγράμματα των ΣΔΕ. Θα διαπιστωθεί έτσι η εναρμόνιση και η αντιστοίχιση της σκοποθεσίας του περιεχομένου της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα σε σχέση με τις επιταγές που ορίζει το διεθνές κείμενο.

Για τη διεξαγωγή της παρούσας μελέτης και για να διερευνηθούν και να αναλυθούν οι έννοιες – άξονες της προβληματικής της εργασίας, έγινε βιβλιογραφική ανασκόπηση σημαντικού όγκου δεδομένων για την επιλογή των καταλληλότερων πληροφοριών για την ανάπτυξη του θέματος. Ειδικότερα, για την ολόπλευρη ανάδειξη του θέματος έγινε χρήση της Θεματικής Ανάλυσης, που ως μέθοδος συναντάται κατά κύριο λόγο σε ποιοτικές έρευνες.

Η χρησιμότητά της έγκειται στο γεγονός ότι δίνει την ικανότητα στον ερευνητή να εξειδικεύσει το θέμα προσεγγίζοντάς το με επιμέρους θεματικά δίκτυα, και να εστιάσει συστηματικά στα βαθύτερα νοήματα για την πληρέστερη κατανόηση της προβληματικής που ασχολείται (Braun&Clarke, 2006). Ειδικότερα έγινε διερεύνηση κειμένου της Ε.Ε. για το σύνολο των Δεξιοτήτων που προτάσσει ως αναγκαίες για το άτομο σήμερα, ενώ παράλληλα με θεματική ανάλυση περιεχομένου των Αναλυτικών Προγραμμάτων των ΣΔΕ διερευνήθηκαν εάν και ποιες Δεξιότητες προωθούνται και καλλιεργούνται σχετικά και κατά τα διεθνή πρότυπα.

Έπειτα από επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, διαπιστώθηκε περιορισμένη συγγραφή ερευνητικών έργων αναφορικά με τις σύγχρονες προεκτάσεις της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στα ΣΔΕ, όπως αυτές οριοθετούνται από το Νέο Θεματολόγιο 2016 της Ε.Ε. Ωστόσο, σε ένα γενικότερο πλαίσιο δεν αμφισβητεί κανείς την παρουσία βιβλιογραφικών ερευνών στο πεδίο μελέτης της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, οι οποίες όμως δεν προσεγγίζουν ακριβώς και αναλυτικά τις επιταγές της Διεθνούς πολιτικής για την Εκπαίδευση Ενηλίκων. Αυτό επομένως που πραγματεύεται η συγκεκριμένη μελέτη είναι αν η καλλιέργεια των απαραίτητων εκείνων Δεξιοτήτων, όπως αυτές ορίζονται από την Ε.Ε., προβλέπονται για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.

Ειδικότερα, στο 1^ο κεφάλαιο, επιχειρείται αρχικά η ανάλυση του όρου Δεξιότητες, έννοια κεντρική και καθοριστική για την ανάπτυξη του υπό μελέτη θέματος. Επίσης αναλύονται οι όροι Εκπαίδευση Ενηλίκων και Δια Βίου Μάθηση. Ακολούθως, σημειώνεται η σημασία απόκτησης των Δεξιοτήτων.

Στο 2^ο κεφάλαιο ακολουθεί η παρουσίαση των Διεθνών Οργανισμών και η σύνδεσή τους με τον όρο Δεξιότητες, μέσω γραπτών κειμένων τους, με χαρακτήρα οργανωμένων εκθέσεων και προτάσεων, που θα πρέπει να ενσωματωθούν στις πολιτικές των κρατών, σχετικά με τα ζητήματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και Κατάρτισης. Η εκπαίδευση ενηλίκων απασχολεί την παγκόσμια κοινότητα όπως και η Αειφόρος Ανάπτυξη, στο πλαίσιο μιας διαρκώς μεταβαλλόμενης αγοράς εργασίας με νέες απαιτήσεις και με απαραίτητες Δεξιότητες που πρέπει οι μεγάλες πληθυσμιακές ομάδες να κατακτήσουν. Ιδιαίτερα αυτές που είτε δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση ή κι αν ακόμα την ολοκλήρωσαν, δεν έχουν κατακτήσει τις αναγκαίες Δεξιότητες.

Ακολουθεί η ανάλυση και κατηγοριοποίηση των δεξιοτήτων, όπως αυτή προκύπτει μέσα από τους Διεθνείς οργανισμούς, για την πολυεπίπεδη αναβάθμιση του εργασιακού προφίλ του ατόμου.

Στο 3^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), ως η σύγχρονη Εθνική επιλογή και ως προτεινόμενη προσπάθεια ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση και τελικά στην αγορά εργασίας και στο κοινωνικό γίνεσθαι των ατόμων, που για ποικίλους λόγους, εγκατέλειψαν ή δεν ολοκλήρωσαν την εκπαίδευσή τους.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την ανάλυση και σύγκριση των δύο κειμένων και με την εξαγωγή συμπερασμάτων για τις ομοιότητες αλλά και διαφορές τους. Τονίζεται η ανάγκη εναρμόνισης των οδηγιών της Ε.Ε. με τα προγράμματα σπουδών των ΣΔΕ και διατυπώνονται προτάσεις για την αναβάθμιση τους, καθώς και της ποιότητας εκπαίδευσης που προσφέρουν στους σύγχρονους Έλληνες πολίτες.

Θ Ε Ω Ρ Η Τ Ι Κ Ο Μ Ε Ρ Ο Σ

Κεφάλαιο 1ο. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Εισαγωγή

Έχει υποστηριχθεί ότι η εκπαιδευτική πολιτική, όπως αυτή προτείνεται και προάγεται από τους διεθνείς οργανισμούς στα πλαίσια μιας ανοιχτής, ισότιμης και αξιοκρατικής εκπαίδευσης για όλους, επιδιώκει από τα κράτη την εξασφάλιση μιας ορθολογικής εκπαιδευτικής διαδικασίας, που θα έχει στόχο την παροχή επαρκούς και ποιοτικής κατάρτισης. Έτσι αυτή θα είναι δυνατόν να αποτελέσει εφαλτήριο για τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και τον πολλαπλασιασμό των εργασιακών επιλογών νέων και ενηλίκων.

Στο Συμβούλιο της Λισαβόνας τον Μάρτιο του 2000, η εκπαίδευση συνδέθηκε στενά με τη δυναμική της οικονομίας μιας κοινωνίας αλλά και προτάθηκε η άμεση συσχέτιση των Δεξιοτήτων του ατόμου με την αγορά εργασίας.

Με την παρέλευση ήδη μιας δεκαετίας από τη συζήτηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Βρυξέλλες, 2008) για τη βελτίωση των Ικανοτήτων στον 21^ο αιώνα όπου σημειώθηκε μεταξύ άλλων η καίρια σημασία απόκτησης Δεξιοτήτων για μια ασφαλέστερη αναζήτηση εργασίας και αύξηση της κοινωνικής καταξίωσης του ατόμου, η επιδίωξη για ταυτόχρονη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ενίσχυσή του παρουσιάζεται πιο επίκαιρη από ποτέ.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω επιχειρημάτων, κρίνεται σκόπιμο να προσδιοριστεί και να αναλυθεί το επιδραστικό περιεχόμενο του όρου Δεξιότητες ως προς την Εκπαίδευση Ενηλίκων και η διάκρισή του από τον όρο Ικανότητες. Επίσης θα σημειωθεί η σημασία της σύνδεσης του όρου Δεξιότητες με τις έννοιες της Ενημερίας, της Ανάπτυξης, της Αποδοτικότητας και της Αποτελεσματικότητας ενώ στη συνέχεια θα επιλεχθούν και θα αναλυθούν εκείνες οι Δεξιότητες που σύμφωνα με τους Διεθνείς Οργανισμούς κρίνονται καθοριστικές για τον προσδιορισμό του περιεχομένου της εκπαίδευσης που είναι δυνατό να αφορά και ενήλικα άτομα.

Στην παρούσα εργασία διερευνώνται κείμενα των Διεθνών Οργανισμών και Διεθνείς Συμβάσεις και συμφωνίες για την εκπαίδευση μεταξύ των χωρών που επηρεάζουν σημαντικά τις Εθνικές Πολιτικές για αυτά τα καίρια ζητήματα και αποφάσεις που αφορούν ολόκληρη την κοινωνία. Το ενδιαφέρον εστιάζεται στην επιλογή και καλλιέργεια των Δεξιοτήτων του

σύγχρονου ανθρώπου και στο κατά πόσο το Αναλυτικό Πρόγραμμα των ΣΔΕ κινείται προς αυτή την κατεύθυνση.

Σκοπός είναι να διαπιστωθεί κατά πόσο η ελληνική πραγματικότητα των ΣΔΕ, υπηρετεί μέσω των προγραμμάτων της το πλαίσιο που περιγράφει αλλά και δεσμεύει και τη χώρα μας, ως προς τις Δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι.

1.1. Εννοιολογική αποσαφήνιση του ορού Δεξιότητες

Το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου Δεξιότητες δεν αποτελεί πρόσφατο αντικείμενο αναζήτησης. Κλασικοί οικονομολόγοι, όπως ο Μαρξ και ο Braverman, άρχισαν από πολύ νωρίς να αναζητούν την πολυσχιδή σημασία του όρου (Ευστράτογλου, 2005). Κατά τη δεκαετία του 1990, όπου άρχισε να θεμελιώνεται η βάση για τη Ψηφιακή Επανάσταση και κατά συνέπεια η αναπροσαρμογή της εργασιακής πραγματικότητας προς την εξειδίκευση, παρουσιάστηκε έντονο ενδιαφέρον από τους Διεθνείς Οργανισμούς, με τους αντίστοιχους μηχανισμούς εκπαίδευσης, όπως ο ΟΗΕ και η UNESCO, ο ΟΟΣΑ (OECD) και Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), σύμφωνα με τους οποίους ο όρος Δεξιότητες διαφοροποιείται λειτουργικά και πρακτικά από τον όρο Ικανότητες.

Ειδικότερα, ο όρος Δεξιότητες περιλαμβάνει (περιλαμβάνεται) την εμπειρική ικανότητα να εφαρμοστούν οι αποκτηθείσες γνώσεις με τη χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας και έχει νοητικό – γνωστικό αλλά και χειρωνακτικό – πρακτικό χαρακτήρα (Γκόβαρης & Ρουσσάκης, 2008). Προσθετικά, το σύνολο των Δεξιοτήτων συνιστά τόσο την πολυπλοκότητα όσο και την εξειδίκευση όχι μόνο των γνώσεων αλλά και του χειρισμού εργαλείων για την αντιμετώπιση της σύγχρονης ανταγωνιστικής επαγγελματικής πραγματικότητας και της αγοράς εργασίας (Βεργίδης, 2010).

Μάλιστα, η σημαντικότητα της πρακτικής εφαρμογής των γνώσεων επισημαίνεται χαρακτηριστικά και από τον Andreas Schleicher, Διευθυντή Εκπαίδευσης και Δεξιοτήτων του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, σύμφωνα με τον οποίο *«Η παγκόσμια οικονομία δε σε πληρώνει πλέον για αυτά που ξέρεις.[...] Η παγκόσμια οικονομία σε πληρώνει για το τι μπορείς να κάνεις με αυτά που ξέρεις»* (ΟΟΣΑ, 2016b, σελ.43).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.ΕΠ.) υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), [αφορά ακόμα και χώρες που δεν συμμετέχουν στην Ε.Ε. καθώς στη Διαδικασία της Μπολόνια συμμετέχουν 45 διαφορετικά κράτη – κρατίδια – οντότητες] στο συμβούλιο των Βρυξελλών το 2016, προσδιορίζει ότι οι Δεξιότητες ενός ατόμου για να έχουν ξεκάθαρη ισχύ ως όρος, είναι αναγκαίο να μετουσιώνουν την πρακτική Ικανότητα εφαρμογής των γνώσεων σε οικονομική και επαγγελματική προοπτική για την αγορά εργασίας.

Η διάκριση των Δεξιοτήτων από τον όρο Ικανότητες, έγκειται στην εξασφάλιση αποδεδειγμένων γνωστικών, συναισθηματικών, πρακτικών, κοινωνικών δεξιοτήτων, τονίζοντας ότι η μαθησιακές «συνήθειες» στα σχολεία θα επηρεάσουν σημαντικά για μια επιτυχή επαγγελματική πορεία για το άτομο (Leitch, 2006).

Ο όρος Ικανότητες δηλαδή, είναι ευρύτερος και περιλαμβάνει τον συνδυασμό των γνωστικών, συναισθηματικών, πρακτικών, κοινωνικών δεξιοτήτων αλληλεπιδραστικά, με απώτερο σκοπό να ανακαλύπτει κανείς το βαθύτερο σκοπό της μάθησης (Κόκκος, 2011).

Υπάρχει έτσι σαφής διάκριση των μεμονωμένων Δεξιοτήτων από τον συνδυασμό και τη συνισταμένη τους που οδηγεί στις Ικανότητες του ατόμου. Αυτές που θα του επιτρέψουν να εργάζεται και να συνεργάζεται αποδοτικά, να σχεδιάζει αποτελεσματικά, να παρακολουθεί και να χρησιμοποιεί τις τεχνολογικές εξελίξεις, να επικοινωνεί και να συμμετέχει στις κοινωνικές διαδικασίες και διεργασίες.

Ο εξελικτικός χαρακτήρας του όρου Δεξιότητες, εσωκλείει ένα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό για την εκπαιδευτική ταυτότητα του ατόμου, αυτό της Δια Βίου Εκπαίδευσης. Ειδικότερα, η προσπάθεια που επιχειρείται προκειμένου να κατακτηθούν οι επιθυμητές και αναγκαίες Δεξιότητες, μετέπειτα να καλλιεργηθούν και να μετεξελιχθούν, είναι καθοριστικό να επικαιροποιείται στα πλαίσια μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης Δια Βίου Εκπαίδευσης (De la Fuente, 2011), προκειμένου το φάσμα των Δεξιοτήτων να προσαρμόζεται στις σύγχρονες πολύμορφες κοινωνικές προκλήσεις. Όμως, σε μια κοινωνία που διαρκώς αλλάζει και απαιτεί άτομα αρωγούς – συνοδοιπόρους στη δημιουργικότητα και την καινοτομία, μια μεμονωμένη και συνεχής προσπάθεια για υψηλή και χωρίς όρια εξειδίκευση θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε παρωχημένη γνώση και σε μια πνευματική μονομέρεια, απομακρύνοντας το άτομο από τη συνείδηση του ενεργού πολίτη και τη βαθύτερη ενσωμάτωσή του στον κοινωνικό ιστό και την αγορά εργασίας.

Ένας σύγχρονος ποιοτικός εκπαιδευτικός σχεδιασμός που προετοιμάζει το άτομο για τη δραστήρια συμμετοχή του οικονομία της γνώσης και της κοινωνικής αλληλεγγύης, προβλέπει καλλιέργεια Δεξιοτήτων που θα εστιάζει στην έρευνα και την καινοτομία, ως απαραίτητων επαγγελματικών προσόντων των κατοίκων κρατών – μελών της Ε.Ε.

Σε έρευνα του ΟΟΣΑ (2016a), σημειώθηκε στενή σχέση ανάμεσα στο μορφωτικό επίπεδο των ενηλίκων και την αποδεδειγμένη δυνατότητά τους όσο αφορά τις δεξιότητες διαχείρισης και επεξεργασίας πληροφοριών για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Είναι χαρακτηριστική η περιγραφή του όρου Δεξιότητες στο Συμβούλιο των Βρυξελλών το 2016, όπου σημειώνεται πως οι Δεξιότητες είναι για το άτομο το «μονοπάτι» που θα οδηγήσει στην απασχολησιμότητα και την ευημερία ενώ παράλληλα αποτελούν παράγοντα έλξης για

επενδύσεις και διαμορφώνουν προϋποθέσεις για αναζήτηση υψηλού επιπέδου θέσεων εργασίας.

Εφόσον γίνει αποδεκτό ότι οι Δεξιότητες, σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό καλλιεργούνται και αναπτύσσονται στο σχολικό περιβάλλον, είναι σημαντικό τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών να προβλέπουν και να επιτρέπουν την ευελιξία των νέων και ενήλικων σπουδαστών να κινούνται μεταξύ ακαδημαϊκών και επαγγελματικών κατευθύνσεων για τον καθορισμό του επαγγελματικού τους προφίλ και μακροπρόθεσμα τη σύνδεσή τους με την οικονομία της γνώσης και της κοινωνίας.

Το τρίπτυχο καλύτερες Δεξιότητες – καλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες – καλύτερη ζωή, είναι αδήριτος μονόδρομος και έχει ουσιαστική εφαρμοστική ισχύ. Οι Δεξιότητες, η βάση των παραγόντων για τη λειτουργία του τρίπτυχου, να είναι εκείνες που αναζητά όχι μόνο ο μικρόκοσμος του τοπικού και εθνικού περιβάλλοντος αλλά ταυτόχρονα και εκείνες που προτάσσουν και υποδεικνύουν η ευρωπαϊκές και διεθνείς απαιτήσεις και κουλτούρα και η παγκοσμιοποιημένη οικονομία και αγορά εργασίας.

Παρακάτω θα παρουσιαστούν οι Δεξιότητες που προτάσσουν τα κείμενα των Διεθνών Οργανισμών ως καθοριστικές για την ενίσχυση όχι μόνο του γνωστικού υποβάθρου του ατόμου, αλλά και τη θεμελίωση ενός ισχυρού ανταγωνιστικού επαγγελματικού προφίλ ανταποκρινόμενου στις απαιτήσεις της παγκόσμιας οικονομίας.

1.2. Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου Εκπαίδευση Ενήλικων

Ο κυρίαρχος δρόμος για να μπορέσει μια κοινωνία να διεκδικήσει ανταγωνιστική θέση στις σύγχρονες ραγδαίες και αλληπάλληλες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές, είναι να καλλιεργήσει γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη και την κατάκτηση υψηλού βιοτικού επιπέδου για τους πολίτες της. Αυτό επιτυγχάνεται μεταξύ άλλων με την Δια Βίου Μάθηση και Κατάρτιση.

Η παραδοχή αυτή υπογραμμίζει την αναγκαιότητα ο σύγχρονος άνθρωπος να είναι καταρτισμένος με όλα εκείνα τα γνωστικά εφόδια που θα του επιτρέψουν να παρακολουθεί και να χρησιμοποιεί τις τεχνολογικές ανακαλύψεις και κατακτήσεις αλλά και να διαμορφώνει με τη συμμετοχή και την αυτόνομη ή οργανωμένη δράση του τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, τόσο τις δικές του προσωπικά όσο και της κοινωνίας γενικότερα.

Ταυτόχρονα, με τις περιρρέουσες αλλαγές, τη διεθνοποίηση αφενός της οικονομίας και αφετέρου τον εμπλουτισμό των επαγγελμάτων με νέα δεδομένα, είναι υπαρκτή και καθόλου

αμελητέα η ανησυχία των ατόμων να εξασφαλίσουν μια σταθερή και ασφαλή επαγγελματική θέση στην αγορά εργασίας (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2013).

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η παροχή υψηλής και εξειδικευμένης ποιότητας μάθησης και η κατάρτιση των σημερινών εκπαιδευομένων - εν δυνάμει επαγγελματιών, αναδεικνύεται μείζονος σημασίας. Πολύ περισσότερο μάλιστα συνεπάγεται την προώθηση μιας εκπαίδευσης ικανής να οδηγήσει το ανθρώπινο δυναμικό στη διεκδίκηση αξιοπρεπών θέσεων εργασίας με στόχο την προσωπική του ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία (Παναγιωτόπουλος & Καρανικόλα, 2017).

Η υλοποίηση της αντίληψης αυτής, σε ό,τι αφορά το εκπαιδευτικό πεδίο, μπορεί να αναπτυχθεί μέσω του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και της μη τυπικής εκπαίδευσης, η οποία περιλαμβάνει στην ουσία την Εκπαίδευση Ενηλίκων και προβλέπει την καλλιέργεια ενός συνόλου Δεξιοτήτων (Εγκάρσιες, Κοινωνικές, Ψηφιακές κλπ.) για τους ενήλικες εκπαιδευομένους που επιχειρούν μια δεύτερη ευκαιρία στη μάθηση και στην κατάρτιση.

Η εκπαίδευση ενηλίκων πρωτοεμφανίστηκε στην Ελλάδα μετά τα μέσα του 19^{ου} και αρχές του 20^{ου} αιώνα με φόντο τις εξελίξεις των εργατικών κινημάτων στον ευρωπαϊκό χώρο που υπαγόρευαν την ανάγκη για την παρουσία επιμορφωτικών προγραμμάτων στους ενήλικες εργάτες (Βεργίδης, 2010). Ακολούθησε μια προσπάθεια μέσω των εργατικών κινημάτων της εποχής να επιμορφωθούν κατά το δυνατό περισσότερα άτομα που εγκατέλειπαν την τυπική εκπαίδευση και να απαγκιστρωθούν από το τέλμα της αμάθειας σε ζητούμενες Δεξιότητες της εποχής.

Μετά τη διαταραγμένη από τους εμφυλίους περίοδο της Ελλάδας, όπου η Εκπαίδευση Ενηλίκων συνδέθηκε με πολιτικά κατά κύριο λόγο συμφέροντα, από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα στόχος της Εκπαίδευσης Ενηλίκων τίθεται η εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων και η προώθηση της κοινωνικής ευημερίας σύμφωνα και με τα ευρωπαϊκά πρότυπα εκπαιδευτικής πολιτικής (Βεργίδης, 2008).

Ο όρος Εκπαίδευση Ενηλίκων, ο οποίος τυγχάνει ερμηνευτικών δυσκολιών ως προς τον ακριβή προσδιορισμό του περιεχομένου του (Knowles et al., 1998), άρχισε να καθιερώνεται για πρώτη φορά υπό την αιγίδα UNESCO στο Ναϊρόμπι το 1976, ως ένα ευρύτερο οργανωμένο σχήμα εκπαιδευτικών διαδικασιών που θα οδηγήσει το άτομο αφενός στην προσωπική του ολοκλήρωση, αφετέρου στην συλλογική κοινωνική εξέλιξη σε πολλαπλά επίπεδα (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2013). Επίσης για τον Rogers (1999), ο όρος Εκπαίδευση Ενηλίκων είναι δύσκολο να προσδιοριστεί επακριβώς ως προς το περιεχόμενό του. Επισημαίνει ωστόσο ότι έρχεται να αντισταθμίσει την περιορισμένη εκπαίδευση που έλαβαν τα άτομα και να τα εξοπλίσει με γνωστικό υπόβαθρο και Λειτουργικές Δεξιότητες για να ανταπεξέλθουν στην

πολυπλοκότητα των καιρών. Ο Κόκκος (2011), φαίνεται να υιοθετεί τον ορισμό των Διεθνών Οργανισμών προκειμένου να αποφευχθεί κατά το δυνατό η δυσκολία στον προσδιορισμό του όρου. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι πρόκειται για οργανωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που παρέχει στα άτομα που έχουν υπερβεί την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν Δεξιότητες σε σχέση με τα ενδιαφέροντά τους ώστε να καταρτιστούν επαρκώς για το επαγγελματικό προφίλ που διαμορφώνει η σύγχρονη κοινωνία της τεχνολογίας και των γνώσεων.

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σημαντικό να σημειωθεί ότι συχνά ο όρος Εκπαίδευση Ενηλίκων και Δια Βίου Εκπαίδευση συγχέεται με τον όρο Δια Βίου Μάθηση, παρόλο που πρόκειται για δύο έννοιες με διαφορετικό περιεχόμενο ως προς τους στόχους τους. Για το λόγο αυτό, θεωρήθηκε χρήσιμο να διερευνηθεί και η αποσαφήνιση του όρου Δια Βίου Μάθηση στην ενότητα που ακολουθεί.

1.3. Εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου Δια Βίου Μάθηση

Με μια σύντομη αναδρομή στις ρήσεις των φιλοσόφων της κλασικής αρχαιότητας και συγκεκριμένα στην φράση του Σόλωνα «*γηράσκω αεί διδασκόμενος*» προβάλλεται η αντίληψη ότι ο άνθρωπος καθίσταται ζωτικό και αναγκαίο να εμπλουτίζει τις γνώσεις του συνεχώς κατά τη διάρκεια της ζωής του. Η σημασία της διαρκούς επιμόρφωσης του ατόμου, άρχισε να υιοθετείται ήδη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα από τους Διεθνείς Οργανισμούς. Παρατηρείται ωστόσο συχνά στο προσδιοριστικό της περιεχόμενο μια λαθεμένη ταύτιση της Δια Βίου Μάθησης (ΔΒΜ) με την Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Συγκεκριμένα οι επιμέρους όροι Μάθηση και Εκπαίδευση δεν δύναται να ταυτίζονται, αντίθετα διαφοροποιούνται ως προς τον φορέα και το περιεχόμενό τους. Σύμφωνα με τον Κόκκο (2011), ο όρος ΔΒΜ περιγράφει την κατάρτιση του ατόμου σε όλο το φάσμα της ζωής του, από ποικίλες και διαφορετικές πηγές μάθησης, οι οποίες είτε παρέχονται από επίσημους εκπαιδευτικούς φορείς, είτε από άτυπες μορφές μάθησης.

Σε ό,τι αφορά τον όρο Δια Βίου Εκπαίδευση και Εκπαίδευση Ενηλίκων, αυτός χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερο εύρος και στοχοθετημένο περιεχόμενο παρέχοντας στο άτομο τη δυνατότητα καλλιέργειας του τρόπου σκέψης του για τη διαμόρφωση ελεύθερων επιλογών στη γνώση (Βεργίδης, 2010). Σε αντιδιαστολή με τη ΔΒΜ, στοχεύει σε συγκεκριμένη γνώση για συγκεκριμένο σκοπό μέσα από μια καθοδηγούμενη πορεία εφαρμογής των αποκτηθέντων γνώσεων και Δεξιοτήτων (Βεργίδης, 2008).

Το κοινό στοιχείο που θα διαπίστωνε κανείς στην εξέταση των δύο αυτών όρων είναι ότι και οι δύο έννοιες συνδέονται με το φάσμα της ζωής, καθώς και οι δύο έννοιες εσωκλείουν την αναγκαιότητα η όποιας μορφής κατάρτιση να λαμβάνει χώρα σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου. Η Δια Βίου Εκπαίδευση ωστόσο συγκλίνει σε μια εκπαιδευτική διεργασία κατάρτισης για το άτομο ενώ η ΔΒΜ εστιάζει στις ευκαιρίες μάθησης του ατόμου από ερεθίσματα του περιβάλλοντός του, όχι απαραίτητα από το πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης (Κόκκος, 2011). Τέλος, όπως περιγράφει και το ΦΕΚ(163Α/21-9-10) του Νόμου3879/10 η Δια Βίου Μάθηση ορίζεται ως το σύνολο γνώσεων και Δεξιοτήτων που λαμβάνει το άτομο σ' όλη τη διάρκεια της ζωής του με σκοπό την προσωπική και επαγγελματική του ενίσχυση.

Εν κατακλείδι, οι εν λόγω έννοιες της ΔΒΜ και της Δια Βίου Εκπαίδευσης με την Εκπαίδευση Ενηλίκων σε κάθε περίπτωση πρέπει να διαφοροποιούνται και ως προς το αντικείμενο του περιεχομένου τους αλλά και ως προς την οργάνωση αλλά και το φορέα κατάρτισης. Συγκλίνουν όμως και οι δύο σε μια διαδικασία κατάρτισης χωρίς τα αυστηρά όρια του χρόνου.

Έπειτα από σχετική βιβλιογραφική ανασκόπηση, ακολούθως επισημαίνεται η αξία των Δεξιοτήτων και η σύνδεσή τους με θεμελιώδεις έννοιες όπως της Ευημερίας, της Ανάπτυξης, της Αποτελεσματικότητας και της Αποδοτικότητας. Παράλληλα σημειώνεται η σημασία της απόκτησης Δεξιοτήτων και η αξία του να θεωρείται το ενήλικο άτομο ότι τυγχάνει ποιοτικής εκπαίδευσης για να προσαρμόζεται, να αντιμετωπίζει και να ανταπεξέρχεται στις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής.

1.4. Σημασία απόκτησης Δεξιοτήτων

Αποτελεί αδιαμφισβήτητη παραδοχή ότι το άτομο προκειμένου να ανταπεξέλθει στις σύνθετες συνθήκες που διαμορφώνονται στο σημερινό απαιτητικό εργασιακό περιβάλλον, οφείλει να διαθέτει όχι μόνο θεωρητικό γνωστικό υπόβαθρο, αλλά επί της ουσίας να μπορεί αυτό να εφαρμοστεί στην πράξη. Το άτομο χρειάζεται και πρέπει να είναι σε θέση να διαχειριστεί και αντιμετωπίσει πιθανές δυσκολίες που τυχόν ανακύψουν.

Η εφαρμοστική δηλαδή ισχύς του περιεχομένου των Δεξιοτήτων της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, μπορεί να αναδείξει τα λειτουργικά επωφελή χαρακτηριστικά τους τα οποία ευνοούν πρωταρχικά και κύρια τα άτομα τα ίδια, τα οποία προασπίζονται με στοιχεία αυτοπεποίθησης, αυτοενεργοποίησης, δυναμικότητας, συνεργασίας και έμπνευσης (Dacre & Sewell, 2007).

Σύμφωνα με την UNESCO (2010), άτομα που διακατέχονται από Δεξιότητες αυτοκυριαρχίας, αυτοεκτίμησης, και ανάληψης πρωτοβουλιών, δημιουργούν γόνιμο έδαφος για την εξασφάλιση της κοινωνικής ευημερίας και αλληλεγγύης.

Τη σπουδαιότητα της κοινωνικής ανάπτυξης και ευημερίας που προωθούνται μέσω των καλλιεργούμενων Δεξιοτήτων επισημαίνει και ο ΟΟΣΑ σύμφωνα με τον οποίο, η παγκόσμια οικονομική κρίση και η εκτίναξη της ανεργίας επιτάσσουν αναγκαία την εκπαιδευτική ενίσχυση των ατόμων με τις κατάλληλες Δεξιότητες, προκειμένου να επιτευχθεί βελτίωση της ποιότητας ζωής και αποδοτικότερη οικονομία (ΟΟΣΑ, 2012).

Στη σύνοδο των Βρυξελλών το 2016, υποστηρίχθηκε ότι οι αποτελεσματικότερες οικονομίες χωρών είναι μεταξύ άλλων απόρροια ενός καλά οργανωμένου εκπαιδευτικού συστήματος που προωθεί εκείνες τις Δεξιότητες που καθιστούν τον πολίτη έναν συνεχή ενεργό διαμορφωτή καλύτερων επιδόσεων για τη χώρα του.

Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι η ουτοπία της Δημοκρατίας και της Ισότητας των εργασιακών ευκαιριών μπορεί να μετατραπεί σε πραγματικότητα με την δημιουργία ευκαιριών που μπορεί να διεκδικήσει το άτομο με τις κατάλληλες Δεξιότητες, αναπτύσσοντας έτσι αξιοκρατικότερες και πιο ανθρώπινες κοινωνίες (ΟΟΣΑ, 2018).

Μάλιστα για τον Manninen (2010) δεν είναι υπερβολή να υποστηρίξει κανείς ότι η απόκτηση Δεξιοτήτων, δημιουργεί ενήλικες με ευρύτητα πνεύματος χωρίς υστερόβουλες σκέψεις, ικανούς να αποδεχθούν τη συνύπαρξή τους με άτομα διαφορετικών εθνικοτήτων και πεποιθήσεων εξασφαλίζοντας συνολική ευημερία στο εργασιακό περιβάλλον και συνεπώς αύξηση της εργασιακής τους απόδοσης. Τα παραπάνω αποτελούν σημαντική παράμετρο που πρέπει να ληφθεί υπόψη, ιδιαίτερα σήμερα με το μεταναστευτικό και το προσφυγικό να είναι πρωταρχικό προς επίλυση ζήτημα για ολόκληρο τον κόσμο.

Από όλα τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό, ότι η πολυεπίπεδη και πολυποίκιλη σημασία απόκτησης και καλλιέργειας Δεξιοτήτων είναι αδιαμφισβήτητη για το άτομο, για την τοπική κοινότητα και ανάπτυξη, για την εθνική οικονομία και τη διεθνή κοινωνία. Για αυτό το λόγο οι Διεθνείς Οργανισμοί (UNESCO, ΟΟΣΑ, Ε.Ε.) ορίζουν και προτάσσουν συγκεκριμένες Δεξιότητες που οφείλουν να περιλαμβάνουν, να καλλιεργούν και να προωθούν τα προγράμματα σπουδών για την Εκπαίδευση Ενηλίκων, προκειμένου να ενισχυθεί το εργασιακό προφίλ των ατόμων προς την καινοτομία και τη δημιουργικότητα για την επίτευξη της κοινωνικής ευημερίας και συνοχής.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται σύντομα ιστορικά και περιγραφικά στοιχεία των Διεθνών Οργανισμών και μετέπειτα παρουσιάζονται τμηματικά οι Δεξιότητες τις οποίες οι Διεθνείς Οργανισμοί προτείνουν ως απαραίτητα εφόδια για την Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Κεφάλαιο 2ο. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Εισαγωγή

Από το πλήθος των Διεθνών Οργανισμών που υπάρχουν στην παγκόσμια κοινότητα, έχουν επιλεγεί να ερευνηθούν στην παρούσα μελέτη εκείνοι που παρουσιάζονται ως ευρύτεροι συνασπισμοί κρατών και η θέλησή τους για κοινές πολιτικές επηρεάζει σημαντικά τις σχέσεις μεταξύ των Κρατών και είναι περισσότερο φανερό το αποτύπωμα των επιταγών τους στις Εθνικές Πολιτικές για καίρια ζητήματα και αποφάσεις που αφορούν ολόκληρη την κοινωνία.

Πρόσθετο κριτήριο επιλογής τους είναι η ύπαρξη γραπτών κειμένων, με το χαρακτήρα των οργανωμένων εκθέσεων που θα πρέπει να ενσωματωθούν στις πολιτικές των κρατών σχετικά με τα ζητήματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και Κατάρτισης, έννοιες που από μόνες τους συνδέονται με μια σειρά ζητήματα που απασχολούν την παγκόσμια κοινότητα όπως οι Αειφόρος Ανάπτυξη, οι μεγάλες απαιτήσεις της διαρκώς μεταβαλλόμενης αγοράς εργασίας και οι απαραίτητες για να τις αντιμετωπίσουμε Δεξιότητες, οι μεγάλες πληθυσμιακές ομάδες οι οποίες παρά τη θέλησή τους ή δεν ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση ή αν και την ολοκλήρωσαν δεν έχουν κατακτήσει τις αναγκαίες Δεξιότητες.

2.1. Ιστορικά στοιχεία και Ίδρυση των Διεθνών Οργανισμών

Στη συνέχεια θα δούμε ιστορικά στοιχεία για τους Διεθνείς Οργανισμούς που όχι μόνο στις Ίδρυτικές τους Διακηρύξεις και στα Συντάγματά τους έχουν ως σκοπό της ίδρυσής τους την προαγωγή της Παιδείας, της Εκπαίδευσης και της καλλιέργειας των Δεξιοτήτων του Ανθρώπου, αλλά και μετέπειτα, με τις Επιτροπές και τα Συμβούλια που έχουν συστήσει, κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση με αντίστοιχη ανάληψη πρωτοβουλιών και προώθηση δράσεων και πολιτικών για το σκοπό αυτό.

Συνδέουν άμεσα την Εκπαίδευση Ενηλίκων, την Κατάρτιση και την καλλιέργεια των Δεξιοτήτων με την αειφόρο ανάπτυξη, με τη μείωση της ανεργίας - την αύξηση του ενεργού πληθυσμού - την επαγγελματική αποκατάσταση και τελικά με την ευημερία, την απόκτηση τέτοιων Δεξιοτήτων που θα αποτρέπουν τον αποκλεισμό και θα προωθούν την ενεργό συμμετοχή του πολίτη και τελικά τη Δημοκρατία και τη Δικαιοσύνη, την Ανοχή στο πολυπολιτισμικό και την Αποδοχή του Διαφορετικού, την Επικοινωνία και την Ελευθερία.

Ταυτόχρονα και οι τρεις αυτοί Διεθνείς Οργανισμοί, αποτιμώντας τις οικονομικές – πολιτικές – κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν στον πλανήτη, σταθμίζοντας την τεχνολογική εξέλιξη με τις νέες ευκαιρίες που παρουσιάζονται αλλά και με τις ανάγκες της ανθρωπότητας και λαμβάνοντας υπόψη τις καινούργιες απαιτήσεις που θα προκύψουν για την ευημερία και την

πρόοδο, με επικαιροποιημένα κείμενά τους, χαράζουν την παγκόσμια κατεύθυνση σε ότι αφορά την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση και επηρεάζουν στο μέγιστο βαθμό τις αντίστοιχες Εθνικές Πολιτικές. Οι τρεις αυτοί Διεθνείς Οργανισμοί είναι:

- ✓ Εκπαιδευτικός Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών
UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
- ✓ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, ΟΟΣΑ
OECD, Organization for Economic Operation and Development
- ✓ Ευρωπαϊκή Ένωση, Ε.Ε. – EU, European Union

2.1.1. Εκπαιδευτικός Επιστημονικός & Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών. UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Η UNESCO είναι ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό με έδρα το Παρίσι. Η σύστασή της έχει συνδεθεί με την παγίωση της παγκόσμιας Ειρήνης που προκύπτει και θεμελιώνεται από την επικοινωνία των λαών και τη διάδραση μέσα από την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό.

Πρόδρομοι υπήρξαν το Διεθνές Ινστιτούτο Πνευματικής Συνεργασίας (ICI) με έδρα το Παρίσι και το Διεθνές Γραφείο Εκπαίδευσης (IBE) με έδρα τη Γενεύη.

Ιστορικά, η δημιουργία της UNESCO, τοποθετείται πριν το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Υπήρξε η πίστη σε μια προσπάθεια των χωρών να αποκατασταθεί γρήγορα η Διεθνής Ύφεση και Ειρήνη, να καλλιεργηθεί η συνεργασία και η επικοινωνία των λαών μέσω των εκπαιδευτικών τους συστημάτων και να εδραιωθεί η Ειρήνη. Το 1942 οι κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών κρατών ενάντια στη ναζιστική Γερμανία και τους συμμάχους της, συναντήθηκαν στη Διάσκεψη των Συμμαχικών Υπουργών Παιδείας (CAME) στο Ηνωμένο Βασίλειο και κατατέθηκε η πρόταση να ανασυγκροτηθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών που βρίσκονταν σε εμπόλεμη κατάσταση, αμέσως με την αποκατάσταση της Ειρήνης. Τρία χρόνια μετά, το 1945, στην οργάνωση CAME αποφάσισε να συμμετάσχει και η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών με σκοπό την ίδρυση ενός εκπαιδευτικού και πολιτιστικού οργανισμού (ECO/CONF). Στην Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών στο Λονδίνο, αποφασίζεται από σαράντα τέσσερις αντιπροσώπους χώρες η σύσταση μιας νέας οργάνωσης για την καθιέρωση «μιας νέας κουλτούρας Ειρήνης», «της πνευματικής και ηθικής αλληλεγγύης της ανθρωπότητας» και στόχο «την παρεμπόδιση ενός πιθανού, νέου, επερχόμενου παγκοσμίου πολέμου». Στο τέλος της Διάσκεψης 37 χώρες, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα, υπογράφουν την Ιδρυτική Διακήρυξη και το 1946 έχουμε σε ισχύ το πρώτο Σύνταγμα της UNESCO. Εκεί καθορίζεται ο σκοπός του

Οργανισμού «να συμβάλει στην Ειρήνη και την ασφάλεια προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των εθνών μέσω της εκπαίδευσης, την επιστήμη και τον πολιτισμό, προκειμένου να προωθηθεί ο παγκόσμιος σεβασμός της δικαιοσύνης, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών που επιβεβαιώνονται για τους λαούς του κόσμου, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας»

Με τα χρόνια μετονομάστηκε σε UNESCO. Το πλαίσιο στόχου του παγκόσμιου αυτού οργανισμού προβάλλει την απαίτηση για μια εκπαίδευση που αφενός θα ορίζει μια δημοκρατική ατζέντα χωρίς φυλετικούς, πολιτιστικούς και πολιτικούς περιορισμούς, αφετέρου θα δίνει στο άτομο την ικανότητα να αναπτύσσει τις Δεξιότητές του για την προσωπική του πνευματική ολοκλήρωση αλλά και για τη διαμόρφωση ενός επαγγελματικού προφίλ που θα ανταποκρίνεται στην «πίεση» της τεχνολογίας των αγορών αλλά και στην ενίσχυση της επαγγελματικής του ανέλιξης σε όλη τη διάρκεια της ζωής του (UNESCO, 2013).

2.1.2. ΟΟΣΑ, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, OECD, Organization for Economic Operation and Development

Πρόκειται για ένα Διεθνή οργανισμό των ανεπτυγμένων χωρών. Η φιλοσοφία του στηρίζεται στις αρχές της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και της οικονομίας των ελεύθερων αγορών, με γενικό στόχο την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης των κρατών αλλά και την πρόβλεψη και αντιμετώπιση των σύγχρονων οικονομικών ανισορροπιών.

Στην ουσία η ίδρυσή του, το 1961, αντικατέστησε τον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ) που είχε σκοπό τη διαχείριση της οικονομικής βοήθειας των ΗΠΑ προς την πληγείσα οικονομία της Ευρώπης μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (σχέδιο Marshall).

Ο οικονομικός προσανατολισμός του Οργανισμού επικεντρώνεται στην προώθηση της ευημερίας και την καταπολέμηση της φτώχειας, με την εξασφάλιση μιας υγιούς πιστοληπτικής σταθερότητας μεταξύ των αγορών των κρατών μελών.

Συνολικά, ο καταλυτικός ρόλος του ΟΟΣΑ έγκειται στο γεγονός ότι παρέχει στις χώρες μέλη του το περιβάλλον για συζήτηση και καλλιέργεια πολιτικών που καθορίζουν την πορεία ποικίλων σημαντικών τομέων σε παγκόσμιο επίπεδο για την αντιμετώπιση μακροπρόθεσμων εξελίξεων (OECD, 2014).

Με ενεργό ρόλο, δια του Συμβουλίου του, υποστηρίζει ένα περιβάλλον ανταλλαγής διακρατικών πολιτικών και καλών πρακτικών για ποικίλα θέματα που άπτονται με τη διατήρηση της σταθερότητας στις οικονομίες των κρατών με συχνές εκθέσεις και στατιστικές μελέτες. Φυσικά ενεργό ρόλο κρατάει και στα ζητήματα Κατάρτισης και Εκπαίδευσης, υποβάλλοντας σε αξιολογικές κλίμακες τα Εθνικά Εκπαιδευτικά Συστήματα για την

αξιολόγηση της εκπαιδευτικής πολιτικής στην επίκαιρη οικονομική πραγματικότητα ενώ παράγει εκπαιδευτική πολιτική μέσω των κατευθύνσεων που προκρίνονται από τις Εκθέσεις και τις Μελέτες του.

2.1.3. Ευρωπαϊκή Ένωση, E.E. – EU, European Union

Η δημιουργία και η σύσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσε αποκύημα οικονομικής και πολιτικής σύμπραξης χωρών. Ήταν μια προσπάθεια για εξασφάλιση ειρηνικών σχέσεων αλλά και επιδίωξη κοινών συμφερόντων για βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών των κρατών μελών της σε μια σύγχρονη εποχή κοινωνικών αναταραχών και πολιτικοοικονομικών αναταράξεων και ανακατατάξεων.

Οι πρώτες νύξεις για τη δημιουργία μιας ένωσης κρατών ξεκινούν με τη διακήρυξη του Ρόμπερτ Σούμαν, ο οποίος το 1950 πρότεινε στα κράτη, που κατάφεραν να αποκτήσουν την εθνική τους κυριαρχία μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, να συνασπιστούν σε μια ένωση, στους συγκεκριμένους τομείς του άνθρακα και του χάλυβα, επικυρώνοντας τη συνθήκη ΕΚΑΧ (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα). Τα θετικά αποτελέσματα αυτής του πρώτου συνασπισμού, οδήγησαν στη σκέψη για δημιουργία κοινής αγοράς σε όλα τα προϊόντα των χωρών – μελών της Κοινότητας. Υπό τη σκέψη αυτή, το 1957 υπογράφεται στη Ρώμη η συνθήκη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) για τη Δυτική Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία. Η Ελλάδα προσχωρεί στην ένωση μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1981. Η αρχική ΕΟΚ των έξι χωρών, γίνεται Ευρώπη των δώδεκα. Μία δεκαετία μετά με την υπογραφή της συνθήκης του Μάαστριχτ, αποφασίζεται η δημιουργία κοινής, όχι μόνο οικονομικής αλλά και νομισματικής ένωσης και δρομολογείται η μετονομασία από ΕΟΚ σε Ευρωπαϊκή Ένωση, E.E.

Με την παρέλευση χρόνων, έχουν δημιουργηθεί νέες τροποποιητικές συνθήκες για επέκταση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και για αύξηση των κρατών μελών της. Σήμερα αποτελεί την πιο ισχυρή παγκόσμια ένωση κρατών με τα ζητήματα μεταξύ άλλων της εκπαίδευσης και πολύπλευρης ενίσχυσής της, να μένουν στην κορυφή της ημερήσιας διάταξής της (Milana & Holford, 2014).

2.2. Κατηγοριοποίηση Δεξιοτήτων

Με την ολοκλήρωση των ιστορικών και περιγραφικών στοιχείων για την εξέλιξη και την πορεία των Διεθνών Οργανισμών, στη συνέχεια παρουσιάζονται, αναλύονται και κατηγοριοποιούνται όλες εκείνες οι Δεξιότητες που οι Διεθνείς αυτοί Οργανισμοί καλλιεργούν

και προωθούν ως απαραίτητα εφόδια για τον σύγχρονο πολίτη. Αυτές θεωρούνται αναγκαίες τόσο για την ηθική και πνευματική όσο και για την κοινωνική, οικονομική και επαγγελματική του ανέλιξη. Η πρότυπη κατηγοριοποίηση, βασίστηκε σε σχετική βιβλιογραφική επισκόπηση για το περιεχόμενο των Δεξιοτήτων όπως αυτό υποδεικνύεται και προεξαγγέλλεται από τους τρεις Διεθνείς Οργανισμούς.

“If someone can give me the skills and the opportunity to work, I know I can achieve my goals”, young woman in Ethiopia (OECD,2012).

«Αν κάποιος μπορεί να μου δώσει τις Δεξιότητες και την ευκαιρία να δουλέψω, ξέρω ότι μπορώ να πετύχω τους στόχους μου », νεαρή γυναίκα στην Αιθιοπία (ΟΟΣΑ, 2012).

Με το επιχείρημα ότι οι Δεξιότητες μεταλλάσσουν τις ζωές των ανθρώπων και «οδηγούν» τις οικονομίες (OECD, 2014), είναι καταλυτικής σημασίας προτεραιότητα να αποκτηθούν εκείνες οι Δεξιότητες που θα προάγουν και θα ενισχύσουν την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη. Στα κείμενα της UNESCO, του ΟΟΣΑ, και της Ε.Ε. παρουσιάζονται και περιγράφονται ποικίλες Δεξιότητες, τις οποίες ένα άτομο, στη διάρκεια της ζωής, του καλείται να αποκτήσει, να ανανεώσει, να αφομοιώσει, να ενσωματώσει και τελικά να αξιοποιήσει, ώστε να στέκεται ικανό να αντιμετωπίσει τις επαγγελματικές και επιχειρηματικές σύγχρονες απαιτήσεις.

Είναι ακόμη σημαντικό να ειπωθεί, ότι με τη δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας δεν εξασφαλίζεται ταυτόχρονα και η αντιμετώπιση τη ανεργίας και της ισότητας ευκαιριών για όλες τις ηλικιακές ομάδες. Ιδιαίτερα για τις μεγαλύτερες ηλικίες και τους περισσότερο ηλικιωμένους, αν δεν μειωθεί ο αριθμός των ατόμων που είναι ανειδίκευτοι, στερούνται των απαραίτητων Δεξιοτήτων ή δεν έχουν την ικανότητα προσαρμογής και παρακολούθησης των τεχνολογικών εξελίξεων και των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας δεν είναι σημαντικό το αποτύπωμα της μείωσης της ανεργίας.

Στη σύνοδο των Βρυξελλών το 2016 σημειώνεται ότι οι Δεξιότητες είναι για το άτομο το «μονοπάτι» που θα οδηγήσει στην απασχολησιμότητα και την ευημερία ενώ παράλληλα, αποτελούν παράγοντα έλξης για επενδύσεις και διαμορφώνουν προϋποθέσεις για αναζήτηση υψηλού επιπέδου θέσεων εργασίας.

Για τον λόγο αυτό, οι Διεθνείς Οργανισμοί περιγράφουν σε στοχευμένα εκπαιδευτικά πλαίσια Δεξιότητες, που θα επιτρέψουν την οικονομική επαγγελματική καταξίωση και ανέλιξη των ατόμων μειώνοντας το χρόνο αναμονής για εύρεση εργασίας.

Σε ένα γενικότερο πλαίσιο, οι Δεξιότητες στη διεθνή βιβλιογραφία, συγκεντρωτικά, διαχωρίζονται σε «ήπιες» Δεξιότητες (soft skills) οι οποίες περιγράφουν προσόντα που είναι

απαραίτητα για το άτομο από την απλή καθημερινή αλλά και εργασιακή του πραγματικότητα, όπως η ομαδικότητα, η επικοινωνιακή Δεξιότητα, η Δεξιότητα κριτικού στοχασμού κ.α. και «σκληρές» (hard skills) Δεξιότητες οι οποίες συνδέονται με τον σκληρό πυρήνα προσόντων συγκεκριμένων επαγγελμάτων (Καραλής, 2010).

Έπειτα από μια συνοπτική βιβλιογραφική ανασκόπηση και σύγκριση των πρόσφατων κειμένων των Διεθνών Οργανισμών, εντοπίστηκαν, συλλέχθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν ενδεικτικά οι Δεξιότητες που προτείνονται κοινά στα κείμενα των Διεθνών Οργανισμών ως τις πλέον απαραίτητες για την σύνθετη, πολύπλοκη και μεταβαλλόμενη πραγματικότητα.

2.2.1. Γλωσσικές και Αριθμητικές Δεξιότητες, - Literacy and Numeracy Skills

Οι Γλωσσικές (Εγγραματοσύνη) και Αριθμητικές (Αριθμητισμός) Δεξιότητες γνωστές στη διεθνή βιβλιογραφία ως Literacy and Numeracy Skills, προσδιορίζονται εναλλακτικά με τον όρο Βασικές Δεξιότητες – Basic ή Foundation Skills και αποτελούν θεμελιωτικό διαμορφωτικό παράγοντα και ρυθμιστή του βιοτικού επιπέδου του ατόμου, της εργασιακής του ανέλιξης και της πνευματικής ολοκλήρωσής του (E.E., Βρυξέλλες, 2008).

Σε ότι αφορά τις Γλωσσικές Δεξιότητες, σε ένα πρώτο επίπεδο, αυτές περιλαμβάνουν την Ικανότητα του ατόμου να διαβάζει (ανάγνωση), να γράφει (γραφή), να επεξεργάζεται και να κατανοεί κείμενα.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, το περιεχόμενό του περιλαμβάνει την ευέλικτη προφορική Ικανότητα λόγου του ατόμου σε διάφορα επικοινωνιακά περιβάλλοντα, τη σύνθεση και την καταγραφή του αφηγηματικού λόγου αλλά και τη σύνταξη κειμένων σε επίσημο γραπτό λόγο για τις απαιτήσεις του εργασιακού τομέα (Ong, 1997).

Είναι χαρακτηριστική η σημείωση της UNESCO (2012) για την αναγκαία εγγραματοσύνη του ατόμου ως βασική προς κατάκτηση Δεξιότητα καθώς αυτή συνδέεται με την επαγγελματική καταξίωση και την καταπολέμηση του κοινωνικού στιγματισμού.

Η διττή φύση Βασικών Δεξιοτήτων συμπληρώνεται με την ανάδειξη του Αριθμητισμού ο οποίος επικαιροποιεί ότι οι μαθηματικές γνώσεις, δεν αφορούν μόνο φορμαλιστικές σχολικές γνώσεις, αλλά συνδέονται άμεσα με την καθημερινή ζωή και τις συνθήκες εργασίας του ατόμου (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2013).

Αναφορικά με τις Αριθμητικές Δεξιότητες, σημειώνεται ότι αυτές συμπεριλαμβάνουν την Ικανότητα του ατόμου να αξιοποιεί μαθηματικά δεδομένα και αριθμητικά στοιχεία για την επίλυση των προβλημάτων και την ενεργή λήψη αποφάσεων έπειτα από κριτική επεξεργασία των στοιχείων σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής.

Ειδικότερα, σύμφωνα μάλιστα με τον ΟΟΣΑ (2016a), ο ενήλικας που αναζητά επαγγελματική αποκατάσταση οφείλει να κατέχει εκτός από ικανοποιητικές γνώσεις ανάγνωσης και γνώσεις αριθμητικής για την κατανόηση της πολυπλοκότητας των δεδομένων στην αγορά εργασίας.

Ως μαθηματικά εγγράμματο άτομο νοείται εκείνο που συνδυάζει τις μαθηματικές του γνώσεις για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της ζωής και της εργασίας που παρουσιάζονται με μαθηματικά δεδομένα (De la Fuente & Ciccone, 2002).

Συμπερασματικά, ενώ ο μηχανισμός της UNSESCO - EFA (Education For All) στηρίζει και προωθεί την επιτακτική ανάγκη καλλιέργειας των Βασικών Δεξιοτήτων ως βασικού θεμέλιου στην πυραμίδα απόκτησης του φάσματος Δεξιοτήτων του ατόμου, εντούτοις το γεγονός ότι αυτές δεν κατακτούνται ολοκληρωτικά σε αρκετά κράτη μέλη, αποκλείει με αυτό τον τρόπο μεγάλες πληθυσμιακές ομάδες από την ισότητα ευκαιριών και στη μάθηση και στην αναζήτηση εργασίας (EFA, 2012; UNESCO 2013).

Παράλληλα, τα κείμενα των Διεθνών Οργανισμών (UNESCO, ΟΟΣΑ, Ε.Ε.) συγκλίνουν στην πεποίθηση ότι οι Βασικές Δεξιότητες, αν και αποτελούν προαπαιτούμενο εφόδιο για την ανεύρεση εργασίας και την επαγγελματική σταδιοδρομία του ατόμου και γι' αυτό είναι αναγκαίο να συμπεριλαμβάνονται στην Εκπαίδευση Ενηλίκων (UNESCO, 2013), πολλές φορές δεν επαρκούν έτσι ώστε τα άτομα να ανταποκριθούν στα σύγχρονα και άκρως μεταβαλλόμενα εργασιακά περιβάλλοντα (ΟΟΣΑ, 2018), καθιστώντας έτσι ωφέλιμη την απόκτηση επιπρόσθετων Δεξιοτήτων που θα ξεκλειδώσουν περισσότερες εργασιακές ευκαιρίες για το άτομο. Στο πλαίσιο αυτό, υποδεικνύουν τη σπουδαιότητα απόκτησης μιας άλλης κατηγορίας Δεξιοτήτων αυτής των Μεταβιβάσιμων Δεξιοτήτων.

2.2.2. Μεταβιβάσιμες Δεξιότητες – Transferable Skills

Ως Μεταβιβάσιμες Δεξιότητες ή εναλλακτικά Transferable Skills νοούνται εκείνες οι Δεξιότητες που έχουν αναπτυχθεί σε διάφορες συνθήκες ζωής κάτω από διαφορετικές περιστάσεις και περιβάλλοντα (ακαδημαϊκά, εργασιακά, κοινωνικά) και χαρακτηρίζονται Μεταβιβάσιμες ακριβώς γιατί στο άτομο αποτελούν «επένδυση» σε οποιαδήποτε θέση εργασίας μετακινείται, ανεξάρτητα από το αντικείμενο που έχει εντρυφήσει ή σπουδάσει (Leitch, 2006).

Στη διεθνή βιβλιογραφία συχνά το περιεχόμενό τους συμπίπτει με τον όρο Κοινωνικές Δεξιότητες οι οποίες προσδιορίζουν ποια στοιχεία μπορεί να διαθέτει ένα άτομο προκειμένου να μπορεί να ελίσσεται με συνέπεια στον εργασιακό του χώρο (Βεργίδης & Κόκκος, 2009).

Ειδικότερα, οι Μεταβιβάσιμες Δεξιότητες συνδέονται με την ολιστική ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και το εμπλουτίζουν με Δεξιότητες επικοινωνίας και ανταλλαγής

πληροφοριών, διαπραγμάτευσης και δημιουργικότητας, Δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και λήψης αποφάσεων, συμμετοχής σε ομαδικές δράσεις.

Παρά το γεγονός μάλιστα ότι η κατάκτηση των Μεταβιβάσιμων Δεξιοτήτων αποδεικνύεται αναγκαία στα άτομα που αποφασίζουν να επενδύσουν ακόμη και σε μια ιδιωτική επιχειρηματική τους ιδέα, τα διεθνή βιβλιογραφικά ευρήματα επισημαίνουν ότι ελάχιστη έμφαση δίνεται στην καλλιέργεια αυτών των Δεξιοτήτων από τα προγράμματα σπουδών πολλών κρατών μελών (Ε.Ε., CEDEFOP, 2013).

Ειδικότερα, ακριβώς επειδή εντάσσονται στο πλαίσιο της άτυπης – ανεπίσημης εκπαίδευσης είναι δύσκολο να αξιολογηθούν και να αποτελέσουν αντικείμενο μάθησης. Ωστόσο, η κατάσταση αυτή μπορεί να ανατραπεί αν γίνει κατανοητό και αποδεκτό από τους ιθύνοντες των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ότι η ανάπτυξη των Μεταβιβάσιμων Δεξιοτήτων θα εξοπλίσει το άτομο με αυτοεκτίμηση, αυτοενίσχυση και αυτοέλεγχο βελτιώνοντας την εργασιακή του ετοιμότητα και την ικανότητα απόκρισης στις επαγγελματικές του απαιτήσεις (EFA, 2012).

Όπως προαναφέρθηκε, οι Μεταβιβάσιμες Δεξιότητες μπορούν να αποκτηθούν σε κάποιο συγκεκριμένο περιβάλλον ψυχαγωγικό ή εκπαιδευτικό, με απώτερο σκοπό την αντιμετώπιση μιας κατάστασης κάποιου άλλου περιβάλλοντος (εργασιακό). Για τον λόγο αυτό, η σύνδεσή τους με τον όρο Κοινωνικές Δεξιότητες είναι άμεση και κατά κύριο λόγο προσδιορίζουν την ικανότητα διαχείρισης σχέσεων και συμπεριφορών και τις προκύπτουσες καταστάσεις στον εργασιακό χώρο. Παράλληλα όμως σύμφωνα και με τη θέση του ΟΟΣΑ στην έρευνά του για τις Δεξιότητες Ενηλίκων (Programme for the International Assessment of Adult Competencies), προσθετικά στις Μεταβιβάσιμες Δεξιότητες εντάσσονται αυτές της εργασιακής πειθαρχίας, της συνεργατικότητας, της οργάνωσης, της ενσυναίσθησης και της ευελιξίας (ΟΟΣΑ, 2013).

Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η θέση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Εκπαίδευση Ενηλίκων σύμφωνα με το οποίο η αγορά εργασίας θα προσελκύει άτομα με γνωστικές αλλά και κοινωνικές – Μεταβιβάσιμες Δεξιότητες προκειμένου να είναι «ανθεκτικά» στον σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον (Ε.Ε.-Ε.ΕΠ., 2016α).

Προσθετικά στα παραπάνω. η θέση των Διεθνών Οργανισμών σημειώνει ακόμη ότι η πρακτική λειτουργικότητα της φύσης των Μεταβιβάσιμων Δεξιοτήτων μπορεί να αναδείξει και να υποστηρίξει σαφέστερα τις μακροπρόθεσμες ικανότητες του ατόμου που αναζητά εργασία, αν το ίδιο κατά την εκπαιδευτική διαδικασία έχει κατακτήσει τις κατάλληλες Τεχνικές και Επαγγελματικές Δεξιότητες (TVS) (Ψήφισμα Συμβουλίου ΕΕ, 2011).

2.2.3. Τεχνικές και Επαγγελματικές Δεξιότητες – Technical and Vocational Skills

Η σύγχρονη πολυποικίλη εργασιακή πραγματικότητα προϋποθέτει εύλογα ότι το άτομο οφείλει να κατέχει μεταξύ άλλων ειδική τεχνογνωσία για την υποστήριξη και την αντιμετώπιση των απαιτήσεων του επαγγελματικού κλάδου που θα ακολουθήσει.

Σύμφωνα με τα κείμενα των Διεθνών Οργανισμών (UNESCO, 2010 - Ε.Ε.-Ε.ΕΠ., 2016a - ΟΟΣΑ, 2013) ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να αφιερώνεται στην κατάκτηση Τεχνικοεπαγγελματικών Δεξιοτήτων, η σύνδεση των οποίων με την αγορά εργασίας, είναι άμεση και αναπόφευκτη (De la Fuente, 2011).

Με τον όρο Τεχνικές και Επαγγελματικές Δεξιότητες (TVS) νοείται η ειδική τεχνογνωσία που απαιτεί μεγάλο ποσοστό σύγχρονων θέσεων εργασίας να κατέχει το άτομο προκειμένου να ισορροπήσει και να ανταπεξέλθει στις συνθήκες του εκάστοτε επαγγελματικού περιβάλλοντος (ΟΟΣΑ, 2012).

Σε έρευνα του STEP (Skills Towards Employment and Productivity) (UNESCO, EFA, 2012) για τη μέτρηση Δεξιοτήτων των χωρών παγκοσμίως, αποκαλύπτεται ότι η κατάκτηση των εν λόγω Δεξιοτήτων σηματοδοτεί την ενίσχυση του ατόμου με γνώσεις για τη λειτουργία και συντήρηση επαγγελματικού εξοπλισμού αλλά και τον χειρισμό μηχανημάτων (Official Journal of the European Union, 2017). Μάλιστα, σύμφωνα με το Εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων που έχει προσδιοριστεί από τις διεθνείς εκπαιδευτικές πολιτικές, η εφαρμογή των γνώσεων που έχει αποκτήσει το άτομο στην εκπαίδευση για ενήλικες οφείλει να συμπεριλαμβάνει χειρωνακτική επιδεξιότητα, χρήση μεθόδων, οργάνων και εργαλείων.

Ειδικότερα, δεδομένου ότι η φύση και η δομή της εργασιακής απασχόλησης συγκεκριμένων επαγγελματικών πεδίων εμπεριέχει συχνά και πρακτικό χαρακτήρα, η Εκπαίδευση Ενηλίκων που προβλέπει τον εμπλουτισμό προγραμμάτων σπουδών με Δεξιότητες ειδικής τεχνογνωσίας και επίλυσης σύνθετων πρακτικών προβλημάτων (UNESCO, 2010). Με τη διαδικασία αυτή το άτομο εξοπλίζεται με Δεξιότητες ανάληψης πρωτοβουλιών, διαχείρισης μετασχηματισμού περιβάλλοντος για την επίλυση σύνθετων προβλημάτων, αντιμετώπιση σύνθετων τεχνικών σχεδίων εργασίας, με ανάληψη ευθύνης για απρόβλεπτα περιβάλλοντα εργασίας (ΟΟΣΑ, 2014).

Επομένως, παράλληλα με τις Τεχνικές και Επαγγελματικές Δεξιότητες αναπτύσσονται και συγκεκριμένες Δεξιότητες Νοημοσύνης καθιστώντας το άτομο περιζήτητο και προσελκυσίμο με ώριμη πνευματικότητα στον επιχειρησιακό και επιχειρηματικό κλάδο. Αυτός ο συνδυασμός Δεξιοτήτων Νοημοσύνης και Τεχνικοεπαγγελματικών Δεξιοτήτων για τον πιο «σκληρό» - πρακτικό – χειρωνακτικό πυρήνα (hard skills) των επαγγελμάτων δημιουργεί ευνοϊκές

προϋποθέσεις σε άτομα να ενεργήσουν αυτόνομα και να οργανώσουν ενδεχομένως ακόμη και μια δική τους επιχείρηση (CEDEFOP, 2013).

Ωστόσο προκειμένου να επιτευχθεί η εφαρμοστική ισχύς των Τεχνικοεπαγγελματικών Δεξιοτήτων σε μια εποχή που η τεχνολογική «επένδυση» των επαγγελματιών βρίσκεται στο απόγειό της, είναι αδιαμφισβήτητα αναγκαίο το άτομο να έχει κατακτήσει και τις απαιτούμενες Δεξιότητες για να ανταπεξέλθει στο σύγχρονο τεχνολογικό περιβάλλον της αγοράς εργασίας.

2.2.4. Ψηφιακές Δεξιότητες – Digital Skills

Όπως έχει υποστηριχθεί και παραπάνω, η σημερινή εργασιακή πραγματικότητα αποκαλύπτει και υποδεικνύει την επιτακτική ανάγκη το άτομο να είναι τεχνολογικά καταρτισμένο, να διαθέτει δηλαδή Ψηφιακές Δεξιότητες. Ως όρος περιγράφει την ικανότητα του ατόμου να χειρίζεται αποτελεσματικά όχι μόνο τον Η/Υ αλλά και να επεξεργάζεται ψηφιακά δεδομένα για την εύρυθμη λειτουργία και υποστήριξη των εκάστοτε εργασιακών απαιτήσεων.

Ειδικότερα, οι Ψηφιακές Δεξιότητες αποτελούν το «κλειδί» στην οικονομία της γνώσης καθώς σύμφωνα με τον Manninen (2010) όταν εκλείπει το προσωπικό εκείνο που θα έχει εξειδικευτεί στο πεδίο των Ψηφιακών Δεξιοτήτων, θα υπάρξει σαφέστατος περιορισμός ως προς την ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (2014) εξαιτίας του ψηφιακού χαρακτήρα της οικονομίας, της ρομποτικοποίησης όχι μόνο στο εργοστάσιο αλλά και στο γραφείο, οι συνθήκες εργασίας έχουν ανάγκη από εργαζόμενους – χρήστες των ψηφιακών ηλεκτρονικών υπηρεσιών προκειμένου να εξασφαλίσουν αποδοτικότερη λειτουργία των επιχειρήσεων και των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Στην ατζέντα της Ευρώπης τον Ιούνιο του 2016 (Skills Agenda for Europe) τέθηκε εκ νέου το ζήτημα επικαιροποίησης των Ψηφιακών Δεξιοτήτων για τους ενήλικες ώστε να είναι σε θέση να γίνονται ανταγωνιστικοί και αξιώνουν επαγγελματικές ευκαιρίες.

Όπως επισημαίνεται και από την έκθεση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (Βρυξέλλες, 2016), είναι καθοριστικής σημασίας να ληφθούν εκείνες οι εκπαιδευτικές πολιτικές για τους ενήλικες, οι οποίες θα συμβάλλουν στην προώθηση των Ψηφιακών Δεξιοτήτων στα πλαίσια της νέας ψηφιακής πραγματικότητας.

Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η έκθεση της UNESCO (2017), η οποία σημειώνει ότι καταρτίζοντας ψηφιακά τους ενήλικες, η κοινωνία της «ηλεκτρονικής γνώσης» στηρίζει την αγορά εργασίας και επιτυγχάνεται όχι μόνο αποδοτικότερη παραγωγική διαδικασία στα

εργασιακά περιβάλλοντα αλλά και πολυεπίπεδη αναβάθμιση του εργασιακού προφίλ του ατόμου.

Ενισχύοντας τις παραπάνω απόψεις υποστηρίζεται ότι ενήλικες που έχουν αποκτήσει Ψηφιακές Δεξιότητες χειρισμού για τη διαχείριση και ανάλυση επιχειρησιακών δεδομένων και που είναι σε θέση να υποστηρίξουν τις ψηφιακές υποδομές μιας επιχείρησης, συμβάλλουν στην κατασκευή ωφέλιμων και καινοτόμων πλάνων για την ενίσχυση και ισχυροποίηση των ατομικών τους προσόντων στην αγορά εργασίας (ΟΟΣΑ, 2016).

Συμπερασματικά μπορεί να υποστηριχθεί ότι Ψηφιακές Δεξιότητες χαρίζουν στο άτομο τα καθ' όλα σημαντικά και χρήσιμα προσόντα για εύρεση θέσεων εργασίας και αναρρίχηση στον επαγγελματικό κλάδο. Ταυτόχρονα επιτυγχάνεται ο ψηφιακός κοινωνικός εκσυγχρονισμός ως άμεσο επακόλουθο του παγκόσμιου ψηφιακού μετασχηματισμού.

Έτσι διερευνώντας τα Κείμενα των Διεθνών Οργανισμών σχετικά με τις κύριες Δεξιότητες που χρειάζεται να έχει ο πολίτης στο 21ο αιώνα, δεν ανακαλύπτουμε μόνο αυτές (Εγκάρσιες, Μεταβιβάσιμες, Επαγγελματικές και Ψηφιακές Δεξιότητες) αλλά και το γεγονός ότι υπάρχει άμεση σύνδεση με την Αναγκαιότητα Ανάπτυξης και Καλλιέργειας των Δεξιοτήτων αυτών για να πετύχουμε τους Στόχους (Κοινωνική ευημερία, Ισότητα ευκαιριών, Ανάπτυξη Αποδοτικότητα).

Τα κείμενα αυτά παράγουν και ορίζουν άμεσα με τις Εκπαιδευτικές Πολιτικές που χρειάζεται να υπάρξουν και να αναπτυχθούν από τα κράτη στα Εθνικά Συστήματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ενηλίκων, έτσι ώστε να έχουμε ανάπτυξη των Δεξιοτήτων αυτών.

Κεφάλαιο 3ο. ΘΕΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ (ΣΔΕ)

Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο επιχειρήθηκε η ανάλυση και εμβάθυνση του περιεχομένου και της λειτουργικότητας της έννοιας Δεξιότητες, όπως αυτές προβλέπονται και οριοθετούνται από τα κείμενα των Διεθνών Οργανισμών. Αυτές αποδείχθηκαν καίριας σημασίας για το πλαίσιο, τους σκοπούς και τους στόχους της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Ταυτόχρονα ο σύγχρονος, ταχέως μεταβαλλόμενος, ρυθμός των κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών, σε συνδυασμό με την υπαρκτή ανάγκη των ατόμων να αποκτήσουν, σε μια δεύτερη ευκαιρία μάθησης, τις απαραίτητες Δεξιότητες για επαγγελματική αποκατάσταση και εξέλιξη, καθιστά πιο αναγκαία από ποτέ την ορθή αξιοποίηση τους από τους εκπαιδευόμενους και την αντίστοιχη διδακτική προώθησή τους από τους εκπαιδευτές ενηλίκων (Παναγιωτόπουλος & Καρανικόλα, 2017).

Λαμβάνοντας κανείς υπόψη το κείμενο της Λευκής Βίβλου το 1995, για την γνωστική εκείνη «επένδυση» που θα ανταποκρίνεται στην αγορά εργασίας, γίνεται κατανοητό ότι οι εκάστοτε φορείς εκπαίδευσης είναι καθοριστικό να σχεδιάζουν μια εκπαιδευτική στρατηγική που να προβλέπει τον εμπλουτισμό προγραμμάτων σπουδών με γνώσεις και Δεξιότητες που θα αντιστοιχίζονται στις επίκαιρες αλλαγές της αγοράς εργασίας και θα προωθούν την προοπτική απασχόλησης. Στο κείμενο της Λευκής Βίβλου, επισημαίνεται ξεκάθαρα ότι η φιλοσοφία του θεσμού των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), όπως διατυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.ΕΠ.) έχει στόχο να ενισχύσει το σύνολο των νέων που εγκαταλείπουν τη βασική εκπαίδευση, δημιουργώντας τις απαραίτητες εκείνες προϋποθέσεις για την κοινωνική και την οικονομική ένταξή επανένταξή τους.

Εκείνο που προτάθηκε επιπλέον στην Ευρωπαϊκή Σύνοδο του 1995 για την εκπαίδευση των ατόμων που δεν ακολούθησαν τη τυπική εκπαίδευση, είναι να υποστηριχθούν με νέες ευκαιρίες μάθησης εφοδιάζοντάς τους με Δεξιότητες που θα είναι προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της σημερινής εργασιακής πραγματικότητας.

Για την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού, ένας από τους βασικούς στόχους που τέθηκαν για τη διαμόρφωση της Κοινωνίας της Μάθησης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001), φορείς της Δια Βίου Μάθησης, όπως είναι τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, καλούνται να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Να υποστηρίξουν μέσω των Αναλυτικών Προγραμμάτων και των Προγραμμάτων Σπουδών τους, εναλλακτικά εκπαιδευτικά μονοπάτια σύνδεσης του ατόμου με την διακοπτόμενη ή και χαμένη γνώση με στόχο το άτομο να ενσωματωθεί πολύπλευρα στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Ακολούθως παρουσιάζονται σύντομα ιστορικά και περιγραφικά στοιχεία του θεσμού των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) σε σχέση με τη λειτουργία τους και τον πρακτικό τους ρόλο σε ευρωπαϊκό και ελληνικό πλαίσιο. Επιπλέον, αναλύονται τα Αναλυτικά Προγράμματα και τα Προγράμματα Σπουδών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας προκειμένου να διασαφηνιστεί ξεκάθαρα το περιεχόμενο της εκπαίδευσης που απευθύνεται στους ενήλικες, σε μια δεύτερη ευκαιρία που τους δίνεται αφενός για μάθηση, αφετέρου για ουσιαστική ενσωμάτωση στην κοινωνία.

3.1. Ιστορική αναδρομή των ΣΔΕ

Με εναρκτήρια βάση τα κείμενα της Λευκής Βίβλου, που επικαιροποίησαν το θεσμό και τη δημιουργία σχολείων που θα παρέχουν δεύτερη ευκαιρία στη γνώση και στη μάθηση, τίθενται για πρώτη φορά ουσιαστικοί προβληματισμοί για το πώς δύναται να παρασχεθεί στους νέους, που αποκλείστηκαν για ποικίλους λόγους από το εκπαιδευτικό σύστημα, η καλύτερη δυνατή εκπαίδευση ως εφόδιο για την κοινωνική και επαγγελματική τους διαβίωση.

Γίνεται επομένως μια πρώτη ουσιαστική στροφή προς τη κατεύθυνση της στήριξης των ενήλικων πια ατόμων που επιθυμούν να επανενταχθούν στη διαδικασία της εκπαίδευσης. Μια προοπτική εκπαίδευσης που όμως θα τους οδηγήσει στην απόκτηση ενός ευρέος φάσματος γνώσεων και δεξιοτήτων για την επιτυχή ενσωμάτωση του ατόμου στις απαιτήσεις και προκλήσεις της σύγχρονης ζωής.

Σε μια πρώτη προσέγγιση ο θεσμός των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας αποδεικνύεται ότι συναντάται και σε άλλες χώρες εκτός Ε.Ε. Συγκεκριμένα, τα αποκαλούμενα «Accelerated Schools» των Η.Π.Α. για τους μαθητές που εγκατέλειπαν το σχολείο νωρίς, όπως επίσης και τα επονομαζόμενα «*Aliyat Hanoar*» στο Ισραήλ για την εκπαίδευση νέων που εγκατέλειψαν το σχολείο για κοινωνικοοικονομικούς λόγους, ενδεχομένως στάθηκαν εφαλτήριο έμπνευσης για την ευρωπαϊκή εκπαιδευτική προσέγγιση (Βεργίδης, 2010). Επομένως, με τη συνειδητοποίηση ότι ο θεσμός των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας χρησιμοποιήθηκε και εκτός ευρωπαϊκού χώρου, αναγνωρίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 1995, η αναγκαιότητα για τη νομιμοποίηση και νομοθέτηση ενός θεσμού για τη στήριξη του πληθυσμού που για ποικίλους λόγους απείχε της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης λοιπόν, το Νοέμβριο του 1995 ξεκινάει η υλοποίηση του θεωρητικού πλαισίου για τη δημιουργία Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, όπου με πρόταση της E. Cresson, ως μέλους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σηματοδοτείται η προώθηση συγκεκριμένων projects που θα

ξεκινήσουν πειραματικά μέσω των ΣΔΕ για την ενεργοποίηση των αδίκως περιθωριοποιημένων υποεκπαιδευμένων (Declaration of Mrs. Cresson, 1995).

Αξιοποιώντας προσθετικά τα παραπάνω στοιχεία, στη συνέχεια κρίνεται σκόπιμο να διερευνηθεί η προσέγγιση της λειτουργίας και της προσφοράς του θεσμού των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας στο άτομο όπως αυτός παρουσιάζεται στην ευρωπαϊκή και ελληνική επικράτεια.

3.2. ΣΔΕ και Ευρωπαϊκό Πλαίσιο

Πρώτα απ' όλα, το ευρωπαϊκό πολιτικό σχέδιο για τα ΣΔΕ ενσωματώνεται και παρουσιάζεται στο κείμενο της Λευκής Βίβλου «Teaching and Learning: Towards the Learning Society» στο οποίο διασαφηνίζονται οι βασικοί στόχοι που πρέπει να υποστηρίζονται από τους φορείς εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, υποστηρίζεται ότι είναι σκόπιμο κάθε Ευρωπαίος πολίτης να αποκτήσει αυτοπεποίθηση επί των γνώσεων και των δεξιοτήτων προκειμένου να ανταπεξέλθει στις προσαγές της κοινωνίας. Για να γίνει αυτό εφικτό, προτείνεται συγκεκριμένο πλαίσιο για τη σύνδεση και συνεργασία του σχολείου με τον κόσμο των επιχειρήσεων και συνεπώς την αγορά εργασίας. Κύριος στόχος τέθηκε η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω των ΣΔΕ ώστε οι σπουδαστές τους να συμπεριλαμβάνονται στις κοινωνικές ευκαιρίες και απαιτήσεις της εποχής. Σε ότι αφορά τον στόχο για την πρόληψη και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, αυτός λογίζεται ως ο σπουδαιότερος, καθώς ένα άτομο αποκλειόμενο από τις κοινωνικές διεργασίες και τις επαγγελματικές ευκαιρίες, παραγκωνίζεται και παραπαίει στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής (Καραλής, 2012).

Ταυτόχρονα, οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι θα πλαισιώνουν το διδακτικό πλάνο των ΣΔΕ, έχει υποστηριχθεί ότι θα πρέπει να είναι σε θέση να υποστηρίξουν τις διαφορετικές απαιτήσεις και ανάγκες του κάθε μαθητή, μέσα από ευέλικτους εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς ώστε οι παρεχόμενες γνώσεις και Δεξιότητες να καθιστούν εφικτή τη μάθηση στο μέγιστο δυνατό βαθμό (Βεκρής, 2003).

Ένας ακόμη επιμέρους στόχος που προτάθηκε ήταν κάθε Ευρωπαίος πολίτης να έχει αποκτήσει επάρκεια σε τουλάχιστον δύο γλώσσες ώστε να μπορεί με ευελιξία αν χρειαστεί να κινείται στον ευρωπαϊκό χώρο (Declaration of Mrs Cresson, 1995).

Μάλιστα, οι εκτιμήσεις και τα αποτελέσματα που παρουσιάστηκαν σε μια συνολική αποτίμηση του έργου των ΣΔΕ αποδεικνύουν γενικά θετικά στοιχεία, ενθαρρυντικά για τα άτομα που δεν

περάτωσαν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση, συνέχισαν όμως σε μια δεύτερη ευκαιρία για μάθηση (Χοντολίδου, 2010).

Εκτός από τους σαφώς διατυπωμένους στόχους της Λευκής Βίβλου στο ευρωπαϊκό συμβούλιο του 1995, η ευρωπαϊκή λογική για τα ΣΔΕ, παρουσιάζει μια αλληλένδετη σχέση της γνώσης και της οικονομίας στα πλαίσια της ολόπλευρης κοινωνικής στήριξης του ατόμου (EFA, 2012). Το επιχείρημα αυτό, υποδεικνύει έμμεσα την αναγκαιότητα τα ΣΔΕ να είναι συνδεδεμένα με τη τοπική κοινωνία και επιχειρηματικότητα ώστε η κατάκτηση των προβλεπόμενων γνώσεων και Δεξιοτήτων από το άτομο, να βρίσκει άμεση πρακτική εφαρμογή στη σύγχρονη αγορά εργασίας.

3.3. Τα ΣΔΕ στην Ελλάδα

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), ως η σύγχρονη και προτεινόμενη προσπάθεια ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση των ατόμων που εγκατέλειψαν, για ποικίλους λόγους, την υποχρεωτική εκπαίδευση, αλλά επιθυμούν να συνδεθούν με την ισχύουσα αγορά εργασίας, καθιερώνονται ως θεσμός στην Ελλάδα με πλαίσιο νόμου το 1997.

Έχει προηγηθεί η ίδρυση του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων(Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) το 1995 [νόμος 2327/1995, άρθρο 4. ΦΕΚ 156 τ. Α΄. 31 Ιουλίου 1995].

Με το νόμο 2525/1997, ΦΕΚ 188 τ. Α΄. 23 Σεπτεμβρίου 1997 θεσμοθετείται η ίδρυση των ΣΔΕ στην Ελλάδα ύστερα από εισήγηση του Ι.Δ.Ε.ΚΕ. σε συνεργασία με τους οικείους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Στο άρθρο 5 § 1 του παραπάνω νόμου προβλέπεται η εγγραφή και η φοίτηση στα ΣΔΕ σε άτομα που έχουν δεν συμπληρώσει την υποχρεωτική εννιάχρονη εκπαίδευση και έχουν υπερβεί το 18^ο έτος της ηλικίας τους. Εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων ενώ την υλοποίηση των προγραμμάτων των ΣΔΕ αναλαμβάνει το Ι.Δ.Ε.ΚΕ. Στους αποφοίτους των ΣΔΕ χορηγείται απολυτήριο τίτλος ισότιμος με το απολυτήριο του Δημοτικού ή του Γυμνασίου κατά περίπτωση.

Το πρώτο ΣΔΕ να ιδρύεται στην Αθήνα, στο δήμο Περιστερίου το 2000, για άτομα ηλικίας 19-59 ετών ενώ σταδιακά, μέχρι το τέλος του 2012 λειτουργούν 58 ΣΔΕ σε όλη την Ελλάδα, σε αστικές περιοχές και σε φυλακές (Βεργίδης & Κόκκος, 2009).

Η λειτουργία των ΣΔΕ, υπό το πρίσμα των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ξεκάθαρη και ουσιαστική στήριξη των ατόμων που επιχειρούν μια δεύτερη ευκαιρία στη μάθηση, οργανώνεται ή τουλάχιστον οφείλει να οργανώνεται βασισμένη σε έναν κυρίαρχο σκοπό, τη συνολική ανάπτυξη των εκπαιδευόμενων και την ολόπλευρη ένταξη και αφομοίωσή

τους στο κοινωνικοοικονομικό γίνεσθαι και την επαγγελματική τους ανέλιξη. Ταυτόχρονα η φιλοσοφία των ΣΔΕ, οριοθετείται από συγκεκριμένο πλαίσιο στόχων οι οποίοι αναδεικνύουν τον μαθησιακά καθοδηγητικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα τους.

Σε ένα πρώτο επίπεδο, στόχος των ΣΔΕ είναι η επανασύνδεση, ολοκλήρωση και απορρόφηση ενεργά στον επαγγελματικό χώρο των ενήλικων ατόμων που αποφασίζουν να παρακολουθήσουν το προβλεπόμενο πρόγραμμα σπουδών. Να παρασχεθούν δηλαδή στο άτομο τα εφόδια εκείνα, οι Δεξιότητες, μέσω των οποίων θα είναι σε θέση να ανταπεξέλθει με κριτική σκέψη στις σύνθετες και διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας.

Τα ΣΔΕ επιχειρούν το άτομο να καλλιεργήσει, να κατανοήσει και να κατακτήσει εν τέλει τις απαραίτητες σύγχρονες γνώσεις και Δεξιότητες. Έτσι να οικοδομήσει τις Ικανότητες και να είναι σε θέση να εφαρμόσει τις αποκτηθείσες Δεξιότητες και στάσεις ώστε να υποστηριχθεί τώρα ή και μεταγενέστερα στην κοινωνική και επαγγελματική του ζωή.

Ως ένας ακόμη στόχος των ΣΔΕ αναδεικνύεται η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης των εκπαιδευομένων σε μια προσπάθεια να αποκτήσουν τη δυναμική που θα τους επιτρέψει να ελιχθούν στην πολυπλοκότητα του επαγγελματικού στίβου.

Παράλληλα με τους σαφώς ορισμένους στόχους των ΣΔΕ, ο θεσμός ορίζει κάποιες θεμελιώδεις αρχές που πρέπει να ισχύουν ώστε να επιτελείται ο λειτουργικός και πρακτικός χαρακτήρας τους. Αρχές οι οποίες έχουν ως κεντρικό άξονα την υποστήριξη και ενίσχυση των πολυεπίπεδων αναγκών των ατόμων για την προετοιμασία τους στον κοινωνικό και επαγγελματικό πεδίο (Βεκρής, 2003).

Αρχικά, τίθεται ως προτεραιότητα στον κάθε εκπαιδευόμενο να αντιστοιχούν συγκεκριμένα εκπαιδευτικά μέσα προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες διαφορετικές ανάγκες κάθε μαθητή. Τούτο πρακτικά υποδεικνύει τη δημιουργία εξατομικευμένης διδασκαλίας όποτε αυτό κρίνεται απαραίτητο, χωρίς να υφίσταται περιορισμός στην τυπική προβλεπόμενη διδακτέα ύλη των ΣΔΕ.

Ταυτόχρονα σημειώνεται ότι οι εκάστοτε ανάγκες των εκπαιδευομένων δεν πρέπει να προσεγγίζονται εν μέρει από τον εκπαιδευτικό. Ειδικότερα, τίθεται ως βασικό μέλημα τα άτομα να έχουν τα εφόδια να αντιμετωπίζουν δυσκολίες εκτός της αγοράς εργασίας σε τομείς όπως η υγεία, ο εργασιακός χώρος αλλά και γενικότερα ο άμεσος κοινωνικός περίγυρος. Για να γίνει αυτό εφικτό, λογίζεται ως χρήσιμη και καθοριστική η σύνδεση των ΣΔΕ με την κοινωνία γενικότερα, τον επιχειρηματικό κόσμο και την τοπική αυτοδιοίκηση, υπηρεσίες και θεσμούς και με την καθημερινότητα του πολίτη.

Βασικό χαρακτηριστικό ακόμη που ενισχύει τις αρχές των ΣΔΕ, ως προς την κάλυψη των αναγκών, είναι η ύπαρξη εκπαιδευτικού προσωπικού, κατά κύριο λόγο εγνωσμένου κύρους, το

οποίο να έχει μεγάλο και ποικίλο γνωστικό υπόβαθρο, για να ανταποκρίνεται στην διαφορετικότητα των αναγκών και των καθηκόντων που ανακύπτουν κάθε φορά, απέναντι στις απαιτήσεις που διαμορφώνονται από τους εκπαιδευόμενους, αλλά και την Ικανότητα να διδάσκει τις Δεξιότητες αυτές.

Εκφράζεται επίσης η σπουδαιότητα των ψηφιακών γνώσεων και Δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, τις οποίες να μπορούν να μεταλαμπαδεύουν στους ενήλικους μαθητές ώστε αυτοί να διεκδικούν ισότιμες επαγγελματικές ευκαιρίες (Κανονισμός Λειτουργίας ΣΔΕ Ιούνιος, 2014).

Ο θεσμός των ΣΔΕ, δεν είναι υπερβολή να υποστηρίξει κανείς ότι αποτελεί πρωτοποριακό εγχείρημα για τα δεδομένα της Εκπαίδευσης. Η άποψη αυτή αποκτά μεγάλη εγκυρότητα αν μελετήσει κάποιος τη διαφορετικότητα των προγραμμάτων σπουδών τους, τα χαρακτηριστικά και τις αρχές που τα διέπουν, σε σχέση με τα αντίστοιχα τυπικά σχολεία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον νόμο 3879/2010, ΦΕΚ 163 τ. Α΄. 21 Σεπτεμβρίου 2010, σχετικά με την Δια Βίου Μάθηση, το Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.), [φορέας που έχει απορροφήσει το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.) το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) και το Ινστιτούτο Νεολαίας (Ι.Ν.)] και συνεπώς η Εκπαίδευση Ενηλίκων και τα ΣΔΕ, συγκαταλέγονται στους Φορείς του εκπαίδευσης, τα οποία καλούνται να υπηρετήσουν για το άτομο, φορέα συμπληρωματικής εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων για τυχόν ανεπάρκειες του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και για ολόπλευρη προσωπική ανάπτυξη του ατόμου (Βεργίδης, 2010).

Αξίζει σε αυτό το σημείο να επισημανθεί ότι προκειμένου τα ΣΔΕ να διαμορφώνουν ουσιαστική συνεισφορά στην παροχή γνώσεων και Δεξιοτήτων αλλά και στην επαγγελματική σταδιοδρομία των εκπαιδευόμενων, είναι απαραίτητα σημαντικό να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις προς την κατεύθυνση αυτή.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους Χατζησαββίδη (2007), Βεργίδη & Κόκκο (2009) αλλά και Καραλή (2012), υπάρχουν συγκεντρωτικά βασικά καθοδηγητικά στοιχεία μεταξύ όλων των συντελεστών των ΣΔΕ, τα οποία είναι αναγκαίες προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν αποτελεσματική λειτουργία και προσφορά των ΣΔΕ.

Αρχικά, βασική προϋπόθεση είναι να διέπονται οι εκπαιδευτικοί, οι επιστημονικοί συνεργάτες αλλά και οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης από κοινό όραμα για την υποστήριξη των καθορισμένων στόχων και αρχών των ΣΔΕ

Έπειτα, τα προγράμματα σπουδών και συνολικά το παιδαγωγικό πρόγραμμα σημειώνεται ότι πρέπει να στηρίζεται από ένα κοινό πνεύμα αλληλοϋποστήριξης μεταξύ των εκπαιδευτικών, οι

οποίοι σε ένα συνεργατικό δίκτυο μεταξύ άλλων και με την τοπική κοινωνία, θα είναι σε θέση να εξελίσσουν και να ενισχύουν κατάλληλα το περιεχόμενο σπουδών.

Επιπρόσθετα, κρίνεται ουσιώδες οι εκπαιδευτές των ενηλίκων να βρίσκονται σε μια συνεχή διαδικασία επιμόρφωσης και διαρκούς ενίσχυσης των γνώσεών τους ώστε να προσαρμόζουν το αντικείμενο μάθησης στις σύγχρονες επαγγελματικές συνθήκες και απαιτήσεις.

Συνολικά, γίνεται παραδεκτό ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό των ΣΔΕ επιτελεί καταλυτικό ρόλο ως κυρίαρχος συντελεστής της εκπαιδευτικής διαδικασίας, διαμορφώνοντας καταλλήλως και το προσφερόμενο περιεχόμενο μάθησης των Αναλυτικών Προγραμμάτων. Αναλυτικά Προγράμματα και Προγράμματα Σπουδών που καλούνται να ενισχύσουν τον εκπαιδευόμενο με τις απαραίτητες Δεξιότητες για τις σημερινές κοινωνικές ανάγκες.

Με βάση την πρόταση αυτή, ακολούθως παρουσιάζονται, περιγράφονται και αναλύονται τα προγράμματα σπουδών των ΣΔΕ με γνώμονα την παιδαγωγική τους φιλοσοφία ως αντίκρισμα στο σημερινό κοινωνικό και επαγγελματικό γίγνεσθαι.

3.4. Αναλυτικά Προγράμματα των ΣΔΕ

Με το επιχείρημα ότι τα ΣΔΕ, κατά κύριο λόγο, στοχεύουν στην καλλιέργεια και στην ανάπτυξη τέτοιων Δεξιοτήτων στους εκπαιδευόμενους, ώστε να δημιουργηθεί πρόσβαση για αυτούς είτε σε ανώτερες μορφές εκπαίδευσης είτε στον σύγχρονο επαγγελματικό χώρο, τα Αναλυτικά Προγράμματα, προσαρμόζουν το περιεχόμενό τους στις προκύπτουσες επίκαιρες ανάγκες των ενηλίκων μαθητών τους (Πηγιάκη, 2006).

Η παραδοχή αυτή υποδεικνύει ότι οι παρεχόμενες γνώσεις και Δεξιότητες μπορούν να παρέχονται και από τη μη τυπική εκπαίδευση ώστε σε ένα μακροπρόθεσμο πλάνο αυτές να εξοπλίσουν το άτομο σε ποιοτικές ευκαιρίες εργασίας και κατ' επέκταση να συμβάλλουν στην ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη (Παναγιωτόπουλος & Καρανικόλα, 2017).

Συγκεκριμένα, στα Προγράμματα Σπουδών των ΣΔΕ, υιοθετείται η αρχή των Πολυγραμματισμών (multiliteracies), που στηρίζεται στην αντίληψη ότι ο σημερινός πολίτης είναι απαραίτητο να είναι εγγράμματος σε πολλαπλά και διαφορετικά πεδία δραστηριοτήτων. Αυτό πρακτικά υποδεικνύει την ικανότητα του ατόμου να έχει αποκτήσει εφόδια εγγραμματοσύνης εκτός από την ανάγνωση, τη γραφή και τους βασικούς αριθμητικούς υπολογισμούς (Κανονισμός Λειτουργίας ΣΔΕ Ιούνιος, 2014).

Όπως υποστηρίζει και ο Τσάφος (2010), ο σχεδιασμός των εν λόγω Αναλυτικών Προγραμμάτων από την εκάστοτε επιστημονική μονάδα, προσέφερε καινοτόμες προοπτικές από την κρατική εκπαιδευτική πολιτική στην εκπαιδευτική μονάδα των ΣΔΕ

Είναι σημαντικό σ' αυτό το σημείο να επισημανθεί ότι τα προγράμματα σπουδών που εφαρμόζονται στα ΣΔΕ, τίθενται στη διακριτική ευχέρεια του συλλόγου διδασκόντων ως προς την αναπροσαρμογή τους και τη επαναδιαμόρφωσή τους, εξατομικεύοντάς τα πολλές φορές στις ανάγκες των μαθητών τους (Χοντολίδου, 2010). Αναγνωρίζεται δηλαδή ο ενεργός ρόλος του εκπαιδευτή, ο οποίος αξιοποιεί και μεταβάλλει εκπαιδευτικά υλικά και μέσα διδασκαλίας όπου κρίνεται απαραίτητο. Ο σύλλογος διδασκόντων συνολικά και ο κάθε εκπαιδευτικός ξεχωριστά συμβάλλει στη χάραξη κατευθύνσεων για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής, στην ομαλή λειτουργία καθώς και στην παιδαγωγική διευθέτηση των σπουδαστικών ζητημάτων.

Όπως προαναφέρθηκε τα προγράμματα σπουδών των ΣΔΕ βασίζονται στην αντίληψη των Πολυγραμματισμών αποσκοπώντας στην ολόπλευρη στήριξη των εκπαιδευομένων προετοιμάζοντάς τους κατά το δυνατό, σε απασχόληση πολλών επιστημονικών πεδίων. Εκτός από τους Βασικούς Γραμματισμούς (Γραφή, Ανάγνωση και Αριθμητική) εμπεριέχονται ο Πληροφορικός Γραμματισμός, ο Επιστημονικός – Περιβαλλοντικός Γραμματισμός και ο Κοινωνικός Γραμματισμός σύμφωνα και με τις υποδείξεις του Ευρωπαϊκού Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού. Επιπρόσθετα υπάρχουν ο Αγγλικός, Πολιτιστικός Γραμματισμός.

Με την αντίληψη ότι η γνώση είναι αγαθό της κοινωνίας τα οφέλη του οποίου προσφέρουν επαγγελματική κατοχύρωση και κύρος στο άτομο, τα Προγράμματα Σπουδών των ΣΔΕ αποσκοπούν στην παροχή γνώσεων και στην ανάπτυξη συγκεκριμένων Δεξιοτήτων που θα διαμορφώσουν ευνοϊκές συνθήκες για την ομαλή μετάβαση του ατόμου στην αναζήτηση εργασίας και την επαγγελματική εξέλιξη.

Η τυπικά καθορισμένη χρονική διάρκεια φοίτησης και εκπαίδευσης στα ΣΔΕ, ορίζεται στα δύο (2) σχολικά έτη με το πρώτο εννεάμηνο να αποτελεί την περίοδο Α' και το δεύτερο την περίοδο Β'. Ως προς το διδακτικό έτος, αυτό ξεκινά στις 15 Σεπτεμβρίου και λήγει στις 30 Ιουνίου, όπου το τελευταίο δεκαπενθήμερο γίνονται παρουσιάσεις και projects και εργαστηρίων. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας των προγραμμάτων σπουδών των ΣΔΕ, ο οποίος επικαιροποιείται από το Υπουργείο Παιδείας με πρόταση της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης του Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ., το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα, συντάσσεται κατά την πρώτη διδακτική εβδομάδα του σχολικού έτους. Το πρόγραμμα, διαμορφώνεται τυπικά και ουσιαστικά από τον Διευθυντή και τον Σύλλογο Διδασκόντων, σύμφωνα πάντοτε με τον αριθμό και τις ιδιαίτερες ανάγκες των εκπαιδευομένων. Να σημειωθεί ακόμη ότι οι εορτές και οι αργίες, ορίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως έχουν καθοριστεί από την εκπαιδευτική νομοθεσία για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Τέλος, ως προς τα τυπικά χαρακτηριστικά σύνθεσης των Αναλυτικών Προγραμμάτων και των Δραστηριοτήτων των ΣΔΕ, είναι σημαντικό να λεχθεί ότι αυτά διαμορφώνονται, σύμφωνα με τις εγκυκλίους του Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ., από τον εκάστοτε Σύλλογο Διδασκόντων, (Υ.Α. 5953/23-06-2014 του Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την Υ.Α. Κ1/192979/14-11-2016), ο οποίος συμβάλλει στη χάραξη κατευθύνσεων για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής, στην ομαλή λειτουργία καθώς και στην παιδαγωγική διευθέτηση των σπουδαστικών ζητημάτων. Έτσι ο Σύλλογος Διδασκόντων των ΣΔΕ και ο κάθε εκπαιδευτικός ξεχωριστά, αφού διαπιστώσει και αξιολογήσει τις εκπαιδευτικές και τις μορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων, διαμορφώνει πρόταση προγράμματος διδασκαλίας, σχεδιάζει και παράγει διδακτικό υλικό ή προσαρμόζει και αξιοποιεί το υπάρχον, αξιοποιεί τις δυνατότητες συνεργασίας ανάμεσα στο προσωπικό, τα στελέχη της εκπαίδευσης και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας.

3.5. Οι Γραμματισμοί στα ΣΔΕ

Όπως παρουσιάστηκε και στην προηγούμενη ενότητα, τα προγράμματα σπουδών των ΣΔΕ, βασίζονται στην αντίληψη των Πολυγραμματισμών, ως αναγκαία βάση για να μπορέσει το άτομο να ελιχθεί στις πολυποικίλες πτυχές της καθημερινότητας. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το περιεχόμενο των Γραμματισμών αυτών ως βάση του αντικειμένου διδασκαλίας των ΣΔΕ, δεν παραπέμπει σε καμία περίπτωση σε αυστηρά στεγανά διδασκαλίας και αυστηρώς δομημένα αντικείμενα γνώσης (Κώττη, 2008).

Μάλιστα, η πεποίθηση ότι ο Γραμματισμός ως ευρύτερη έννοια, καλλιεργεί μακροπρόθεσμα στο άτομο την ικανότητα να σκέπτεται και να επιλέγει κατά βούληση, αναγνωρίζεται η ύψιστη σημασία του ως προς τη διαμόρφωση ενός ελεύθερα σκεπτόμενου ευρωπαϊού πολίτη (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2013).

Όπως ορίζει ο Κανονισμός Λειτουργίας των προγραμμάτων σπουδών των ΣΔΕ, βασικός σκοπός του περιεχομένου διδασκαλίας τους σε ένα γενικότερο πεδίο, επισημαίνεται ότι είναι η διαμόρφωση ενός ενεργού πολίτη, η σκέψη και δράση του οποίου θα φέρει προσωπική ευθύνη για τη συμμετοχή του στο κοινωνικό γίνεσθαι. Λαμβάνοντας υπόψη το επιχείρημα αυτό, δημιουργείται το ερώτημα με ποιο τρόπο θα μπορέσει να «πλεύσει» το άτομο προς την κατεύθυνση του ενεργού πολίτη, ενώ συγχρόνως εγείρεται η δεσπίζουσα σημασία αξιοποίησης της κριτικής ικανότητας του ατόμου.

Το περιεχόμενο των αναλυτικών προγραμμάτων των ΣΔΕ, βασισμένο στην αρχή των Γραμματισμών, καλείται να στηρίξει και να ενισχύσει το βασικό σκοπό της διδακτικής

διαδικασίας. Για το λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαίο στο σημείο αυτό να παρουσιαστούν συνοπτικά οι Γραμματισμοί, οι οποίοι μετουσιώνονται σε Δεξιότητες προς κατάκτηση για το άτομο και οι οποίοι διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη σύνδεση της διδασκαλίας με τις μακροπρόθεσμες κοινωνικές ανάγκες των εκπαιδευομένων.

3.5.1. Γλωσσικός Γραμματισμός

Πρόκειται για έναν από τους βασικούς και στοιχειώδεις προς κατάκτηση Γραμματισμούς. Συνθέτει την έννοια του εγγράμματος ατόμου και αποτελεί μαζί με τον Αριθμητικό Γραμματισμό, το θεμέλιο λίθο σύνθεσης των προγραμμάτων σπουδών και αναντίρρητα τον πυρήνα οργάνωσης των υπόλοιπων γνωστικών αντικειμένων (Vorhaus et al., 2011).

Σε ένα πρώτο επίπεδο, ο Γλωσσικός Γραμματισμός αποσκοπεί στην ανάπτυξη και εν τέλει κατάκτηση Δεξιοτήτων ως προς την ορθή αξιοποίηση της ελληνικής γλώσσας (Κώττη, 2008). Στοχεύουν δηλαδή στην κατάκτηση τόσο του προφορικού λόγου στην επικοινωνία όσο και του γραπτού λόγου στην κατανόηση, επεξεργασία και σύνθεση κειμένων.

Ταυτόχρονα, επιχειρείται και η καλλιέργεια κριτικού στοχασμού, Δεξιότητα που οι εκπαιδευόμενοι θα βρουν χρήσιμη πέραν της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας, σε θέματα της καθημερινής τους ζωής (Βεργίδης, 2010).

3.5.2. Αριθμητικός Γραμματισμός

Παράλληλα και σχεδόν αλληλένδετα με τον Γλωσσικό Γραμματισμό, ως ένας ακόμη από τους βασικούς Γραμματισμούς, ο Αριθμητικός Γραμματισμός, επιδιώκει στην ουσία μια ευρύτερη αντιμετώπιση πρακτικών ζητημάτων της σύγχρονης ζωής με την αξιοποίηση του μαθηματικού τρόπου σκέψης (Καραλής, 2012).

Συγκεκριμένα, στοχεύει μέσω της διδακτικής διαδικασίας η εκμάθηση αριθμητικής μέσα από τα μαθηματικά αλλά και τις φυσικές επιστήμες, από στοιχειώδεις αριθμητικές πράξεις έως την κατανόηση και επεξεργασία ευρύτερων μαθηματικών δεδομένων.

Σκοπός όμως της διδασκαλίας του Αριθμητικού Γραμματισμού δε λογίζεται ως η τυπική και η φορμαλιστική επίλυση μαθηματικών δραστηριοτήτων σε αυστηρά πλαίσια διδασκαλίας και εξέτασης, αλλά η κατανόηση και η ενσωμάτωση της μαθηματικής σκέψης από το χαρτί στην ζωή και στα πρακτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε στην καθημερινότητα.

Με τον τρόπο αυτό, η προέκταση της κατάκτησης του Αριθμητικού Γραμματισμού, εξοπλίζει τον εκπαιδευόμενο να αντιμετωπίσει καταλλήλως με λογική σύνεση και μαθηματικό τρόπο

σκέψης κατά το δυνατό, σύνθετες και μεταβαλλόμενες καταστάσεις στο κοινωνικό γίνεσθαι αλλά και κατ' επέκταση σε προσωπικά του σύνθετα προβλήματα (Χοντολίδου, 2010).

3.5.3. Πληροφορικός – Ψηφιακός Γραμματισμός

Σε μια εποχή όπου η τεχνολογική εξέλιξη συνεπάγεται γνώσεις αφενός για την κατανόηση της και αφετέρου για την υποστήριξή της, αναδεικνύεται αναγκαιότητα η κατάκτηση Δεξιοτήτων που σχετίζονται με τον τομέα την Πληροφορικής και των υπολογιστών (Καραλής, 2012).

Για το λόγο αυτό, τα σύγχρονα προγράμματα σπουδών των ΣΔΕ στοχεύουν στην εξοικείωση των ενήλικων μαθητών με τον Η/Υ και κατ' επέκταση στη γνωριμία με τον κλάδο της Πληροφορικής ως προς την αδιαμφισβήτητη και καθ' όλα αναγκαία συμβολή της στη σύγχρονη πραγματικότητα (Χοντολίδου, 2010)

Με την εκμάθηση και εξοικείωση των εκπαιδευμένων με τις πτυχές της Πληροφορικής, ενισχύονται με ένα πρακτικά απαραίτητο και επαγγελματικά πια αυστηρά προαπαιτούμενο προσόν για την στην αναζήτηση εργασίας, αλλά και ως εργαλείο καθοριστικό στις συνθήκες της προσωπικής τους καθημερινότητας. Ένα εργαλείο εξοικονόμησης χρόνου, ενέργειας και εξόδων που αυξάνει την αποδοτικότητα και τη αποτελεσματικότητα, που διευκολύνει την επικοινωνία με τους άλλους, την ενημέρωση και τη συμμετοχή στα κοινά.

3.5.4. Αγγλικός Γραμματισμός

Ως μια ακόμη Δεξιότητα των αναλυτικών προγραμμάτων των ΣΔΕ ορίζεται η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας και κατά προτίμηση της αγγλικής, όπως τυπικά προϋποθέτει και η σύγχρονη ταυτότητα του Ευρωπαίου πολίτη.

Στην ουσία εκείνο που επιδιώκεται σε πρακτικό επίπεδο είναι η κατάκτηση απλών Δεξιοτήτων χρήσης του προφορικού λόγου στην αγγλική με σκοπό την επικοινωνία και σ' ένα επόμενο στάδιο η δημιουργία στοιχειωδών κειμένων (Χατζησαββίδης, 2007).

Επιπλέον, η εκμάθηση της αγγλικής αποτελεί ταυτόχρονα ένα από τα βασικά προσόντα που είναι σκόπιμο να κατέχουν οι εκπαιδευόμενοι στην διεκδίκηση μιας επαγγελματικής θέσης μελλοντικά, το οποίο διευρύνει τα όρια της αγοράς εργασίας τόσο στο εσωτερικό, αφού μας επιτρέπει να απευθυνόμαστε όχι μόνο σε ελληνικές εταιρίες αλλά και σε ξένες, όσο και στο εσωτερικό της χώρας μας.

3.5.5. Κοινωνικός Γραμματισμός

Με την παραδοχή ότι οι εκπαιδευόμενοι εκτός από τον ρόλο τους ως μαθητές, είναι συγχρόνως και ενεργοί πολίτες της κοινωνίας, στα πλάνα διδασκαλίας των ΣΔΕ προβλέπεται ακόμη η ανάπτυξη Δεξιοτήτων από τους εκπαιδευόμενους ως προς την επεξεργασία και διερεύνηση κοινωνικών θεμάτων (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2010).

Οι ενήλικες μαθητές γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ως ενεργοί ευρωπαίοι πολίτες με την εκμάθηση συμπεριφορών, τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον, αλλά και με την αφομοίωση και την πίστη στις δημοκρατικές διαδικασίες και θεσμούς.

Απώτερος σκοπός του Κοινωνικού Γραμματισμού είναι η συγκρότηση ενός προφίλ αξιών και στάσεων για το άτομο για την διαρκή αναζήτηση της κοινωνικής δικαιοσύνης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο (Κόκκος, 2011).

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι, εξοικειώνονται με πιθανές απαιτήσεις που θα συναντήσουν στην κοινωνική και επαγγελματική τους ζωή, ενώ προβλέπεται και παρέχεται η εξοικειώσή τους με τις καλές τέχνες, τον αθλητισμό και τον πολιτισμό συνολικά.

Επιπλέον, εκείνο που επιδιώκεται μέσω του Κοινωνικού Γραμματισμού είναι η καλλιέργεια συνείδησης ανθρωπισμού για την άρση συμπεριφορών μισαλλοδοξίας και διακρίσεων αλλά και η ανάπτυξη στο άτομο ειρηνικών και δημοκρατικών πεποιθήσεων στα πλαίσια αρμονικής και ενοποιημένης συνύπαρξης (Βεργίδης & Κόκκος, 2009).

Τέλος, σε μια παγκόσμια κοινωνία που οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και οι συνθήκες επιβίωσης ακόμα μεταβάλλονται πολλές φορές βίαια και οι μετακινήσεις μεγάλων και ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων είναι γενικευμένο φαινόμενο, καθίσταται επιτακτική ανάγκη η ομαλή συμβίωση σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, με αποδοχή της διαφορετικότητας και της πολιτισμού των άλλων. Την ίδια στιγμή χρειάζεται να εμφυσήσουμε στους ενήλικες εκπαιδευόμενους την εθνική αναγκαιότητά για την καλλιέργεια, τη διαφύλαξη και τη συνέχεια του εθνικού μας πολιτισμού και κουλτούρας.

3.5.6. Επιστημονικός - Περιβαλλοντικός Γραμματισμός

Όπως έχει υποστηριχθεί και σε προηγούμενη ενότητα, ένας από τους κύριους σκοπούς των ΣΔΕ είναι η ανάπτυξη όλων εκείνων των Δεξιοτήτων που θα εξοπλίζουν το άτομο με τα απαραίτητα εφόδια σε ότι αφορά την επαγγελματική τους αναζήτηση. Την προσπάθεια αυτή καλείται να ενισχύσει ο Περιβαλλοντικός Γραμματισμός, οποίος σε ένα αλληλένδετο σχήμα με τον Κοινωνικό Γραμματισμό, καλείται να συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη και

καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας των εκπαιδευομένων (Κανονισμός Λειτουργίας ΣΔΕ, 2014).

Κριτική ικανότητα, η οποία θα προετοιμάσει το άτομο για την επίλυση σύνθετων πρακτικών προβλημάτων στα πλαίσια των περιβαλλοντικών κρίσεων αλλά και για την διαμόρφωση συνείδησης απέναντι σε ζητήματα στη σχέση φύση – άνθρωπος (Πηγιάκη, 2006).

Συγχρόνως, γίνεται προσπάθεια να προσανατολιστεί το άτομο σε μια κατεύθυνση αυτονομίας και ενδυνάμωσης της αυτοπεποίθησής του σε μια γενικότερη ενίσχυση της προσωπικότητάς του στις πολυδιάστατες και απαιτητικές κοινωνικές συνθήκες.

Ταυτόχρονα ο εκπαιδευόμενος, αφού γνωρίσει και συγκρίνει, επιλέγει κριτικά και συγκλίνει προς την επιλογή της αειφόρου ανάπτυξης, της εργασίας και της επιχειρηματικότητας με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον, αλλά και της υιοθέτησης ενός τρόπου ζωής με όσο το δυνατόν μικρότερο βλαπτικό αποτύπωμα για τον πλανήτη και τελικά για τον ίδιο τον άνθρωπο. Σε όλα τα παραπάνω καλείται να επιτύχει έχοντας ως σύμμαχο τις φυσικές επιστήμες και τη λογική. Τους ζητάμε δηλαδή να έρθουν σε επαφή με τις φυσικές επιστήμες, να τις γνωρίσουν πρακτικά, να εξηγήσουν με τη βοήθεια της επιστήμης και μετά να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα.

3.5.7. Πολιτισμική - Αισθητική Αγωγή, Αθλητισμός

Τέλος, ως προς το περιεχόμενο των Γραμματισμών των ΣΔΕ, έρχεται να προστεθεί και αυτός της Πολιτισμικής – Αισθητικής Αγωγής την οποία καλούνται να αναπτύξουν οι ενήλικες στα πλαίσια της ελεύθερης έκφρασης της προσωπικότητάς τους (Κώττη, 2008).

Στόχος της συγκεκριμένης Δεξιότητας είναι η ανάδειξη Δραστηριοτήτων των εκπαιδευομένων στις τέχνες και στον αθλητισμό, ώστε σε δεύτερο επίπεδο αυτοί να αξιοποιούν ποιοτικά τον ελεύθερο χρόνο τους.

Είναι σημαντικό ακόμη να σημειωθεί ότι ο Πολιτισμικός Γραμματισμός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της διδακτικής διαδικασίας καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Η ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευομένων σε Δραστηριότητες πολιτισμικού χαρακτήρα και σε αθλητικές διοργανώσεις συνθέτουν ένα ολοκληρωμένο προφίλ διαθεματικού και πολυδιάστατου προγράμματος σπουδών.

Η διδασκαλία των προαναφερθέντων Γραμματισμών καλύπτει τις 20 από τις 25 συνολικά ώρες του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος ενώ οι υπόλοιπες επιμερίζονται σε σχέδια δράσης – projects και σε Συμβουλευτικές και Υποστηρικτικές Υπηρεσίες.

3.6. Βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικών ερευνών.

Σχετικές έρευνες με την παρούσα μελέτη δεν κατέστη δυνατόν να εντοπιστούν. Έρευνες δηλαδή που να συσχετίζουν απευθείας τα δύο υπό έρευνα κείμενα ως προς τις Δεξιότητες που προτείνονται για την εκπαίδευση των ενηλίκων σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση. Γενικότερα όμως οι σχετικές με τα ΣΔΕ μελέτες είναι περιορισμένες και κυρίως αφορούν εκπαιδευόμενους, εκπαιδευτικούς ή μεμονωμένες περιπτώσεις ΣΔΕ της Ελλάδας. Επίσης τα τελευταία είκοσι χρόνια εμφανίζονται μελέτες που έχουν ασχοληθεί με την ίδρυση και λειτουργία των ΣΔΕ αλλά και με την άποψη που οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι έχουν αποκομίσει μετά τη φοίτησή τους. Σύμφωνα μάλιστα με τον Καραλή (2008) οι περισσότερες από αυτές αφορούν τη θεωρητική θεμελίωση και κατά κύριο λόγο εντάσσονται σε έρευνες μακροεπίπεδου. Το γεγονός αυτό υπήρξε ένα πρόσθετο κίνητρο επιλογής του θέματος της παρούσας μελέτης, καθώς διαφαίνεται ένα σημαντικό προς έρευνα κενό. Οι Δεξιότητες που κρίνονται απαραίτητες να καλλιεργούνται στην εκπαίδευση Ενηλίκων από την Ε.Ε. ενσωματώνονται στα Αναλυτικά Προγράμματα των ΣΔΕ; Αυτό είναι κρίσιμο καθώς οι διεθνείς αυτές επιταγές συνοδεύονται από αντίστοιχα χρηματοδοτούμενα προγράμματα, η υπεραξία των οποίων αγγίζει ολόκληρη την κοινωνία.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των ΣΔΕ λοιπόν θα πρέπει να ενσωματώσει την Ευρωπαϊκή διάσταση και την καινοτομία στην διδασκαλία από καλές ευρωπαϊκές πρακτικές. Με βάση το ίδιο κείμενο, οι μέθοδοι διδασκαλίας είναι καινοτόμες και στηρίζονται στον διαφορετικό τρόπο που προσλαμβάνουν τη γνώση οι ενήλικες καθώς και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Οι συγκεκριμένες αυτές μέθοδοι επιτρέπουν τη βιωματική προσέγγιση της γνώσης, την ομαδοσυνεργατική μάθηση και τις διαθεματικές προσεγγίσεις, Published on Eurydice, (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice>).

Στην ελληνική πραγματικότητα σε έρευνα του Χατζησαββίδη (2006) διαπιστώνεται πως το άρθρο του νόμου 1997 (2525), που θεσμοθετεί τα ΣΔΕ ήταν ανεξάρτητο και άσχετο από την φιλοσοφία του νόμου, αλλά μπήκε ως υποχρέωση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Λόγω λοιπόν της εκπαιδευτικής παράδοσης και της κυρίαρχης κοινωνικής αντίληψης για την εκπαίδευση, ο γραμματισμός στα ΣΔΕ συνδυάζει παραδοσιακές με νεωτερικές παιδαγωγικές και διδακτικές αντιλήψεις. Στην ίδια έρευνα φαίνεται καθαρά πως οι εκπαιδευόμενοι θεωρούν την αγγλική γλώσσα αλλά και τη χρήση υπολογιστών τα απαραίτητα και χρήσιμα γνωστικά αντικείμενα για την ζωή τους. Ένα κυρίαρχο μοντέλο γραμματισμού, που ακολουθεί σε αυτές τις δεξιότητες τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις.

Σε μια ακόμα έρευνα φαίνεται πως η απόσταση ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή και Ελληνική πραγματικότητα στη Δια Βίου Μάθηση, είναι δυστυχώς μεγάλη. Στην ανάπτυξη δομών, στην απόκτηση δεξιοτήτων αλλά και στην επαφή με πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, ΟΤΑ και

εργοδότες, Ζουγανέλη (2010). Επίσης δε διαπιστώθηκε καμία σαφής και μετρήσιμη επίδραση των ΣΔΕ στην τοπική ανάπτυξη.

Προσθετικά σε αυτό το συμπέρασμα, σε άλλη έρευνα, Μυστακίδου (2012), φαίνεται πως υπάρχει ανάγκη για εμπλουτισμό των προγραμμάτων σπουδών των ΣΔΕ σε σχέση με την επαγγελματική τους ανάπτυξη και την κατάρτισή τους για την αγορά εργασίας, μέσω της προσθήκης ενός επιπλέον εξαμήνου, στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι θα έχουν τη δυνατότητα κατάρτισης στην ειδικότητα που θα έχουν οι ίδιοι επιλέξει και στην απόκτηση τίτλου εξειδίκευσης. Διαφαίνεται έτσι η διαφορά Ευρωπαϊκής πολιτικής για άνοιγμα των ΣΔΕ στη σύγχρονη αγορά εργασίας με την ελληνική πραγματικότητα που έχει ακόμα αρκετό δρόμο να διανύσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Σημαντικές διαφορές ανάμεσα στην ελληνική και ευρωπαϊκή πραγματικότητα μας δίνει και η τελευταία θέση κατάταξης το 2002, για πολίτες (25-65) που συμμετέχουν σε δομές Δια Βίου Μάθησης (ΙΔΕΚΕ) (Ζουγανέλη 2010).

Από την άλλη όμως σε μια διαφορετική μελέτη (Κυριαζοπούλου, 2015) διατυπώνεται η άποψη πως με βάση τη θεωρία του Bourdieu ότι δηλαδή ο λόγος ύπαρξης ενός σχολικού θεσμού και των κοινωνικών αποτελεσμάτων δεν καθορίζονται από τη θέληση ενός ατόμου ή μιας ομάδας, αλλά μέσα στο πεδίο των ανταγωνιστικών δυνάμεων όπου με την ιδιότητα των συμφερόντων[...]των κατόχων τους, προξενούνται οι επιθυμίες[...]και επαναπροσδιορίζεται η πραγματικότητα του πεδίου» (Bourdieu, 1994:28). Άρα η διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών του εκπαιδευτικού πεδίου του ΣΔΕ ή και οι επιπλέον δράσεις του θα πρέπει να διαμορφώνονται όχι μόνο με βάση τις ευρωπαϊκές επιταγές αλλά με βάση τις ανάγκες των άνεργων ενήλικων οι οποίοι επιθυμούν να τις ικανοποιήσουν μέσω του εν λόγω θεσμού.

Οι πλειοψηφία των υπολοίπων ερευνών ασχολούνται με τη συμβολή των διευθυντών και των εκπαιδευτικών στην αποτελεσματικότητα και στην κουλτούρα των ΣΔΕ.

Ο ρόλος των εκπαιδευτών ενηλίκων επιφορτίζεται με την ευθύνη να τροποποιεί τις μαθησιακές διαδικασίες ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες της ομάδας των εκπαιδευομένων οι οποίοι πολλές φορές ενδέχεται να αμφισβητούν τις διδακτικές μεθόδους και στάσεις του, Καρακούση (2018). Διατηρούν έτσι κομβικό ρόλο στη διαμόρφωση και στην υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής σε επίπεδο σχολικής μονάδας, με σημαντικά περιθώρια παρέμβασης (Βεργίδης & Ασημάκη 2008).

Επίσης, παρά την υποστελέχωση των ΣΔΕ με το αντίστοιχο εκπαιδευτικό προσωπικό (Νικολοπούλου, 2017) αυτοί καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια στην ικανοποίηση των ενηλίκων εκπαιδευομένων, με βάση τις δικές τους ανάγκες. Οι εκπαιδευόμενοι μάλιστα υποστηρίζουν πως ο ρόλος των εκπαιδευτών αναδεικνύεται καταλυτικός για την ανάσχεση των

όποιων εμποδίων αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι κατά την διάρκεια της φοίτησής τους στο ΣΔΕ, (Καρακούση, 2018).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 4ο. Μεθοδολογία έρευνας

Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα υπό μελέτη κείμενα της Ε.Ε. και των ΣΔΕ και θα αναλυθούν ποιοτικά ως προς τις δεξιότητες που το κάθε ένα από αυτά ορίζει ως απαραίτητες για την εκπαίδευση των ενηλίκων. Θα ακολουθήσει σύγκριση των δύο κειμένων και με την αναζήτηση ομοιοτήτων και διαφορών θα διαπιστωθεί κατά πόσο η εκπαιδευτική πολιτική της χώρας μας, όσον αφορά στα ΣΔΕ, εναρμονίζεται με τις προτάσεις και οδηγίες της Ε.Ε.

Εκτός από τον σκοπό της έρευνας ακολουθούν και τα ερευνητικά ερωτήματα που προκύπτουν μαζί με τους λόγους αναγκαιότητας της παρούσας έρευνας. Βεβαίως η μελέτη έχει συγκεκριμένους περιορισμούς λόγω έλλειψης έρευνας πεδίου, η οποία θα μπορούσε να επιβεβαιώσει ή να ακυρώσει τα αποτελέσματα της ποιοτικής μας ανάλυσης. Η μεθοδολογία της έρευνας όμως που ακολουθήθηκε, σε συνδυασμό με τη σύγκριση με την υπόλοιπη βιβλιογραφία που άπτεται του θέματός, ενισχύει την εγκυρότητα και αξιοπιστία των παρακάτω αποτελεσμάτων.

4.1. Ερευνητικός σκοπός

Βασικός στόχος της παρούσας έρευνας είναι σε ένα πρώτο επίπεδο να διερευνηθούν τα είδη των Δεξιοτήτων που προτάσσονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο κείμενό της προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, «Νέο Θεματολόγιο Δεξιοτήτων για την Ευρώπη {SWD (2016) 195 final}, [Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλες 10/06/2016 COM (2016) 381 final]» καθώς και οι προτεινόμενες πολιτικές ανάπτυξης και εφαρμογής τους, δεδομένου ότι η καλλιέργεια των σωστών και κατάλληλων Δεξιοτήτων δύναται να συμβάλλει στην περαιτέρω κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, επιχειρείται η ποιοτική ανάλυση του Αναλυτικού Προγράμματος σπουδών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, ΣΔΕ, προκειμένου να διερευνηθεί εάν οι κατηγορίες Δεξιοτήτων που προτάσσονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποτυπώνονται και στην Υπουργική Απόφαση 5953, ΦΕΚ1861 τ. Β΄ 08-07-2014 Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την Υπουργική Απόφαση Κ1_195979 ΦΕΚ3815 τ. Β΄ 28-11-2016 Τροποποίηση του Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.

4.2. Εγκυρότητα και αξιοπιστία της ερευνητικής μεθόδου

Κάθε έρευνα για να χαρακτηριστεί επιστημονικά άρτια και να μπορεί να γενικεύει τα πορίσματά της, θα πρέπει να έχει ελεγχθεί για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της, ιδιαίτερα όταν οι αναγνώστες είναι άλλοι ερευνητές κρίνουν αυστηρά τη μεθοδολογία και το θεωρητικό πλαίσιο (Χασάνδρα & Γούδας 2003). Μάλιστα τα τελευταία χρόνια η ποιοτική έρευνα κερδίζει την αποδοχή της επιστημονικής κοινότητας αλλάζοντας τα υπό συζήτηση επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα.

Στην παρούσα μελέτη για την εξασφάλιση της αξιοπιστίας, εφαρμόστηκε η αξιοπιστία μεταξύ κωδικογράφων (Intercode Reliability). Η αξιοπιστία μεταξύ κωδικογράφων αποτελεί την πιο σημαντική ερμηνεία της αξιοπιστίας και αναφέρεται στο βαθμό στον οποίο ανεξάρτητοι κριτές παίρνουν τις ίδιες αποφάσεις κωδικογράφησης κατά τη διαδικασία αξιολόγησης ενός μηνύματος (Lombard et al., 2002). Όλοι οι κριτές εργάζονται ανεξάρτητα, χρησιμοποιώντας τις ίδιες οδηγίες και κωδικογραφούν ίδιες μονάδες ανάλυσης. Για να εξακριβωθεί η αξιοπιστία στη συγκεκριμένη μελέτη εφαρμόστηκε η αξιοπιστία μεταξύ κωδικογράφων. Συγκεκριμένα εξετάστηκε εάν οι κριτές-κωδικογράφοι κατέληξαν στα ίδια αποτελέσματα, έχοντας κοινό αντικείμενο έρευνας (Krippendorff, 1980; Lombard et al., 2002). Οι κωδικογράφοι στην συγκεκριμένη έρευνα ήταν τρεις. Ο ένας κωδικογράφος είναι ο ερευνητής, ο δεύτερος ένας μεταπτυχιακός φοιτητής και ο τρίτος ένας εκπαιδευτικός της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η εγκυρότητα είναι το δεύτερο κριτήριο επιστημονικής αρτιότητας μιας έρευνας. Για να θεωρηθούν έγκυρα τα πορίσματα των κοινωνικών επιστημονικών ερευνών, χρειάζεται τα ευρήματά τους να είναι στην πραγματικότητα (ή πρέπει να είναι) αληθινά και συγκεκριμένα» (Schwandt, 1997). Η εγκυρότητα αναφέρεται στο βαθμό που η ανάλυση περιεχομένου πραγματικά μετρά αυτό που έχει σκοπό να μετρήσει. Για τον καθορισμό της εγκυρότητας της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε η εγκυρότητα προσώπου (Face Validity), μία μορφή εγκυρότητας που είναι συχνά ικανοποιητική όταν ο σκοπός της έρευνας είναι περιγραφικός (Holsti, 1969). Η εγκυρότητα προσώπου αναφέρεται στο βαθμό που τα αποτελέσματα συμπίπτουν με άλλες ανεξάρτητες πληροφορίες. Χρησιμοποιήθηκε επιπλέον και η εξωτερική εγκυρότητα. Η εξωτερική εγκυρότητα εξαρτάται από την κοινωνική σημαντικότητα του περιεχομένου της ανάλυσης και τον βαθμό στον οποίο οι κατηγορίες που δημιουργήθηκαν από τον ερευνητή έχουν σχέση και νόημα πέρα από τον ακαδημαϊκό χώρο. Τα προγράμματα σπουδών των ΣΔΕ απευθύνονται σε όλους τους εν δυνάμει ενήλικες – εκπαιδευόμενους, ενώ

το περιεχόμενο της ανάλυσης είναι άμεσα συνδεδεμένο με την εθνική, κοινωνική, εκπαιδευτική και πολιτική κατάσταση της χώρας μας.

4.3. Ερευνητικά ερωτήματα

Τα κύρια ερωτήματα που συνέθεσαν το περιεχόμενο της ερευνητικής αναζήτησης αντλήθηκαν από τα δύο κείμενα και την αναζήτηση ομοιοτήτων όσον αφορά στην επιλογή των Δεξιοτήτων, που ο σύγχρονος Ευρωπαίος πολίτης έχει ανάγκη, για την κοινωνική και επαγγελματική του ανέλιξη αλλά και στη χάραξη πολιτικών για την καλλιέργεια τους.

- Ποιος είναι ο κατάλογος Δεξιοτήτων που περιγράφεται στη Νέο Θεματολόγιο Δεξιοτήτων για την Ευρώπη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ε.Ε. Βρυξέλες 10 Ιουνίου 2016) για την ηθική, πνευματική, κοινωνική, οικονομική και επαγγελματική του ανέλιξη των πολιτών;
- Αντιστοίχως ποιες είναι οι Δεξιότητες που προτείνονται στο αναλυτικό του πρόγραμμα με τον Κανονισμό Οργάνωσης και Λειτουργίας των ΣΔΕ;
- Ο Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των ΣΔΕ λαμβάνει υπόψη του τις Ευρωπαϊκές επιταγές, όσον αφορά τις Δεξιότητες που χρειάζεται να καλλιεργηθούν ως απαραίτητο εφόδιο για τον σύγχρονο πολίτη, όπως αυτές αποτυπώνονται στο κείμενο της Ε.ΕΠ.;

4.4. Αναγκαιότητα της έρευνας

Στην παρούσα εργασία θα διερευνηθούν οι Διεθνείς πολιτικές μεταξύ των χωρών που επηρεάζουν σημαντικά τις Εθνικές Πολιτικές για καίρια ζητήματα και αποφάσεις που αφορούν ολόκληρη την κοινωνία, με έμφαση στο κείμενο της Νέας Ατζέντας Δεξιοτήτων για την Ευρώπη. Το ενδιαφέρον εστιάζεται στην επιλογή και προώθηση των Δεξιοτήτων που πρέπει να αποκτηθούν από το σύγχρονο άνθρωπο, και στο κατά πόσο το Αναλυτικό Πρόγραμμα των ΣΔΕ κινείται προς αυτή την κατεύθυνση.

Είναι η πρώτη φορά που ερευνώνται και συγκρίνονται τα δύο αυτά κείμενα, με σκοπό να διαπιστωθεί κατά πόσο η ελληνική πραγματικότητα των ΣΔΕ, υπηρετεί μέσω των προγραμμάτων της το πλαίσιο που περιγράφει αλλά και δεσμεύει και τη χώρα μας η Ε.Ε. Με έμφαση τις Δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι στο σύγχρονο κοινωνικοοικονομικό γίγνεσθαι.

4.5. Περιορισμοί της έρευνας

Στην παρούσα μελέτη γίνεται διερεύνηση του τρόπου ανάπτυξης της εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως αυτή προκύπτει από την ανάλυση περιεχομένου των δύο παραπάνω κειμένων, χωρίς όμως έρευνα πεδίου. Απουσιάζει δηλαδή η άμεση έρευνα στο χώρο εκπαίδευσης των ΣΔΕ με εμπλοκή εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, από τους οποίους θα μπορούσαμε να αντλήσουμε δεδομένα και στοιχεία, για το θέμα της παρούσας έρευνας.

Αυτός ο περιορισμός είναι ταυτόχρονα και μελλοντική πρόταση συνέχισης και εξέλιξης της έρευνας. Να διερευνηθεί δηλαδή αν και κατά πόσο οι ευρωπαϊκές και διεθνείς εκπαιδευτικές επιταγές, οι οποίες ενσωματώνονται στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών στα ΣΔΕ, εξαργυρώνονται στην καθημερινότητα της εκπαιδευτικής πρακτικής τους.

4.6. Παρουσίαση ερευνητικού υλικού

Στην παρούσα έρευνα για τη μελέτη του ερευνώμενου υλικού εφαρμόστηκε η ποιοτική ανάλυση και ειδικότερα το μεθοδολογικό εργαλείο της θεματικής ανάλυσης (thematic analysis) με τη συμβολή των θεματικών δικτύων (thematic networks). Αυτή συνιστά την επαγωγική αναλυτική διαδικασία και βασίζεται στις αρχές της θεωρίας της επιχειρηματολογίας (argumentation theory) του Toulmin (1958). Στην ποιοτική έρευνα το ενδιαφέρον του ερευνητή επικεντρώνεται στην ολιστική καταγραφή πολύπλοκων και διαφορετικών δεδομένων και με την αναλυτική συλλογή των δεδομένων μπορεί να επιτευχθεί η ολιστική προσέγγιση. Η ευελιξία του ποιοτικού ερευνητή στρέφεται στα σύνθετα είδη αλληλεπιδράσεων μιας κατάστασης, σε αντίθεση με τους ποσοτικούς ερευνητές, των οποίων οι απόψεις είναι μονόπλευρες (Marshall & Rossman 2006).

Στόχος της αποτελεί κατά κύριο η αναλυτική και σύνθετη παρουσίαση των δεδομένων, η ερμηνεία και η κατανόηση διάφορων διαστάσεων του θέματος και όχι η επίλυση αντικρουόμενων προσεγγίσεων (Boyatzis, 1998). Η ποιοτική έρευνα μέσω της θεματικής ανάλυσης χαρακτηρίζεται ως μια μεθοδική και συστηματική ανάλυση του υπό έρευνα υλικού, που διευκολύνει την οργάνωση της ανάλυσης κι επιτρέπει μια εκτεταμένη εξερεύνηση των επιφανειακών και βαθύτερων δομών του κειμένου.

Η ανάπτυξη των ποιοτικών μεθόδων είναι αποτέλεσμα της αποδοχής του ερμηνευτικού μοντέλου που αποτυπώνει τη γενική εικόνα και τις τάσεις που επικρατούν, ενώ παράλληλα συνιστά μια μορφή κωδικοποίησης ποιοτικών δεδομένων (Clarke, et al., 2015). Συγκεκριμένα, η μέθοδος των θεματικών δικτύων διακρίνεται από ευελιξία, μεγάλης έκτασης δεδομένα,

ερμηνεία θεμάτων βάσει αυτών και τέλος διαμόρφωση κατηγοριών που προκύπτουν από αυτά (Braun & Clarke, 2006).

Περιέχονται τρεις τάξεις θεμάτων: το βασικό (basic theme), το οργανωτικό (organizing) και το ολικό (global). Το βασικό σχετίζεται με τα πιο απλά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δεδομένων του κειμένου και από μόνο του παρέχει λιγότες πληροφορίες για το σύνολο του κειμένου. Για να επίτευξη της καλύτερης και σαφέστερης κατανόησης του περιεχομένου του κειμένου, κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω ανάγνωση αναφορικά και με τα άλλα βασικά θέματα.

Όλα μαζί συνιστούν την σύνθεση της δεύτερης τάξης θεμάτων και ειδικότερα το οργανωτικό θέμα (organizing theme). Το οργανωτικό θέμα είναι μεσαίας τάξης θέμα, το οποίο οργανώνει τα βασικά θέματα σε κατηγορίες «συγγενών» θεμάτων. Το συγκεκριμένο θέμα συμβάλλει στη μεγιστοποίηση της έννοιας και της σημασίας ενός γενικότερου θέματος, το οποίο συνδέει αρκετά οργανωτικά θέματα. Με τον τρόπο αυτό, αναφέεται το τρίτο θέμα, το ολικό (global theme), το οποίο είναι υπερτασσόμενο (super – ordinate) θέμα και περιέχει τη βασική ιδέα του κειμένου ως συνόλου (Attride & Stirling, 2001).

Στην παρούσα έρευνα, για το κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το ολικό θέμα είναι οι δεξιότητες, ενώ τα οργανωτικά θέματα που προκύπτουν είναι τα είδη των δεξιοτήτων και οι πολιτικές εφαρμογής τους.

4.7. Υπό έρευνα υλικό

Το κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ε.ΕΠ.) που εξετάζεται είναι το «*A New Skills Agenda for Europe. Working together to strengthen human capital, employability and competitiveness*» {SWD (2016) 195 final}, Βρυξέλλες, 10.6.2016 COM (2016)381 final. Πρόκειται για ένα κείμενο της Ε.ΕΠ., που συνιστά ένα νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων, το οποίο υποστηρίζει μια κοινή δέσμευση και προσπάθεια για την επίτευξη ενός κοινού οράματος σχετικά με τη στρατηγική σημασία των δεξιοτήτων για τη διατήρηση θέσεων απασχόλησης, την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα. Επιπρόσθετα, ενισχύει και ενίοτε έρχεται να εξορθολογήσει τις υφιστάμενες εθνικές πρωτοβουλίες και δράσεις, αλλά και να επιφέρει αλλαγή στάσεων και νοοτροπιών τόσο μεμονωμένα όσο και ομαδικά. Επιπρόσθετα, να αναφερθεί ότι ο όρος «δεξιότητα» χρησιμοποιείται με την ευρύτερη έννοια και περιγράφει τι το άτομο γνωρίζει, κατανοεί και κάνει (Ε.ΕΠ., 2016: 2).

Η σημαντικότητα του κειμένου κρίνεται, μεταξύ άλλων, και από το γεγονός ότι 70 εκατομμύρια Ευρωπαίοι δε διαθέτουν επαρκείς δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής και ακόμη περισσότεροι

υστερούν σε επαρκείς δεξιότητες αριθμητικές και ψηφιακές δεξιότητες με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν από ανεργία, φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό (Ε.ΕΠ., 2016: 2).

Το δεύτερο κείμενο που εξετάστηκε είναι η *Υπουργική Απόφαση 5953, ΦΕΚ1861 τ. Β' 08-07-2014 Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την Υπουργική Απόφαση Κ1_195979 ΦΕΚ3815 τ. Β' 28-11-2016 Τροποποίηση του Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας*. Πρόκειται για έναν κανονισμό οργάνωσης και λειτουργίας, που οριοθετεί το εκπαιδευτικό πλαίσιο και ορίζει σαφώς τους σκοπούς και τους στόχους λειτουργίας τους (άρθρα 1^ο & 2^ο). Επιπλέον μέσα σε αυτόν αναφέρονται οι βασικές αρχές, τα βασικά χαρακτηριστικά καθώς και το πρόγραμμα και η διάρκεια σπουδών των εκπαιδευομένων (άρθρα 3^ο & 4^ο). Στα υπόλοιπα κεφάλαια του κανονισμού αναφέρονται οι κανόνες στελέχωσης (άρθρα 5^ο έως 7^ο), δηλαδή η διοίκηση και οργάνωση των ΣΔΕ και καταλήγει με τα δικαιώματα αλλά και τις υποχρεώσεις των εκπαιδευομένων (άρθρα 8^ο έως 14^ο).

Μέσα από το συγκεκριμένο κείμενο παρουσιάζονται οι Δεξιότητες που προωθούνται και καλλιεργούνται στα ΣΔΕ σχετικά με την Εκπαίδευση Ενηλίκων κατά τα διεθνή πρότυπα. Επιπλέον μέσα από το πρόγραμμα σπουδών των ΣΔΕ διαπιστώνεται κατά πόσο η παροχή γνώσεων, οδηγεί στην ανάπτυξη συγκεκριμένων Δεξιοτήτων που συμφωνούν με τις υποδείξεις του Ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Ακολούθως παρουσιάζονται, περιγράφονται και αναλύονται τα προγράμματα σπουδών των ΣΔΕ με γνώμονα την παιδαγωγική τους φιλοσοφία ως αντίκρισμα στο σημερινό κοινωνικό και επαγγελματικό γίγνεσθαι.

4.8. Συγκρότηση και περιγραφή θεματικών δικτύων

Το πρώτο θεματικό δίκτυο αφορά στα είδη δεξιοτήτων που χρειάζεται να καλλιεργήσει και να κατέχει ένα άτομο προκειμένου να εξοπλιστεί με τα προσόντα εκείνα που θα του προσφέρουν ποιοτική εργασία, απασχολησιμότητα και ευημερία, ενώ ταυτόχρονα θα αξιοποιεί τις δυνατότητές του με αυτοπεποίθηση ως ενεργός πολίτης. Το πρώτο είδος δεξιοτήτων αφορά στις βασικές δεξιότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν την αριθμητική, τη γραφή και τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Οι δεξιότητες αυτές θεωρούνται το θεμέλιο για την περαιτέρω μάθηση και εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι το ένα τέταρτο του ενήλικου πληθυσμού της Ευρώπης έχει προβλήματα ανάγνωσης και γραφής, περισσότεροι από 65 εκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν αποκτήσει κάποια πιστοποίηση που να αντιστοιχεί σε επίπεδο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το ποσοστό αυτό σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ αγγίζει και το 50% (Ε.ΕΠ., 2016: 4).

Στις βασικές δεξιότητες περιλαμβάνονται και οι στοιχειώδεις γνώσεις θετικών επιστημών και ξένων γλωσσών, καθώς και οι εγκάρσιες δεξιότητες και βασικές ικανότητες, όπως η επιχειρηματικότητα, η κριτική σκέψη, η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, η ικανότητα για μάθηση και οι χρηματοοικονομικές γνώσεις. Οι δεξιότητες αυτές αναπτύσσονται δια βίου και οδηγούν σε συνθετότερες που αποτελούν προαπαιτούμενο για την προώθηση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι μολονότι ορισμένες από τις εν λόγω δεξιότητες έχουν ήδη καθιερωθεί στα εκπαιδευτικά συστήματα, δεν ισχύει το ίδιο για κάποιες άλλες βασικές δεξιότητες, όπως είναι η επιχειρηματικότητα και η ιδιότητα του ενεργού πολίτη (Ε.ΕΠ., 2016: 5).

Αναφορικά με τις ψηφιακές δεξιότητες γίνεται εκτενέστερη αναφορά στο παρόν κείμενο, καθώς θεωρούνται απαραίτητες για όλες τις θέσεις εργασίας, από τις απλούστερες ως τις συνθετότερες. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της οικονομίας αναδιαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι ενεργοποιούνται επαγγελματικά (Ε.ΕΠ., 2016: 2). Η συνεργατική οικονομία μετασχηματίζει τα επιχειρηματικά μοντέλα, απαιτεί διαφορετικές δεξιότητες και φέρνει νέες προκλήσεις, ενώ η ρομποτοποίηση και η τεχνητή νοημοσύνη αντικαθιστούν τις συνήθεις θέσεις εργασίας. Επιπλέον, η πρόσβαση σε υπηρεσίες προϋποθέτει την κατοχή βασικών δεξιοτήτων επαρκούς επιπέδου από τους χρήστες, τους παρόχους υπηρεσιών και τις δημόσιες διοικήσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ηλεκτρονική υγεία και υγειονομική περίθαλψη (Ε.ΕΠ., 2016: 7).

Επιπρόσθετα, αναφέρεται ότι η ζήτηση για επαγγελματίες στον τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας έχει αυξηθεί κατά 4% ετησίως κατά την τελευταία δεκαετία, ενώ έως το 2020 ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας για επαγγελματίες τεχνολογίας αναμένεται να διπλασιαστεί σε 756.000. Το ήμισυ του πληθυσμού της ΕΕ δεν κατέχει ψηφιακές δεξιότητες, ενώ το 20% δε διαθέτει καμία (Ε.ΕΠ., 2016: 7).

Τέλος, η αξία αυτών των δεξιοτήτων διαφαίνεται και από την αναφορά ότι η Ευρώπη χρειάζεται ψηφιακά έξυπνους ανθρώπους, οι οποίοι να είναι όχι μόνο ικανοί να τις χρησιμοποιούν, αλλά και να καινοτομούν. Με τον τρόπο αυτόν θα επιτευχθεί ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων κατάρτισης (Ε.ΕΠ., 2016: 7).

Το δεύτερο θεματικό δίκτυο αφορά στον τρόπο ανάπτυξης και διάχυσης αυτών των δεξιοτήτων. Ο τρόπος αυτός αφορά στη χάραξη και εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών, την ευθύνη των οποίων θα έχουν πολλοί παράγοντες και δρώντες: εθνικές κυβερνήσεις, περιφέρειες, τοπικές αρχές, επιχειρήσεις, εργοδότες, εργαζόμενοι, κοινωνία των πολιτών, ιδιώτες. Ειδικότερα οι κοινωνικοί εταίροι θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών (Ε.ΕΠ., 2016: 3).

Σημαντικά προγράμματα της Ε.Ε. προς αυτή την κατεύθυνση είναι η στρατηγική «Ευρώπη 2020» που αφορά στην παιδεία, τα επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη, το πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης συνεισφέρουν πάνω από 30 δισεκατομμύρια ευρώ για την υποστήριξη ανάπτυξης των δεξιοτήτων για την περίοδο 2014-2020, ενώ το πρόγραμμα Erasmus+ στηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με περίπου 15 δισεκατομμύρια ευρώ (Ε.ΕΠ., 2016: 3).

Ένα πρόγραμμα που προτείνεται από την Επιτροπή είναι το «Εγγύηση Δεξιοτήτων», το οποίο ουσιαστικά θα παρέχει μια αξιολόγηση των δεξιοτήτων με στόχο την αναβάθμισή τους, προσφορά μάθησης που θα ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες των ατόμων και των τοπικών αγορών εργασίας, ευκαιρίες για επικύρωση και αναγνώριση των δεξιοτήτων (Ε.ΕΠ., 2016: 5). Επίσης, η Επιτροπή προτίθεται να προβεί σε αναθεώρηση του πλαισίου βασικών ικανοτήτων, έχοντας ως στόχο την ανάπτυξη μιας κοινής αντίληψης για τις βασικές ικανότητες και την προώθηση της εισαγωγής τους στα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (Ε.ΕΠ., 2016: 5).

Άλλη σημαντική πολιτική της Επιτροπής είναι ο Συνασπισμός για τις ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας προκειμένου να αναπτυχθεί μια μεγάλη δεξαμενή ταλέντων και να διασφαλίσει ότι μεμονωμένα άτομα και το εργατικό δυναμικό στην Ευρώπη θα είναι εξοπλισμένα με επαρκείς ψηφιακές δεξιότητες. Προς τούτο θα προβεί στην ίδρυση εθνικών συνασπισμών ψηφιακών δεξιοτήτων που θα συνδέουν τις δημόσιες αρχές, τους τομείς των επιχειρήσεων, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των ενδιαφερόμενων φορέων της αγοράς εργασίας, θα θεσπίσει συγκεκριμένα μέτρα για την προσφορά ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης και των ενδιαφερόμενων φορέων της εργασίας, θα υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές και θα προωθήσει την ενεργό συμμετοχή των επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών (Ε.ΕΠ., 2016: 8).

Προκειμένου να καταστεί ευκολότερη η κατανόηση των προσόντων και των δεξιοτήτων, η Επιτροπή θα προβεί στην αναθεώρηση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων μέσα από την τακτική επικαιροποίηση των εθνικών συστημάτων επαγγελματικών προσόντων, τη διασφάλιση της ποιότητας, την εφαρμογή κοινών αρχών για τα συστήματα πιστωτικών μονάδων, την προώθηση της συγκρισιμότητας των επαγγελματικών προσόντων μεταξύ χωρών (Ε.ΕΠ., 2016: 9).

Έμφαση θα δοθεί, επίσης, στην προώθηση ενός εργαλείου κατάρτισης προφίλ δεξιοτήτων για υπηκόους τρίτων χωρών, το οποίο θα συνδράμει τις υπηρεσίες στις χώρες υποδοχής και

φιλοξενίας στον προσδιορισμό και την τεκμηρίωση των προσόντων και της εμπειρίας των νεοαφιχθέντων υπηκόων τρίτων χωρών.

Επιπρόσθετα, θα γίνει αναθεώρηση του πλαισίου Europass και δημιουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας, η οποία θα διαθέτει εργαλεία ανταλλαγής και τεκμηρίωσης πληροφοριών σχετικά με δεξιότητες και προσόντα αλλά και δωρεάν εργαλεία αυτοαξιολόγησης (Ε.ΕΠ., 2016:11).

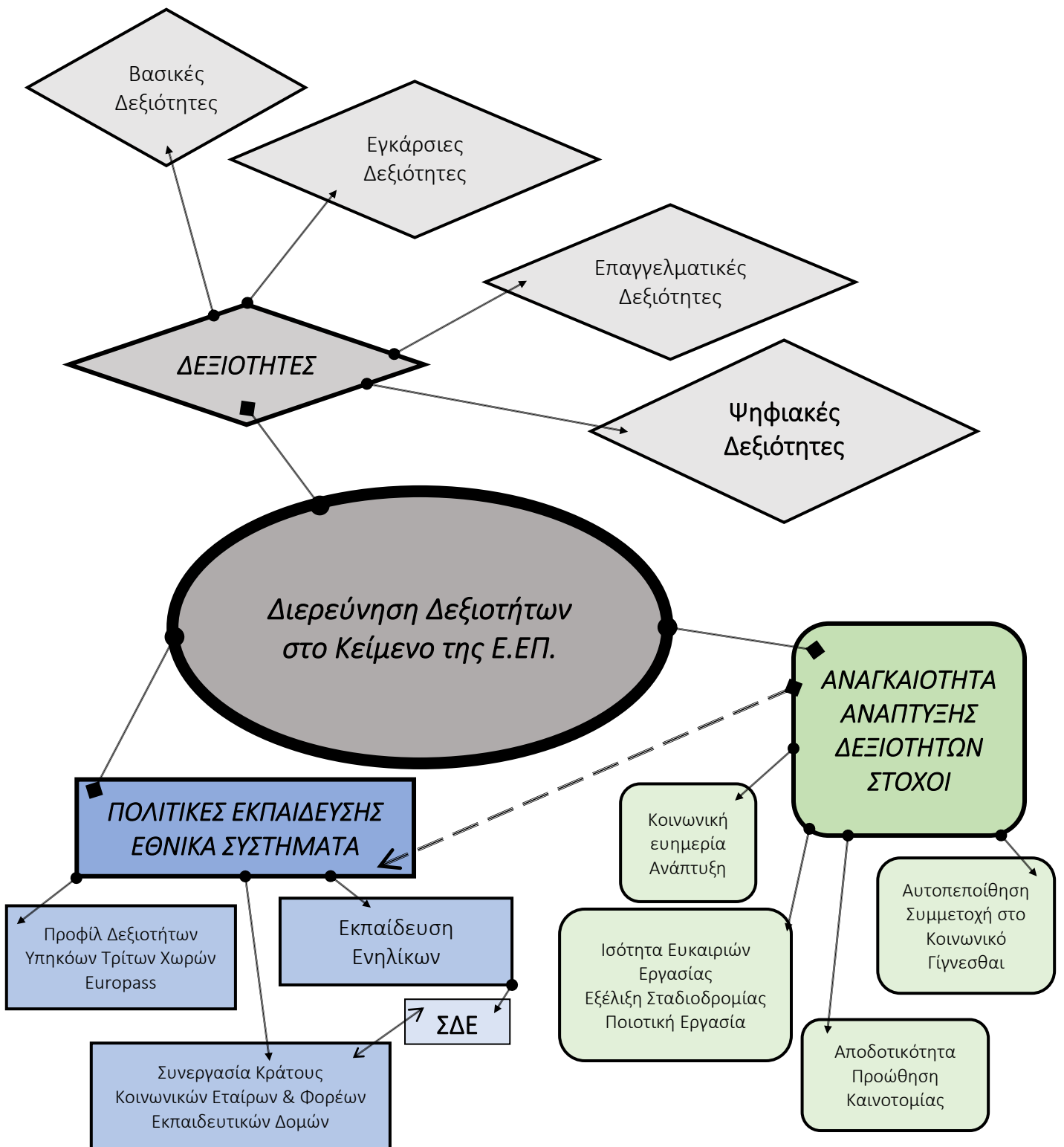
Άλλη σημαντική πολιτική είναι η διατομεακή συνεργασία στον τομέα των δεξιοτήτων, η οποία δύναται να συμβάλει στην κινητοποίηση και τον συντονισμό των βασικών παραγόντων, την ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων, την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων χρηματοδότησης (Ε.ΕΠ., 2016: 12), ενώ τέλος, αναφορά γίνεται στο σχέδιο της Επιτροπής για παρακολούθηση των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την εξέλιξή τους στην αγορά εργασίας (Ε.ΕΠ., 2016: 12).

Σε μια προσπάθεια αποτύπωσης σε έναν εννοιολογικό χάρτη όλων όσων αναλύθηκαν παραπάνω, μπορούν να διαφανούν όχι μόνο οι έννοιες που προκύπτουν, αλλά και τις μεταξύ τους συνδέσεις που δημιουργούνται.

Έτσι διερευνώντας το *Κείμενο της Ε.ΕΠ. σχετικά με τις κύριες Δεξιότητες που χρειάζεται να έχει ο πολίτης στο 21ο αιώνα*, δεν ανακαλύπτουμε μόνο αυτές (*Βασικές, Εγκάρσιες, Επαγγελματικές και Ψηφιακές Δεξιότητες*), με μεγάλη έμφαση στις **Ψηφιακές** αλλά και το γεγονός ότι υπάρχει άμεση σύνδεση με την *Αναγκαιότητα Ανάπτυξης και Καλλιέργειας των Δεξιοτήτων* αυτών για να πετύχουμε τους *Στόχους (Κοινωνική ευημερία και Ανάπτυξη, Ισότητα Ευκαιριών Εργασίας – Εξέλιξη Σταδιοδρομίας – Ποιοτικότερη Εργασία, Αποδοτικότητα και Καινοτομία)*. Τα κείμενα αυτά παράγουν και ορίζουν άμεσα με τις *Εκπαιδευτικές Πολιτικές* που χρειάζεται να υπάρξουν και να αναπτυχθούν στα *Εθνικά Συστήματα Εκπαίδευσης*, έτσι ώστε να έχουμε ανάπτυξη των *Δεξιοτήτων* αυτών (*Εργασιακό Προφίλ - Europass, Εκπαίδευση Ενηλίκων, ΣΔΕ και συνεργασία Κράτους – Κοινωνικών Εταίρων και Φορέων*) και επίτευξη των *Στόχων*.

Υπάρχει όμως και μία ξεχωριστή και απευθείας σύνδεση των *Εκπαιδευτικών Πολιτικών* με την *Αναγκαιότητα Ανάπτυξης και Καλλιέργειας των Δεξιοτήτων και των Στόχων*. Η σύνδεση αυτή είναι αποτέλεσμα των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών και αλλαγών. Η ταχύτητα, το μέγεθος και η δυναμική των αλλαγών αυτών συχνά είναι τέτοια που αφήνουν πίσω τους μεγάλες πληθυσμιακές ομάδες χωρίς τα απαραίτητα εφόδια και Δεξιότητες για να ανταπεξέλθουν στις νέες απαιτήσεις και χρειάζεται εκπαιδευτική μέριμνα για την εκ νέου ενσωμάτωσή τους στην αγορά εργασίας και στον κοινωνικό ιστό.

Σχεδιάγραμμα 1^ο. Εννοιολογικός Χάρτης από το Κείμενο της Ε.ΕΠ.

Το δεύτερο κείμενο που εξετάστηκε είναι η Υπουργική Απόφαση 5953, ΦΕΚ1861 τ. Β' 08-07-2014 Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την Υπουργική Απόφαση Κ1_195979 ΦΕΚ3815 τ. Β' 28-11-2016 Τροποποίηση του Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Κρίθηκε απαραίτητη η μελέτη των προαναφερθέντων κείμενων και όχι κάποιων άλλων, καθώς εκεί βρίσκεται η μοναδική θεσμοθετημένη αναφορά σε ότι αφορά τα Αναλυτικά Προγράμματα των ΣΔΕ με εφαρμοστική ισχύ.

Μελετώντας στη συνέχεια το δεύτερο κείμενο, τον Κανονισμό Οργάνωσης και Λειτουργίας των ΣΔΕ διαμορφώνονται δύο θεματικά δίκτυα πάνω στα οποία κινείται η ίδρυση και η λειτουργία τους.

Το πρώτο δίκτυο έχει να κάνει με το πλαίσιο των εκπαιδευτικών αρχών και μέσων για την επίτευξη των στόχων τους, η οποία ορίζεται ως η συνολική ανάπτυξη των εκπαιδευομένων και η πληρέστερη συμμετοχή τους στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι, καθώς και η αποτελεσματικότερη συμμετοχή τους στο χώρο της εργασίας (Κεφάλαιο Α, Άρθρο 2 Σκοπός – Στόχοι, § 1).

Το δεύτερο δίκτυο έχει να κάνει με την οργάνωση και τη λειτουργία τους. Αυτό είναι ευέλικτο και διαμορφώνεται με βάση τις εκάστοτε ανάγκες των εκπαιδευομένων ατομικά και συνολικά, και δίνεται έμφαση στην απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων αλλά και κοινωνικών (Κεφάλαιο Α, Άρθρο 3 Βασικές Αρχές – Βασικά Χαρακτηριστικά, § 1α, 1β, & 2γ,2δ).

Τα προγράμματα σπουδών επικαιροποιούνται πριν την έναρξη του σχολικού έτους με απόφαση του Υπουργού παιδείας και Θρησκευμάτων, κατόπιν πρότασης της ΓΓΔΒΜ. (Κεφάλαιο Α, Άρθρο 4 Διάρκεια και Πρόγραμμα Εκπαίδευσης, § 6).

Έτσι στα Κεφάλαια Β' και Γ' (Άρθρα 5 έως 14) του κανονισμού που αφορά στη στελέχωση στην οργάνωση των ΣΔΕ, βλέπουμε το πλαίσιο στο οποίο θα γίνουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες υλοποίησης της εκπαιδευτικής πολιτικής της Γ.Γ.Δ.Β.Μ., με την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών και του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου (Άρθρο 6).

Πιο συγκεκριμένα τώρα μέσα στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών αρχών του κανονισμού, εύκολα κανείς διακρίνει δύο παρακλάδια του θεματικού δικτύου, που το ένα έχει να κάνει με τις κοινωνικές - ψυχολογικές διαστάσεις της εκπαίδευσης, και το δεύτερο με τον βασικό πυρήνα των γνώσεων και των δεξιοτήτων προς τους εκπαιδευομένους. Η επανασύνδεση των εκπαιδευομένων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η απόκτηση σύγχρονων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα τους βοηθήσει στην οικονομική - κοινωνική ένταξη και ανέλιξη. Η ενίσχυση της της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων και η συμβολή στην ένταξή τους στο χώρο εργασίας, (Άρθρο 2), αποτελούν εύλογα αποτελέσματα της απόκτησης

προσόντων για ποιοτική εργασία και κοινωνική ανέλιξη. Έχει μεγάλη αξία το γεγονός ότι μνημονεύονται χωριστά στο Άρθρο 2, Σκοπός -Στόχοι, του κανονισμού, πριν καν αναφερθεί το πρόγραμμα σπουδών. Αυτή μάλιστα η διαπίστωση επιβεβαιώνεται με τα όσα αναφέρονται στο Β΄ Κεφάλαιο, Στελέχωση Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Η θεσμοθέτηση Συμβουλευτικών Οργάνων (Παιδαγωγικός Σύμβουλος, Σύμβουλος Σταδιοδρομίας, και ιδιαιτέρως ο Σύμβουλος Ψυχολόγος Άρθρο 6, Προσωπικό, Δ. Συμβουλευτικά Όργανα, §1, 2, 3), αποδεικνύει την αναγνώριση ύπαρξης κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων των συγκεκριμένων εκπαιδευομένων και των ψυχολογικών προεκτάσεών τους.

Αμέσως μετά αναφέρονται οι βασικές αρχές των ΣΔΕ (Άρθρο 3. Βασικές Αρχές – Βασικά Χαρακτηριστικά,) μέσα από τις οποίες διαμορφώνεται το πλαίσιο συνεργασιών με άλλους φορείς, η απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων και εμπειριών σε χώρους εργασίας, καλλιτεχνικής δημιουργίας κ.α.

Ο βασικός πυρήνας τώρα του προγράμματος σπουδών βασίζεται στην αντίληψη των Πολυγραμματισμών αποσκοπώντας στην ολόπλευρη στήριξη των εκπαιδευομένων προετοιμάζοντάς τους κατά το δυνατό, σε απασχόληση πολλών επιστημονικών πεδίων. Εκτός από τους Βασικούς Γραμματισμούς (Γραφή, Ανάγνωση και Αριθμητική) εμπεριέχονται ο Πληροφορικός Γραμματισμός, ο Επιστημονικός - Περιβαλλοντικός Γραμματισμός και ο Κοινωνικός Γραμματισμός σύμφωνα και με τις υποδείξεις του Ευρωπαϊκού Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού. Επιπρόσθετα υπάρχουν ο Αγγλικός, Πολιτιστικός, Περιβαλλοντικός και Αισθητικός Γραμματισμός (Άρθρο 4, § 3).

Έτσι λοιπόν αναφέρονται και περιγράφονται οι δεξιότητες απόκτησης βασικών γνώσεων των θεωρητικών αλλά και θετικών επιστημών που αποτελούν τη βάση όλων των επιστημονικών αντικειμένων της εποχής μας (Άρθρο 4, § 5δ).

Έμφαση δίνεται και στις ψηφιακές δεξιότητες, δηλαδή τη σύγχρονη τεχνολογία και ιδιαίτερα τον ηλεκτρονικό υπολογιστή (Άρθρο 4, § 5γ), αλλά και με την αξιοποίηση στην διδακτική προγραμμάτων νέων τεχνολογιών και πληροφορικής (Άρθρο 6, § 4).

Σε μια προσπάθεια αποτύπωσης σε έναν εννοιολογικό χάρτη όλων όσων αναλύθηκαν παραπάνω, μπορούν να διαφανούν όχι μόνο οι έννοιες που προκύπτουν, αλλά και τις μεταξύ τους συνδέσεις που δημιουργούνται.

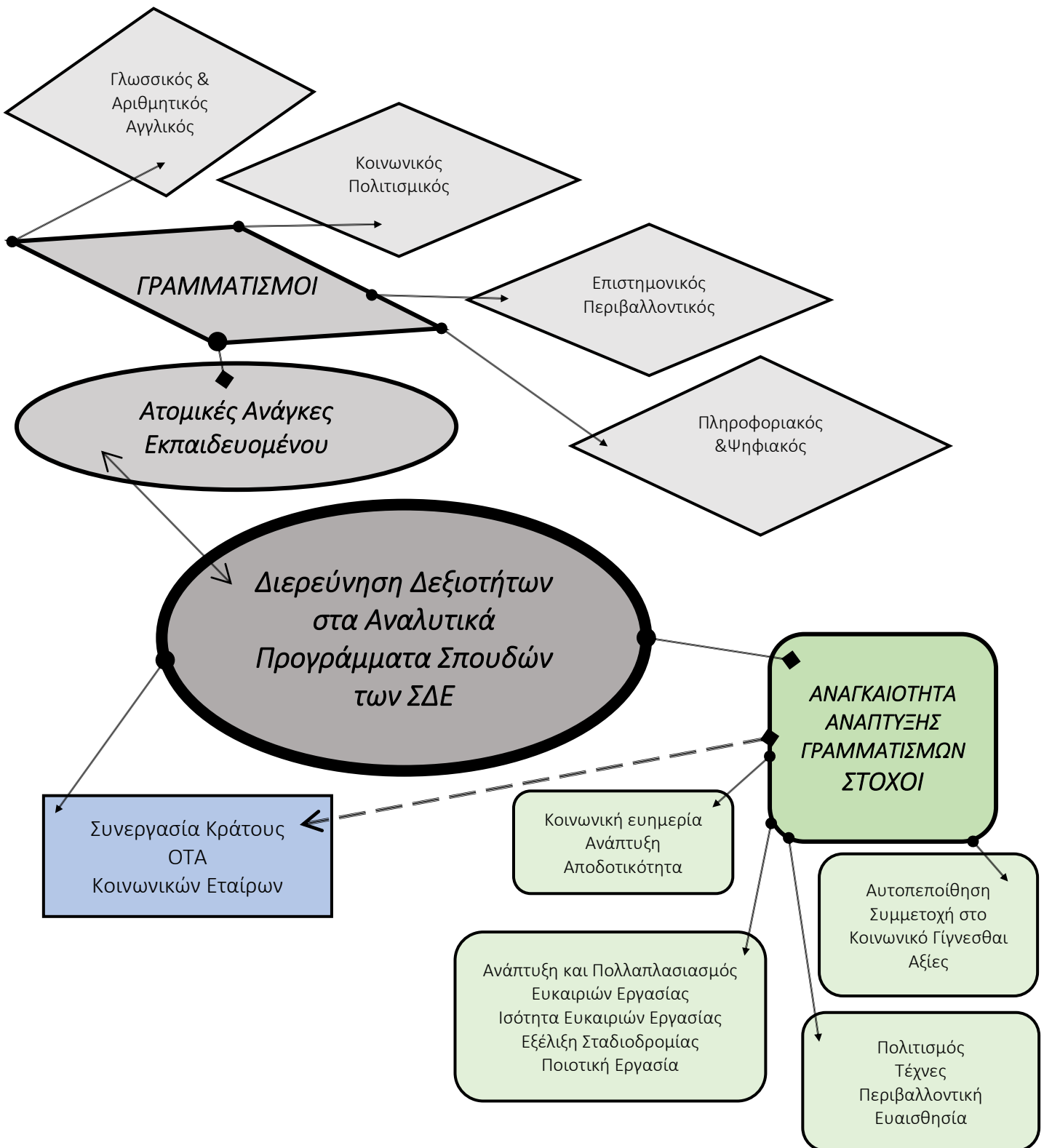
Έτσι διερευνώντας τα *Αναλυτικά Προγράμματα και τα Προγράμματα Σπουδών των ΣΔΕ* ανακαλύπτουμε εκείνους τους *Γραμματισμούς* των οποίων η ανάπτυξη και καλλιέργεια προωθείτε (*Γλωσσικός & Αριθμητικός, Πληροφορικός – Ψηφιακός, Αγγλικός, Κοινωνικός, Επιστημονικός - Περιβαλλοντολογικός, Πολιτισμικός Γραμματισμός*).

Εδώ όμως παρεμβάλλονται οι *Ατομικές Ανάγκες του Εκπαιδευόμενου*, οι οποίες είναι αναγκαίο να *διερευνηθούν* και να ληφθούν υπόψη στην κατάρτιση του προγράμματος.

Επισημαίνεται επίσης ότι υπάρχει άμεση σύνδεση των *Αναλυτικών Προγραμμάτων* με την *Αναγκαιότητα Ανάπτυξης Γραμματισμών* για να πετύχουμε τους *Στόχους* (*Κοινωνική Ευημερία, Αειφόρος Ανάπτυξη, Πολλαπλασιασμός Ευκαιριών Εργασίας, Αξίες, Περιβαλλοντική Ευαισθησία, Πολιτισμός - Τέχνες*).

Υπάρχει μία ξεχωριστή και απευθείας σύνδεση της *Αναγκαιότητα Ανάπτυξης και Καλλιέργειας των Δεξιοτήτων* των εκπαιδευομένων με τη *Συνεργασία Κράτους – ΟΤΑ - Κοινωνικών Εταίρων* για την επίτευξη των *Στόχων*. Αυτή η σύνδεση επηρεάζει καίρια και τη διαμόρφωση του περιεχομένου και του Προγράμματος διδασκαλίας

Σχεδιάγραμμα 2^ο. Εννοιολογικός Χάρτης από τα Αναλυτικά Προγράμματα των ΣΔΕ

Συμπεράσματα

Από την ποιοτική ανάλυση των δύο παραπάνω κειμένων, προκύπτουν κοινοί στόχοι αλλά και διαφορές στο πλαίσιο Δεξιοτήτων που Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελληνική Πολιτεία μέσω των ΣΔΕ προωθούν ώστε οι σύγχρονοι πολίτες να είναι σε θέση να διεκδικήσουν ποιοτικές θέσεις εργασίας και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους με αυτοπεποίθηση ως ενεργοί πολίτες. Οι ομοιότητες ανάμεσα στα δύο κείμενα είναι αρκετές μιας και οι οδηγίες της Ε.Ε. δεσμεύουν τα κράτη μέλη να συμμορφώνονται ως προς αυτές σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής, οικονομικής αλλά και εκπαιδευτικής πολιτικής.

Αρχικά κοινός τόπος στα δύο κείμενα αποτελούν οι Βασικές Δεξιότητες, δηλαδή η γραφή, η ανάγνωση, η αριθμητική και οι βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Υποστηρίζεται ότι αυτές οι δεξιότητες πρέπει να ενισχύονται δια βίου μιας και αποτελούν τη βάση και το θεμέλιο για την ανάπτυξη υψηλότερων, περισσότερο πολύπλοκων δεξιοτήτων που απαιτούνται για την προώθηση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας. Στον κανονισμό λειτουργίας των Σ.Δ.Ε στο κεφάλαιο των Βασικών Αρχών, ρητά αναφέρεται ότι μέσω των προγραμμάτων πρέπει να δίνεται έμφαση στην απόκτηση βασικών γνώσεων, ενώ και στην Ατζέντα Δεξιοτήτων της Ε.Ε γίνεται αρχικά αναφορά στην ενίσχυση της βάσης ή αλλιώς στις βασικές δεξιότητες.

Η Ε.Ε. προτείνει για τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων στην Ευρώπη, τα κράτη μέλη της να δημιουργήσουν ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας ευρύτερης δέσμης δεξιοτήτων που θα οδηγή σε τίτλο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμο. Ακολουθώντας προφανώς την ίδια κατεύθυνση, σκοπός των ΣΔΕ είναι η απόκτηση σύγχρονων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα βοηθήσουν στην κοινωνική – οικονομική τους ανέλιξη.

Η ατζέντα της Ε.Ε. συνεχίζει με ένα ευρύτερο φάσμα δεξιοτήτων που ανοίγουν τον δρόμο για την προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, και όπως συγκεκριμένα αναφέρει την κοινωνική ένταξη, την ιδιότητα του ενεργού πολίτη και την απασχόληση. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι στοιχειώδεις γνώσεις γραφής και ανάγνωσης, θετικών επιστημών και ξένων γλωσσών, καθώς και εγκάρσιες δεξιότητες και βασικές ικανότητες, όπως οι ψηφιακές ικανότητες, η επιχειρηματικότητα, η κριτική σκέψη, η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και η ικανότητα για μάθηση, και οι χρηματοοικονομικές γνώσεις. Αυτές οι Δεξιότητες αναφέρονται και στον βασικό πυρήνα του πρόγρμματος σπουδών των ΣΔΕ ως Πληροφορικός, Αριθμητικός και Επιστημονικός Γραμματισμός.

Μεγάλη έμφαση δίνεται επίσης από την Ε.Ε. στις ψηφιακές δεξιότητες και στη δημιουργία ψηφιακά έξυπνων Ευρωπαίων πολιτών. Πιο συγκεκριμένα επιμένοντας στην ανάγκη για ψηφιακή επιμόρφωση θα χρησιμοποιήσει διαθέσιμα κονδύλια της ΕΕ (Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων, Erasmus+) και θα διερευνήσει τις δυνατότητες χρηματοδότησης, για παράδειγμα μέσω μηχανισμών κουπονιών για τον παραπάνω σκοπό. Από την άλλη στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των Σ.Δ.Ε γίνεται μια απλή αναφορά στην παροχή γνώσεων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετική με τη σύγχρονη τεχνολογία και ιδιαίτερα με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Επίσης στον κανονισμό των ΣΔΕ γίνεται λόγος για δεξιότητες που έχουν να κάνουν με το φυσικό περιβάλλον, τον πολιτισμό, και γενικότερα προτείνονται δραστηριότητες που σχετίζονται με την ελεύθερη έκφραση των εκπαιδευομένων, μέσω τεχνών και αθλητισμού με απώτερο σκοπό την ποιοτική διαχείριση του ελευθέρου χρόνου τους. (άρθρο 4). Μάλιστα παρακάτω στο ίδιο άρθρο, ενισχύεται αυτή η θέση καθώς αναφέρει ότι το πρόγραμμα σπουδών στοχεύει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικών με τις επιλογές και τα ενδιαφέροντά τους (καλές τέχνες, μουσική, άθληση κ.α.). Στην ατζέντα της Ε.Ε. δε γίνεται λόγος για αυτού του είδους τις δεξιότητες.

Επιπρόσθετα στα ΣΔΕ δίνεται έμφαση στην καλλιέργεια εκείνων των δεξιοτήτων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων και στην αντιμετώπιση δυσκολιών σε τομείς όπως την υγεία, την οικογένεια, υγεία, εργασιακό χώρο και άμεσο κοινωνικό περίγυρο. Αντίστοιχες αναφορές σε αυτού του είδους τις δεξιότητες δε γίνονται στην ατζέντα της Ε.Ε.

Τέλος στον κανονισμό των ΣΔΕ συναντώνται και δεξιότητες που σχετίζονται με τις υποχρεώσεις αλλά και δικαιώματα των εργαζομένων με τη μορφή κοινωνικών δεξιοτήτων που διαμορφώνουν θετικές στάσεις σε τοπικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Παρατηρείται λοιπόν σε αυτό το σημείο μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στα δύο κείμενα. Στην ατζέντα της Ε.Ε απουσιάζουν οι όροι τέχνη, αθλητισμός, περιβάλλον και πολιτισμός ως φορείς εκπαίδευσης και καλλιέργειας δεξιοτήτων απαραίτητων για την επαγγελματική αλλά και κοινωνική ανέλιξη των εκπαιδευομένων. Υπάρχει ένας περιορισμός λοιπόν στο ευρωπαϊκό κείμενο ως προς τις ανθρωπιστικές κατευθύνσεις της εκπαίδευσης καθώς επικεντρώνεται κυρίως σε δεξιότητες γνωστικών αντικειμένων.

Σημαντική είναι επίσης και η αναφορά του Κανονισμού των ΣΔΕ στις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των εκπαιδευομένων ως ενεργοί πολίτες (άρθρο 4ο), ενώ στο κείμενο της Ε.Ε. δεν απαντώνται οι σχετικοί όροι. Το ελληνικό κράτος δηλαδή θεωρεί τη δημιουργία πολιτών με

εργασιακή και συνδικαλιστική συνείδηση, ως απαραίτητη Δεξιότητα του μελλοντικού εργασιακού δυναμικού της χώρας αλλά και της Ευρώπης γενικότερα.

Συζήτηση

Παρακολουθώντας τις ομοιότητες και τις διαφορές των δύο κειμένων προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα για το σχεδιασμό και τη χάραξη της ευρωπαϊκής και εθνικής πολιτικής για την εκπαίδευση ενηλίκων. Οι προτάσεις και τα προγράμματά τους συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη καλλιέργεια των εκπαιδευομένων με εφαρμογή όσων προτάθηκαν στην Ευρωπαϊκή Σύνοδο του 1995 για την εκπαίδευση των ατόμων που δεν ακολούθησαν τη τυπική εκπαίδευση. Συνδράμει στο να υποστηριχθούν και εφοδιαστούν με νέες ευκαιρίες μάθησης και Δεξιότητες που είναι προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της σημερινής εργασιακής πραγματικότητας.

Η πρώτη και πιο εμφανής διαφορά έχει να κάνει με την έκταση των δύο κειμένων ως προς την ανάλυση της φιλοσοφίας της εκπαίδευσης ενηλίκων. Συγκεκριμένα στην Ατζέντα της Ε.Ε. γίνεται αναλυτικότερη περιγραφή των δεξιοτήτων που πρέπει να καλλιεργηθούν. Γίνεται διαχωρισμός και αναλύονται ανά κατηγορία που έχουν διακριθεί, δηλαδή σε βασικές, σύνθετες, γλωσσικές και ψηφιακές. Αντιθέτως στον κανονισμό οργάνωσης και λειτουργίας των ΣΔΕ αναφέρονται γενικά οι σκοποί και οι στόχοι του προγράμματός τους, θέτοντας ως βασικό πυρήνα γραμματισμούς που αντιστοιχούν με τις βασικές δεξιότητες της Ευρωπαϊκής Ατζέντας. Στη συνέχεια βέβαια γίνεται λόγος για παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων, που και εκεί όμως καταγράφονται ονομαστικά και χωρίς περαιτέρω ανάλυση. Αυτό το μη συγκεκριμένο και σαφώς ορισμένο πλαίσιο, δίνει την ευχέρεια και τη δυνατότητα στο σύλλογο διδασκόντων των ΣΔΕ να συμβάλλει στη χάραξη κατευθύνσεων για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής, στην ομαλή λειτουργία και στην παιδαγωγική διευθέτηση των σπουδαστικών ζητημάτων. Επιπλέον αυτός διαμορφώνει πρόγραμμα διδασκαλίας και σχεδιάζει - παράγει διδακτικό υλικό (άρθρο 27, παρ. 11, 12, 13. Ν. 4186/2013, Α'193).

Αρχικά, όσον αφορά στις βασικές δεξιότητες, σε πολύ μεγάλο βαθμό τα παραπάνω κείμενα συμβαδίζουν με το φορέα της UNSESCO - EFA (Education For All), ο οποίος στηρίζει και προωθεί την επιτακτική ανάγκη καλλιέργειας των Βασικών Δεξιοτήτων ως βασικού θεμέλιου στην πυραμίδα απόκτησης του φάσματος Δεξιοτήτων του ατόμου (EFA, 2012. UNESCO 2013). Η Ευρωπαϊκή Ατζέντα δεξιοτήτων και ο κανονισμός λειτουργίας των ΣΔΕ κατατάσσουν τις Basic ή Foundation Skills, με τα άρθρα και τις διατάξεις τους, όπως η Ε.Ε στις Βρυξέλλες

το 2008 όρισε, σε θεμελιωτικό διαμορφωτικό παράγοντα και ρυθμιστή του βιοτικού επιπέδου του ατόμου, της εργασιακής του ανέλιξης και της πνευματικής ολοκλήρωσής του.

Διαπιστώνεται επίσης από κοινού σχεδιασμός ώστε ο σύγχρονος άνθρωπος, να αποκτήσει τα σύγχρονα εφόδια που οι νέες επαγγελματικές ευκαιρίες απαιτούν. Με αυτόν τον τρόπο θα ελαχιστοποιηθεί η ανησυχία των ατόμων να εξασφαλίσουν μια σταθερή και ασφαλή επαγγελματική θέση στην αγορά εργασίας μέσα στις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες, με τη διεθνοποίηση της οικονομίας και τον εμπλουτισμό των επαγγελμάτων με νέα δεδομένα (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2013). Τέτοιο εφόδιο λογίζεται και ο εκσυγχρονισμός των ψηφιακών δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων. Με βάση μάλιστα τον ΟΟΣΑ 2016, υποστηρίζεται ότι οι ενήλικες που έχουν αποκτήσει Ψηφιακές Δεξιότητες χειρισμού για τη διαχείριση και ανάλυση επιχειρησιακών δεδομένων και είναι σε θέση να υποστηρίζουν τις ψηφιακές υποδομές μιας επιχείρησης, συμβάλλουν στην κατασκευή ωφέλιμων και καινοτόμων πλάνων για την ενίσχυση και ισχυροποίηση των ατομικών τους προσόντων στην αγορά εργασίας. Η Ευρωπαϊκή Ατζέντα αναφέρεται αναλυτικά στις ψηφιακές δεξιότητες, ενώ στα προγράμματα των Σ.Δ.Ε, πρέπει να σημειωθεί ότι γίνεται μια απλή αναφορά στο θέμα αυτό, με τη φράση σύγχρονη τεχνολογία και ιδιαίτερα ηλεκτρονικοί υπολογιστές. Δεν τονίζεται δηλαδή με την ίδια έμφαση η ανάγκη για επικαιροποίηση των ψηφιακών δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, γεγονός στο οποίο διαφαίνεται μια πρώτη και σημαντική διαφορά.

Αυτό προφανώς έχει να κάνει με το δυναμικό των καθηγητών που κάθε χρόνο διαθέτει το ελληνικό κράτος στα ΣΔΕ και σίγουρα με τον ειδικό εξειδικευμένο εξοπλισμό που αυτά τα σχολεία διαθέτουν. Οι προκηρύξεις για την πρόσληψη ωρομίσθιων εκπαιδευτικών και συμβούλων πραγματοποιούνται σχεδόν στο μέσον της σχολικής περιόδου, με αποτέλεσμα τα σχολεία να λειτουργούν μόνο για λίγους μήνες με πλήρες προσωπικό. Έχει συρρικνωθεί σε μεγάλο βαθμό η επιστημονική και επιτελική υποστήριξη των ΣΔΕ, ενώ λείπουν οι περιοδικές κεντρικές επιμορφωτικές συναντήσεις, που διευκολύνουν στην ανάπτυξη και ανταλλαγή απόψεων και καλών πρακτικών. Επιπλέον, οι γραφειοκρατικές διαδικασίες έχουν αποδυναμώσει την ομάδα παρακολούθησης και στήριξης του εκπαιδευτικού έργου (Νικολοπούλου, 2017).

Σε μια πρόσφατη μελέτη σαν ένα επιπλέον εμπόδιο στην εκπαίδευση των ψηφιακών δεξιοτήτων είναι οι ελλειπείς ή λανθασμένες, γνώσεις πληροφορικής των εκπαιδευομένων οι οποίοι δεν ήταν δεκτικοί να τις αλλάξουν ή να μάθουν νέα πράγματα. Επιπλέον, η έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού και υποδομών σε κάποια ΣΔΕ επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τη διδασκαλία του μαθήματος, τον τρόπο και το χρόνο εργασίας των εκπαιδευόμενων, καθώς και το μαθησιακό αποτέλεσμα (Τζιμογιάννης & Γραβάνη, 2008).

Μια σημαντική διάσταση στην εκπαίδευση ενηλίκων αναδεικνύεται μέσα από τον κανονισμό των ΣΔΕ σχετικά με στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων (άρθρο 2) και κατ' επέκτασιν με τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων. Εκτός από τις βιολογικές οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι έχουν να αντιμετωπίσουν και τις ψυχολογικές αλλαγές, όπου η ανάπτυξη του εγώ και του εαυτού όσο και η ηθική και πνευματική ανάπτυξη, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη διαδικασία της μάθησης και της προσαρμογής σε νέα δεδομένα και καταστάσεις. (Sharan & Rosemary, 1999). Σύμφωνα μάλιστα με μια πολύ πρόσφατη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Μυτιλήνης, η χαμηλή αυτοεκτίμηση επηρεάζει την επίδοση των ενηλίκων εκπαιδευόμενων, ενώ δεν βρέθηκε καμία στατιστικώς σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην υψηλή αυτοεκτίμηση των ατόμων και τη μαθησιακή τους επίδοση (Ρουμελιώτου & Παπάνης, 2007). Η αυτοεκτίμηση και η ψυχολογική προσαρμογή των ενηλίκων στα νέα δεδομένα, αν και δεν αναφέρονται σε κανένα κείμενο ως μια αυτόνομη κατηγορία Δεξιοτήτων, παρουσιάζονται κυρίως ως αποτέλεσμα ενδυνάμωσης των εκπαιδευομένων με όλες τις προαναφερθείσες Δεξιότητες.

Στον κανονισμό λειτουργίας και οργάνωσης των ΣΔΕ όμως αναφέρεται η ανάγκη ύπαρξης Συμβούλου Ψυχολογίας στα σχολεία, για την υποστήριξη των εκπαιδευομένων και την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων που ανακύπτουν. Παρόλα αυτά σύγχρονη μελέτη η οποία εξέτασε πάνω από 8.000 άντρες και γυναίκες ηλικίας 52 έως 67 ετών, ρωτώντας τους για πολλαπλές πτυχές της ζωής τους, εξέτασε τις μετρήσεις τους σε πέντε δεξιότητες ζωής: Αισιοδοξία, Συναισθηματική σταθερότητα, Ευσυνειδησία, Αποφασιστικότητα και Έλεγχος. Διαπιστώθηκε ότι οι άνθρωποι που είχαν υψηλότερη βαθμολογία στις περισσότερες από τις δεξιότητες, έτειναν να έχουν ποικίλα θετικά αποτελέσματα σε διάφορους τομείς της ζωής τους. Για παράδειγμα, όσοι ήταν πιο καταρτισμένοι σε αυτές τις πέντε δεξιότητες ζωής, ήταν λιγότερο καταθλιπτικοί, λιγότερο κοινωνικά απομονωμένοι και λιγότερο μόνοι κατά μέσο όρο. Έτειναν επίσης να έχουν πιο στενές σχέσεις και θεωρούσαν ότι είχαν υψηλότερη ευημερία (Steptoe & Wardle 2017).

Η επιστήμη της ψυχολογίας λοιπόν αναγνωρίζει την ύπαρξη ψυχολογικών δεξιοτήτων, οι οποίες πρέπει να καλλιεργούνται και όχι να παραγκωνίζονται στα σύγχρονα εκπαιδευτικά προγράμματα όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.

Χρειάζεται λοιπόν το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας» να αποτελεί μία γόνιμη διέξοδο από τον κοινωνικό αποκλεισμό και ταυτόχρονα μία ευκαιρία προσωπικής ψυχοσυναισθηματικής εξισορρόπησης. Η ανασφάλεια και η χαμηλή αυτοεκτίμηση, αποτελούν απόρροια της υποεκπαίδευσης και, με τη σειρά τους, συνήθως ωθούν τα άτομα αυτά σε μία έντονη εσωστρέφεια, αρνητισμό και αυτοπεριθωριοποίηση (Κουτρούμπα κ.α., 2007). Θα

πρέπει λοιπόν οι ψυχολογικές Δεξιότητες, με τη μορφή που παρουσιάστηκαν παραπάνω ή και με άλλη, ανάλογα με αυτά που επιστήμη της ψυχολογίας προτείνει κατά περίπτωση, να αναφέρονται τόσο στα κείμενα της Ε.Ε. όσο και στα προγράμματα του εθνικού μας φορέα εκπαίδευσης.

Συμπερασματικά παρατηρείται ότι και τα κείμενα που μελετήθηκαν έχουν παρόμοια φιλοσοφία ως προς το είδος των δεξιοτήτων που προτείνουν να αποκτηθούν από τους εκπαιδευόμενους. Σε αρκετά σημεία αλληλοσυμπληρώνονται και το ένα κείμενο καλύπτει τα κενά (όπως μειωμένη ανάλυση δεξιοτήτων στον κανονισμό των ΣΔΕ) και τις παραλήψεις του άλλου (έλλειψη σημαντικών δεξιοτήτων από την ατζέντα της Ε.Ε., που έχουν να κάνουν με την ψυχολογική υπόσταση των εκπαιδευομένων).

Φαίνεται από τον κανονισμό λειτουργίας των ΣΔΕ και από τις συνθήκες λειτουργίας τους, πως η ίδρυση νέων ΣΔΕ έγινε υπό αντίξοες συνθήκες λειτουργίας (Βεργίδου κ.α. 2018) και ώθησε όλους τους εμπλεκόμενους, ήτοι: διδακτικό προσωπικό των ΣΔΕ, εκπαιδευόμενους και αποφοίτους, να δηλώσουν σε πρόσφατη ανακοίνωσή τους δια των συλλογικών τους οργανώσεων: «αισθανόμαστε βαθιά την ανάγκη να υπενθυμίσουμε προς όλους ότι είμαστε πολίτες ίσης εκπαιδευτικής αξίας και όχι πολίτες δεύτερης κατηγορίας» (ΠΕΦΑΣΔΕ & ΠΑΣΣΔΕ, 2017).

Το γεγονός ότι ο κανονισμός λειτουργίας τους δεν παρέχει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα μαθημάτων με σαφέστατους σκοπούς και κοινό για όλα τα ΣΔΕ της χώρας, δίνει την εντύπωση ότι υπάρχει μια προχειρότητα η οποία έχει να κάνει με το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια, η κουλτούρα των ΣΔΕ υπονομεύεται από διαδοχικές διοικητικές ρυθμίσεις, που αποδυναμώνουν τη δυναμική τους και την ιδιαιτερότητά τους ως εναλλακτικών σχολείων εκπαίδευσης ενηλίκων. Δημιουργούνται δυσλειτουργίες και ενισχύονται διεργασίες αφομοίωσής τους στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ειδικότερα, σε πρόσφατη μελέτη (Νικολοπούλου, 2017), έχουν διατυπωθεί οι παρακάτω επισημάνσεις:

- i) Έχει συρρικνωθεί σε μεγάλο βαθμό η επιστημονική και επιτελική υποστήριξη των ΣΔΕ, ενώ λείπουν οι περιοδικές κεντρικές επιμορφωτικές συναντήσεις, που διευκολύνουν στην ανάπτυξη και ανταλλαγή απόψεων και καλών πρακτικών. Επιπλέον, οι γραφειοκρατικές διαδικασίες έχουν αποδυναμώσει την ομάδα παρακολούθησης και στήριξης του εκπαιδευτικού έργου.
- ii) Οι προκηρύξεις για την πρόσληψη ωρομίσθιων εκπαιδευτικών και συμβούλων πραγματοποιούνται σχεδόν στο μέσον της σχολικής περιόδου, με αποτέλεσμα τα σχολεία να λειτουργούν μόνο για λίγους μήνες με πλήρες προσωπικό.
- iii) Οι διοικητικές και γραφειοκρατικές υποχρεώσεις των διευθυντών αποδυναμώνουν τον ηγετικό τους ρόλο και διογκώνουν το διαχειριστικό τους έργο.

Οφείλει λοιπόν η Πολιτεία να αφουγκραστεί τα προβλήματα λειτουργίας και οργάνωσης των ΣΔΕ και να εργαστεί προς την επίλυση αυτών. Οδηγός σε αυτή την προσπάθεια θα πρέπει να αποτελέσουν τα κείμενα τα Διεθνή κείμενα που αναφέρθηκαν παραπάνω και έχουν ως περιεχόμενο το είδος της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων που η σύγχρονη κοινωνία απαιτεί. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί και στην Ατζέντα Δεξιοτήτων της Ε.Ε. στην οποία περιγράφονται αναλυτικά οι απαραίτητες Δεξιότητες και παρουσιάζονται ως τα απαραίτητα εφόδια των ενηλίκων για τη συμμετοχή τους στην επαγγελματική και οικονομική σύγχρονη ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Συσχέτιση αποτελεσμάτων με άλλες σχετικές έρευνες και προτάσεις για το μέλλον

Οι έρευνες που αφορούν στα ΣΔΕ είναι σχετικά περιορισμένες και κυρίως αφορούν εκπαιδευόμενους, εκπαιδευτικούς ή μεμονωμένες περιπτώσεις ΣΔΕ της Ελλάδας. Σχετικές μελέτες με το θέμα της παρούσας έρευνας, που να συγκρίνουν τα δύο παραπάνω κείμενα ως προς τις Δεξιότητες που προτείνονται για την εκπαίδευση των ενηλίκων σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση δεν στάθηκε δυνατόν να βρεθούν. Επίσης τα τελευταία είκοσι χρόνια εμφανίζονται μελέτες που έχουν ασχοληθεί με την ίδρυση και λειτουργία των ΣΔΕ αλλά και με την άποψη που οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι έχουν αποκομίσει μετά τη φοίτησή τους.

Σχετικά με τις δεξιότητες στις οποίες εκπαιδεύονται οι μαθητές των ΣΔΕ διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευόμενοι πιστεύουν σε μεγάλο βαθμό ότι από το περιεχόμενο του προγράμματος ικανοποιεί τις βασικές προϋποθέσεις/κριτήρια οι οποίες σχετίζονται με την απόκτηση γνώσεων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, τη βελτίωση της επαγγελματικής, οικονομικής και κοινωνικής θέσης των εκπαιδευομένων (Μυστακίδου 2012). Από την άλλη όμως (Βεργίδου & άλλοι 2018) διαπιστώθηκε ότι η ιδιαιτερότητα των ΣΔΕ ως εναλλακτικών σχολείων για ενήλικες υπονομεύεται τελικά με τις επίσημες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Στα αντίστοιχα ευρωπαϊκά ΣΔΕ δίνεται έμφαση στη σύμπραξη των κοινωνικών φορέων, στην ευελιξία του κύκλου μαθημάτων, στην εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και στην ίδρυση ΣΔΕ σε περιοχές στόχους αναβάθμισης της τοπικής κοινωνίας (Ζουγανέλη 2010), ενώ αντίστοιχα η χώρα μας το 2002, κατείχε μόλις την τελευταία θέση κατάταξης για πολίτες (25-65) που συμμετέχουν σε δομές Δια Βίου Μάθησης (ΙΔΕΚΕ).

Διαπιστώνεται λοιπόν πως τα ελληνικά ΣΔΕ πέραν των οικονομικών προβλημάτων σε συνδυασμό με την έλλειψη συγκεκριμένου και συγκροτημένου προγράμματος σπουδών, έχουν ακόμα δουλειά στο να συμβαδίζουν με τις ευρωπαϊκές οδηγίες και πρότυπα του αντίστοιχου

θεσμού. Πολλές φορές η καλή λειτουργία τους οφείλεται στις φιλότιμες προσπάθειες των Διευθυντών (Βεργίδου 2016) ή ακόμα, σύμφωνα με τη Μυστακίδου, 2012 οι εκπαιδευόμενοι θεωρούν, ότι μέσω της ικανότητας του εκπαιδευτή να διερευνήσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τους μαθησιακούς τους στόχους ενισχύθηκε η ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και βελτιώθηκε η επικοινωνιακή τους ικανότητα.

Με ευέλικτα και καινοτομικά προγράμματα να στοχεύουν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των ενηλίκων που δε διαθέτουν τα απαραίτητα εφόδια και δεξιότητες για να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας (Πράπας 2005). Απαραίτητο για τα ΣΔΕ είναι να προσανατολιστούν στα ευρωπαϊκά πρότυπα και κατευθύνσεις, επαναδιατυπώνοντας τα προγράμματα σπουδών και λειτουργίας. Αυτά θα μπορούν να είναι ευέλικτα μεν ως προς τις εκάστοτε ανάγκες των εκπαιδευομένων αλλά συγκεκριμένα δε και αναλυτικά ως προς την περιγραφή τους, κυρίως σε κομμάτια που αφορούν δεξιότητες που περιγράφονται από την Ευρωπαϊκή Ατζέντα δεξιοτήτων ως υποχρεωτικές και απαραίτητες.

Θα πρέπει τα ΣΔΕ να αντιμετωπιστούν από την ελληνική πολιτεία, ως ένας θεσμός απαραίτητος για την εκπαίδευση και επαγγελματική επαναδραστηριοποίηση των ενηλίκων στη σύγχρονη κοινωνία. Στα δύσκολα χρόνια της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας θα πρέπει και οι μη άρτια εκπαιδευμένοι πολίτες μέσω της μάθησης, να συμβάλλουν στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και ευημερίας ταυτόχρονα.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Βεκρής, Λ. (2003). Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: Ένα ευρωπαϊκό πειραματικό πρόγραμμα κατά του κοινωνικού αποκλεισμού-η ελληνική εκδοχή. Στο Βεκρής, Λ. & Χοντολίδου, Ε. (επιμ.), *Προδιαγραφές Σπουδών για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας* (σσ. 17-25), Αθήνα.

Βεκρής, Λ. (2003). *Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: Ένα ευρωπαϊκό πειραματικό πρόγραμμα κατά του κοινωνικού αποκλεισμού-η ελληνική εκδοχή*. Στο Βεκρής, Λ. & Χοντολίδου, Ε. (επιμ.), *Προδιαγραφές Σπουδών για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας* (σσ. 16-26), Αθήνα.

Βεργίδης, Δ (2008). *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων – Τόμος Β*. Η εξέλιξη της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα και η κοινωνικό-οικονομική λειτουργία της. Πάτρα: ΕΑΠ.

Βεργίδης, Δ. & Ασημάκη, Α. (2008). *Η συμβολή των διευθυντών στα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας την περίοδο της πειραματικής λειτουργίας τους*. Σύγχρονη εκπαίδευση, 154, 69-83.

Βεργίδης, Δ. & Κόκκος, Α.(2009). *Εκπαίδευση Ενηλίκων, διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Βεργίδης, Δ. (2010). *Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Βεργίδου, Α. (2016). *Οι Διευθυντές/ντριες των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας: Η συμβολή τους στην αποτελεσματικότητα και στην κουλτούρα της σχολικής τους μονάδας*. Διπλωματική εργασία που κατατέθηκε στη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών. Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία. Πάτρα.

Βρυξέλλες (2008). *Ανακοίνωση της επιτροπής στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, στο συμβούλιο, στην ευρωπαϊκή, οικονομική και κοινωνική επιτροπή και στην επιτροπή των περιφερειών*. Βελτίωση των ικανοτήτων για τον 21ο αιώνα: Ατζέντα για την ευρωπαϊκή συνεργασία στο σχολικό τομέα COM (2008) 425 τελικό.

Γκόβαρης, Χ. & Ρουσσάκης, Ι. (2008). *Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολιτικές στην Εκπαίδευση*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: Αθήνα.

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2011). *Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την εκπαίδευση Ενηλίκων*, 2011/C 372/01.

Ευστράτογλου, Α. (2005). *Εκπαίδευση Ενηλίκων, Κοινωνικές Δεξιότητες και Ευελιξίες στην αγορά εργασίας*. 2^ο Διεθνές Συνέδριο Επιστημονικής Ένωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Πρακτικά Εισηγήσεων Αθήνα, 16-18 Δεκεμβρίου 2005 Εθνικό Κέντρο Έρευνας φυσικών επιστημών «Δημόκριτος» Άγια Παρασκευή Αττικής.

Ζουγανέλη, Α., (2010). *Συσχέτιση Λειτουργίας Σ.Δ.Ε. και Αναβάθμιση Επαγγελματικής Απασχόλησης Εκπαιδευομένων σε αυτά. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και Τοπική Ανάπτυξη*. Διπλωματική Διατριβή που εκπονήθηκε στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Καρακούση, Σ. (2018). *Τα εμπόδια μάθησης των εκπαιδευομένων στα ΣΔΕ – η συμβολή των εκπαιδευτών ενηλίκων: το παράδειγμα του ΣΔΕ Περιστερίου*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Σπουδές στην Εκπαίδευση», Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών.

Καραλής, Θ. (2010). Η εξέλιξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα, στο Δ. Βεργίδης, & Α. Κόκκος (επιμ.) *Εκπαίδευση Ενηλίκων: διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές*, Αθήνα: Μεταίχμιο, σσ. 17-42.

Καραλής, Θ. (2012). *Εκπαίδευση Ενηλίκων – Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης*. INE ΓΣΕΕ Copyright.

Βρυξέλλες (2010). *Ανακοίνωση της επιτροπής στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, στο συμβούλιο, στην ευρωπαϊκή, οικονομική και κοινωνική επιτροπή και στην επιτροπή των περιφερειών. Εμβληματική πρωτοβουλία για την Ευρώπη 2020*. Ένωση καινοτομίας. SEC (2010) 1161.

Καρανικόλα Ζ. & Παναγιωτόπουλος Γ. (2017). *Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Διεθνείς Οργανισμοί: Σύγχρονες Πολιτικές και Στρατηγικές Conference: Ανάπτυξη Ανθρώπινου*

Δυναμικού και Διεθνείς Οργανισμοί: σύγχρονες πολιτικές και στρατηγικές. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 9, 186-195.

Καυγάλης, Α. & Παπασταμάτης, Α. (2013). *Εκπαίδευση Ενηλίκων. Γενικά Εισαγωγικά Θέματα*. Αθήνα: Σιδέρης.

Κόκκος, Α. (2011). *Σύγχρονες προσεγγίσεις της Εκπαίδευσης Ενηλίκων*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Κουτρούμπα, Κ., Νικολοπούλου, Β., Χατζηθεοχάρους, Π. (επιμ.). (2007). *Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: μια εναλλακτική προσέγγιση της γνώσης στο πλαίσιο της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας*. Πρακτικά απολογιστικού συνεδρίου. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ. / Γ.Γ.Ε.Ε. / Ι.Δ.ΕΚ.Ε.

Κυριαζοπούλου, Ε. (2015). *Το οικονομικό και το πολιτισμικό κεφάλαιο των εκπαιδευομένων των ΣΔΕ, καθώς και οι προσδοκίες τους στην περίοδο της οικονομικής κρίσης. Η περίπτωση του ΣΔΕ Αγ. Αναργύρων*. Διπλωματική εργασία που εκπονήθηκε στο Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κώττη, Δ. (2008). *Βιωματική μάθηση. Από τη θεωρία στην πράξη: Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας και Εκπαίδευση Ενηλίκων*.

Λευκή Βίβλος για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση. *Διδασκαλία και Μάθηση. Προς την Κοινωνία της Γνώσης*. COM (95) 590, Λουξεμβούργο, Νοέμβριος, 1995.

Μαρμαρινός, Γ. & Βερβενιώτης, Τ (2007). «*Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: Από την Κοινωνική Εκπαίδευση στον Κοινωνικό Γραμματισμό*» στο *Δια Βίου – Επιστημονική Επιθεώρηση για τη Δια Βίου Μάθηση*. τ. 1, σελ. 105-118.

Μυστακίδου Θ., (2019). *Αποτελεσματικότητα Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας: Απόψεις Εκπαιδευομένων*. Διπλωματική Εργασία που εκπονήθηκε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Σχολή Επιστήμων του Ανθρώπου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Νικολοπούλου, Β. (2017). *Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: Ένας καινοτόμος θεσμός εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα. Πώς η θεωρία έγινε πράξη και η θεωρία βίωμα*. Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή, Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής, Τομέας Παιδαγωγικής. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Πηγιάκη, Π. (2006). *Δημοκρατική Κριτική Εκπαιδευτική Καινοτομία. Μαθήματα από το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Πράπας Π. (2005). *Συστηματική παρατήρηση του προγράμματος "Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας" για την ανάδειξη εκπαιδευτικών πρακτικών. Μελέτη Περίπτωσης, Διπλωματική εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Σπουδές στην Εκπαίδευση", Αθήνα.*

ΠΕΦΑΣΔΕ (Πανελλήνια Ένωση Φοιτητών και Αποφοίτων Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας) & ΠΑΣΣΔΕ (Πανελλήνιος Σύλλογος Συμβούλων και Ωρομισθίων Καθηγητών Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας). *Δελτίο Τύπου*, Αθήνα. 19-2-2017. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο <http://passde.blogspot.gr> (ανακτήθηκε στις 20/10/2017).

Ρουμελιώτου, Μ. & Παπάνης, Ε. (2007). *Η αυτοεκτίμηση, οι αρχές διδασκαλίας και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων ως παράγοντες ενίσχυσης της μαθησιακής επίδοσης ενηλίκων χαμηλού μορφωτικού επιπέδου στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Μυτιλήνης*. Ελληνική Κοινωνική Έρευνα.

Τζιμογιάννης, Α. & Γραβάνη, Μ. (2008). *Ο πληροφορικός γραμματισμός στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: μια μελέτη των απόψεων και των εμπειριών εκπαιδευτών πληροφορικής. Στο Β. Κόμης (Επιμ.), Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Διδακτική της Πληροφορικής» (σσ. 405-114), Πάτρα 28 - 30 Μαρτίου 2008. Πάτρα: ΤΕΑΠΗ Πανεπιστημίου Πατρών.*

Τσάφος, Β. (2010). «Οι εκπαιδευτικοί ως φορείς ανάπτυξης του Α.Π.: Πώς μια γραφειοκρατική διαδικασία μετατρέπεται σε δημιουργική αναζήτηση. Η περίπτωση των ΣΔΕ», στο Κ. Μαλαφάντης, Κ. Σακελλαρίου, Θ. Μπάκας (επ.). *Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική Πραγματικότητα και Διεθνής Εμπειρία*. Αθήνα: Διάδραση.

Χασσάνδρα, Μ., & Γούδας, Μ. (2003). Κριτήρια εγκυρότητας και αξιοπιστίας στην ποιοτική – ερμηνευτική έρευνα. *Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος*, 2003, τόμος 2, 31-48.

Χατζησαββίδης, Σ. (2007). «Γραμματισμός και Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στην Ελλάδα (2001-2006). Αναζητώντας τους όρους και τα όρια ενός θεωρητικού πλαισίου» στο Κ. Κουτρούμπα, Β. Νικολοπούλου, Π. Χατζηθεοχάρους (επιμ.), *Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: Μια εναλλακτική προσέγγιση της γνώσης στο πλαίσιο της ελληνικής πραγματικότητας* (σσ. 39-47).

Χοντολίδου, Ε. (2010). *Το πρόγραμμα σπουδών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας*. Στο Λ. Βεκρής, & Ε. Χοντολίδου, *Προδιαγραφές σπουδών για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας* (σσ. 70-78). Αθήνα.

Υπουργική Απόφαση 5953, ΦΕΚ1861 τ. Β΄ / 08-07-2014 Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την Υπουργική Απόφαση Κ1_195979 ΦΕΚ3815 τ. Β΄ / 28-11-2016 Τροποποίηση του Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.

Ξενόγλωσση

A NEW SKILLS AGENDA FOR EUROPE. Working together to strengthen human capital, employability and competitiveness. {SWD (2016) 195 final}. Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 10.6.2016, COM (2106) 381final.

Attride -Stirling, J. (2001). Thematic Networks: an Analytic Tool for Qualitative Research. *Qualitative Research Copyright*, 1(3), 385-405.

Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development*. London, & New Delhi: Thousand Oaks, SAGE Publications.

Braun, V. and Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative. Research in Psychology*, 3 (2). pp. 77-101. ISSN 1478-0887

Carter, R., & McRae, J. (eds). (1996). *Language, Literature and the Learner: Creative Classroom Practice*. Harlow: Longman.

CEDEFOP (2013). Quantifying skill needs in Europe. DOI: 10.2801/13390.

Clarke, V., Braun, V. & Hayfield, N. (2015). Thematic analysis. In J. Smith (Ed.). *Qualitative psychology: A practical guide to research methods (3rd ed.)* (pp. 222-248). London: Sage.

COUNCIL RECOMMENDATION of 22 May 2017 on the European Qualifications Framework for lifelong learning and repealing the recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning (2017/C 189/03). Official Journal of the European Union (2017).

Commission of the European Communities (1995) *Teaching and Learning: Towards the Learning Society*. Brussels: DGV.

Dacre P., & Sewell, P. (2007) The key to employability: developing a practical model for graduate employability, *Education & Training*, 49 (4), 277-289.

De la Fuente A., & Ciccone, A. (2002). “Human capital in a global and knowledge-based economy”, Report for the Directorate-General for Employment and Social Affairs, *European Commission*, May, Brussels.

De la Fuente A. (2011). “Human Capital and Productivity”, *Barcelona Economic Working Paper Series*, Working Paper no. 530.

Declaration of Mrs. Cresson (1995). Combating Exclusion through Education and Training στο http://ec.europa.eu/education/archive/2chance/decla_en.html Ανακτήθηκε στις 26-01-2019.

EFA (2012). *Global Monitoring Report: Youth and Skills. Putting Education to Work*. UNESCO Publishing.

European Commission. (2016a) A new Skills Agenda for Europe. Brussels. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee of the Regions.

Holsti, O. R. (1969). Content Analysis for the Social Sciences and Humanities. *Reading, M.A.: Addison – Wesley Publication Company.*

Knowles, M.S., Holton, E. F., & Swanson, R. A. (1998). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (6th ed.). Copyright © 2005, Elsevier Inc.

Krippendorff, K. (2004). Reliability in Content Analysis. Some Common Misconceptions and Recommendations. *Human Communication Research*, 30 (3), 411 – 443.

Leitch, S. (2006). Prosperity for all in the global economy - world class skills Final Report. *Leitch, Review of Skills.* Crown copyright 2006.

Lombard, M., Snyder – Duch, J. & Bracken, C. C. (2002). Content Analysis in Mass Communication. Assessment and Reporting of Intercoder Reliability. *Human Communication Research*, 28 (4), 587 – 604.

Lombard, M., Snyder – Duch, J. & Bracken, C. C. (2003). *Correction.* *Human Communication Research*, 29 (3), 469 – 472.

Marshall, C. και Rossman, B. (1989) *Designing Qualitative Research.* California: Sage Publications.

Manninen, J. (2010). Wider Benefits of Learning within Liberal Adult Education System in Finland. University of Eastern Finland.

Milana, M., and Holford J. (2014). Adult Education Policy and the European Union: Theoretical and Methodological Perspectives. Sense Publishers Rotterdam/Boston/Taipei.

OECD (2012), *Better Skills, Better Jobs, Better Lives: A Strategic Approach to Skills Policies.*

OECD (2013). *OECD Skills Outlook 2013 First Results from the survey of Adult Skills*.

OECD (2014). “Skills and education for society”, in *Education at a Glance* .

OECD (2016). *Policy Brief on the Future of Work – Skills for a digital world*.

OECD (2016a) Skills for a digital world. Ministerial Meeting on the Digital economy. Background Report.

OECD (2016c). Improve skills to build fairer, more inclusive societies.

OECD (2018). The future of Education and Skills. Education 2030.

Ong W. (1997). *Orality and Literacy. The Technologizing of the World*. London: Methuen.

Panagiotopoulos, G. and Karanikola, Z. (2017) Labor Market and Development: UNESCO Research Data on Human Resource Training, *European Journal of Training and Development Studies*. 4 (3), pp.62-72.

Riffe, D., Lacy, St. & Fico, F. G. (1998). *Analyzing Media Messages Using Quantitative Content Analysis in Research*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Rogers, A. (1999). *Η εκπαίδευση Ενηλίκων. Μεταίχμιο*.

Schwandt, T. (1997). *Qualitative inquiry: A dictionary of terms*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Sharan, B. M. & Rosemary, S. C. (1999). *Learning in adulthood: A comprehensive guide*. San Francisco: Jossey-Bass.

Stemler, S. (2001). *An Overview of Content Analysis. Practical Assessment*. Research and Evaluation, 7(17).

Steptoe A., Wardle J. (2017). *Life skills, wealth, health, and wellbeing in later life*. Published in Proceedings of the National Academy of Sciences.

Tribe, J. (2002). The philosophic practitioner. *Annals of Tourism Research*, Vol 29 (No.2), 338-357.

Toulmin S.E. (1958), *The uses of argument*, UK: Cambridge University Press.

Vorhaus, J., Litster, J., Frearson, M. and Johnson, S. (2011) Review of research and evaluation on improving adult literacy and numeracy skills. *UK Government Department for business, Innovation and Skills, London*.

Leitch, S. (2006) *Final report: Review of skills. Prosperity for all in the global economy – world class skills*. Crown copyright.

UNESCO (2010). Planning for technical and vocational Skills. *Paris*, International Institute for Educational Planning.

UNESCO (2012c). World Inequality Database on Education (WIDE). The State of Education in Developing Countries. Data set prepared for EFA Global Monitoring Report 2012. Paris.

UNESCO (2013) Saakshar Bharat Mission, Effective Literacy and Numeracy Practices Database (Lit Base), UNESCO Institute for Lifelong Learning, Hamburg.

UNESCO (2017). Education Agenda 2030. Paris, *International Institute for Educational Planning*.

Παραρτήματα

- ❖ Υ.Α. 5953. ΦΕΚ.1861 τ. Β΄./ 08-07-2014. Κανονισμός Οργάνωσης Λειτουργίας ΣΔΕ
- ❖ Υ.Α. Κ1_195979. ΦΕΚ 3815 τ. Β΄ / 28-11-2016. Κανονισμός Οργάνωσης Λειτουργίας ΣΔΕ Τροποποίηση
- ❖ ΝΕΟ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ. Συνεργασία για την ενίσχυση του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχολησιμότητας και της ανταγωνιστικότητας {SWD (2016) 195 final}, Βρυξέλλες, 10.6.2016 COM (2016) final

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 1861

8 Ιουλίου 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Ρύθμιση μαθητικών θεμάτων..... 1
Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.)..... 2

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ

- Διορθώσεις Σφαλμάτων στην ΔΙΠΠ/Φ.ΕΠ.1/391/οικ.15042/16-06-2014 Απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με θέμα: «Κατανομή επιτυχόντων από προστατευόμενους του Ν. 2643/98 έτους 2014» που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1605/τ.Β΄/2014. 3

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Αριθμ. 95567/Γ2 (1)
Ρύθμιση μαθητικών θεμάτων.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

- Τις διατάξεις:
 - του δευτέρου εδαφίου της παρ. 13, του άρθρου 45, του Ν. 4264/2014 (Α΄ 118) «Άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων εκτός καταστήματος και άλλες διατάξεις»
 - του π.δ. 89/2014 (Α΄ 134) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών»
 - της κοινής απόφασης του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Καθορισμός αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αλέξανδρο Δερμεντζόπουλο και Κωνσταντίνο Κουκοδήμο» (Β΄ 1618/19.06.2014)
- το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:
 - Για το σχολικό έτος 2014-2015 οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τα Νηπιαγωγεία, καθώς και η διδασκαλία των μαθημάτων για τα Δημοτικά, Γυμνάσια, Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια, δημόσια και ιδιωτικά, ημερήσια και εσπερινά, αρχίζει στις 11 Σεπτεμβρίου 2014.
 - Για το σχολικό έτος 2014-2015 η θρησκευτική εορτή των Τριών Ιεραρχών την 30η Ιανουαρίου 2015, δεν απο-

τελεί ημέρα αργίας για τα Γυμνάσια, Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια, δημόσια και ιδιωτικά, ημερήσια και εσπερινά, αλλά ορίζεται, για όλες τις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως ημέρα εορτής, κατά την οποία γίνεται εκκλησιασμός και δραστηριότητες σχετικά με την προσφορά των Τριών Ιεραρχών στα γράμματα.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 20 Ιουνίου 2014

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

- Αριθμ. 5953 (2)
Κανονισμός Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.).

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

- Το Π.Δ. 132/1989 (Α΄ 64/03-04-1989) «Διάρθρωση και αρμοδιότητες των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης».
- Τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 2525/1997 (Α΄ 188) «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας».
- Τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 4 και 6 του νόμου 3879/2010 (Α΄ 163) «Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις».
- Τις διατάξεις των άρθρων 26, 27 του νόμου 4186/2013 (Α΄ 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».
- Τις διατάξεις του άρθρου 47, παρ. 7 του Ν. 4264/2014 (Α΄ 118).
- Τις διατάξεις του Π.Δ. 89 ΦΕΚ 134 Α /10-6-2014 2013 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» .
- Τις διατάξεις του άρθρου 3 της αρ. 94654/ΣΤ5/19-06-2014 απόφασης (Β΄ 1618) «Καθορισμός αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αλέξανδρο Δερμεντζόπουλο και Κωνσταντίνο Κουκοδήμο»,
- Τη σχετική πρόταση της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης για την έκδοση Κανονισμού Λειτουργίας ΣΔΕ.

9. Το γεγονός ότι από τον παρόντα κανονισμό δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Άρθρο 1

Ίδρυση Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.)

1. Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) της χώρας είναι σχολεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων που λειτουργούν σύμφωνα με τη φιλοσοφία και τις αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

2. Τα Σ.Δ.Ε. ιδρύονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών μετά από εισήγηση της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης του Υ.ΠΑΙ.Θ. (άρθρο 5, παρ.1 Ν. 2525/1997 - Α΄ 188).

3. Τμήματα Σ.Δ.Ε. είναι δυνατόν να λειτουργούν, μετά από απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δια Βίου Μάθησης, εκτός της έδρας του σχολείου και εντός των ορίων της Περιφερειακής Ενότητας.

4. Τα Σ.Δ.Ε. υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης Γ.Γ.Δ.Β.Μ.) του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (Υ.ΠΑΙ.Θ.), η οποία έχει και την ευθύνη λειτουργίας τους. Η διοικητική και οικονομική διαχείριση του έργου δύναται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Διά Βίου Μάθησης να ανατίθεται προς υλοποίηση σε παρόχους υπηρεσιών Διά Βίου Μάθησης του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

5. Στους απόφοιτους των Σ.Δ.Ε. χορηγείται απολυτήριο τίτλος ισότιμος προς το απολυτήριο του Γυμνασίου.

6. Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας αποτελούν περιφερειακές υπηρεσίες των Διευθύνσεων Διά Βίου Μάθησης (ΔΔΒΜ) οι οποίες αποτελούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης, σύμφωνα με τα άρθρα 26 και 27 του Ν. 4186/2013 (Α΄ 193).

Άρθρο 2

Σκοπός - Στόχοι

1. Σκοπός των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) είναι η συνολική ανάπτυξη των εκπαιδευόμενων και η πληρέστερη συμμετοχή τους στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι, καθώς και η αποτελεσματικότερη συμμετοχή τους στο χώρο της εργασίας.

2. Στόχοι των Σ.Δ.Ε. είναι:

α. Η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης πολιτών 18 ετών και άνω.

β. Η επανασύνδεση των εκπαιδευόμενων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

γ. Η απόκτηση σύγχρονων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα τους βοηθήσουν στην κοινωνική - οικονομική ένταξη και ανέλιξη.

δ. Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευόμενων.

ε. Η συμβολή στην ένταξή τους ή στη βελτίωση της θέσης τους στον χώρο της εργασίας.

Άρθρο 3

Βασικές Αρχές - Βασικά Χαρακτηριστικά

1. Για την επίτευξη του σκοπού των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) θεωρούνται τρεις βασικές αρχές ως στοιχεία ταυτότητας του θεσμού:

α. Τα εκπαιδευτικά μέσα που αξιοποιούνται για την επίτευξη του βασικού σκοπού είναι ευέλικτα, ώστε να υποστηρίζουν κάθε εκπαιδευόμενο.

β. Οι ανάγκες των εκπαιδευόμενων προσεγγίζονται εν όλω και όχι εν μέρει. Για να επιτύχουν στην προσπάθειά τους οι εκπαιδευόμενοι, πρέπει να υποστηριχθούν στην αντιμετώπιση δυσκολιών σε άλλους τομείς, όπως στην υγεία, την οικογένεια, τον εργασιακό χώρο, τον άμεσο κοινωνικό περίγυρο.

γ. Το σύνθετο και η ποικιλία των εκπαιδευτικών αναγκών απαιτούν πολυεπίδεξιο εκπαιδευτικό και επιστημονικό δυναμικό, το οποίο μπορεί να ανταποκριθεί στην πολυπλοκότητα των καθηκόντων που θα του ανατεθεί.

2. Στο πλαίσιο των παραπάνω αρχών, τα Σ.Δ.Ε.:

α. Επιδιώκουν τη συνεργασία και τη σύμπραξη με όλους τους αρμόδιους κοινωνικούς φορείς για την ευαισθητοποίηση των κοινωνικών ομάδων στις οποίες απευθύνονται τα σχολεία.

β. Ακολουθούν παιδαγωγικές προσεγγίσεις που εστιάζουν στις ατομικές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των εκπαιδευόμενων.

γ. Δίνουν έμφαση στην απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων.

δ. Καλλιεργούν κοινωνικές δεξιότητες και βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να διαμορφώνουν θετικές στάσεις, ως ενεργοί πολίτες και μέλη της κοινωνίας, σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

ε. Διαμορφώνουν ευέλικτο πρόγραμμα σπουδών ώστε να αξιοποιούνται όλοι οι κοινωνικοί χώροι στους οποίους υπάρχει γνώση και συσσωρευμένη εμπειρία (χώροι εργασίας, κοινωνικής συνάθροισης, καλλιτεχνικής δημιουργίας, πολιτιστικών εκδηλώσεων κ.ά.).

στ. Συνεργάζονται μεταξύ τους και αναπτύσσουν κοινές δράσεις.

Άρθρο 4

Διάρκεια και Πρόγραμμα Εκπαίδευσης

1. Η χρονική διάρκεια της εκπαίδευσης στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) ορίζεται σε δύο (2) σχολικά έτη.

2. Το διδακτικό έτος αρχίζει στις 15 Σεπτεμβρίου και λήγει στις 30 Ιουνίου. Το τελευταίο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου γίνονται αναπληρώσεις, παρουσιάσεις projects και εργαστηρίων. Οι σχολικές εορτές και αργίες, η άδεια συμμετοχής στις γενικές συνελεύσεις του κλάδου των εκπαιδευτικών και οι διακοπές ορίζονται σύμφωνα με τα εκάστοτε ισχύοντα στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

3. Στα Σ.Δ.Ε. υιοθετείται η αρχή των πολυγραμματισμών. Ο βασικός πυρήνας του προγράμματος σπουδών συγκροτείται από:

α. Τον Γλωσσικό Γραμματισμό (ελληνική γλώσσα)

β. Τον Αριθμητικό Γραμματισμό

γ. Τον Πληροφορικό Γραμματισμό

δ. Τον Γλωσσικό Γραμματισμό (αγγλική γλώσσα)

ε. Τον Κοινωνικό Γραμματισμό

στ. Τον Επιστημονικό Γραμματισμό

ζ. Τον Περιβαλλοντικό Γραμματισμό

η. Την Πολιτισμική-Αισθητική Αγωγή

Δραστηριότητες που σχετίζονται με την ελεύθερη έκφραση των εκπαιδευόμενων, μέσω των τεχνών και του αθλητισμού, με απώτερο στόχο την ποιοτική διαχείριση του ελεύθερου χρόνου τους, και οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.

4. Τα προγράμματα σπουδών είναι ανοικτά και ευέλικτα. Αφετηρία της κατάρτισής τους είναι η διάγνωση των αναγκών σε γνώσεις αλλά και δεξιότητες των εκπαιδευόμενων.

Η γνώση αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό αγαθό.

5. Το πρόγραμμα σπουδών στοχεύει στην παροχή γνώσεων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στάσεων σχετικών με:

α. Τη χρήση του γραπτού και προφορικού λόγου στην ελληνική γλώσσα.

β. Τη χρήση των αριθμών στην καθημερινή ζωή.

γ. Τη σύγχρονη τεχνολογία και ιδιαίτερα τον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

δ. Τις φυσικές επιστήμες.

ε. Τη χρήση της αγγλικής γλώσσας.

στ. Τις κοινωνικές επιστήμες.

ζ. Το φυσικό περιβάλλον.

η. Τον πολιτισμό.

θ. Τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των εκπαιδευμένων ως ενεργών πολιτών.

ι. Την επαγγελματική και εργασιακή ζωή.

ια. Τις προσωπικές επιλογές και ενδιαφέροντα (καλές τέχνες, μουσική, άθληση κ.ά.).

6. Το πρόγραμμα σπουδών επικαιροποιείται, πριν την έναρξη του σχολικού έτους, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, κατόπιν πρότασης της ΓΓΔΒΜ.

α. Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα, το οποίο αποτελεί συνάρτηση του αριθμού των εκπαιδευόμενων, των εκπαιδευτικών και της διάγνωσης των εκπαιδευτικών αναγκών, συντάσσεται την πρώτη εβδομάδα της εκπαιδευτικής περιόδου από το Διευθυντή και το σύλλογο διδασκόντων και εγκρίνεται από τη ΓΓΔΒΜ.

β. Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα καλύπτει 25 ώρες (20 ώρες καλύπτονται από Γραμματισμούς, 2 ώρες από Συμβουλευτικές Υπηρεσίες και 3 ώρες από σχέδια δράσης (projects)).

γ. Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα είναι δυνατόν να τροποποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες και προτεραιότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ

Άρθρο 5

Οργάνωση - Όργανα Διοίκησης Σ.Δ.Ε.

1. Κάθε τμήμα του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) αριθμεί από δώδεκα (12) έως είκοσι (20) εκπαιδευόμενους.

2. Το Σ.Δ.Ε. αποτελεί βιώσιμη σχολική μονάδα με δυο έτη λειτουργίας, όταν αριθμεί τουλάχιστον είκοσι τέσσερις (24) εκπαιδευόμενους και έχει δύο (2) τουλάχιστον τμήματα. Απόκλιση από τα ανωτέρω είναι δυνατή μόνο μετά από απόφαση του Γενικού Γραμματέα Διά Βίου Μάθησης.

3 Η διοίκηση του Σ.Δ.Ε. ασκείται από τον Διευθυντή, τον Υποδιευθυντή και το Σύλλογο Διδασκόντων, σύμφωνα με το άρθρο 27 του Ν. 4186/2013, Α΄ 193).

Άρθρο 6

Προσωπικό

Το προσωπικό των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) αποτελείται από τον Διευθυντή, τον Υποδιευθυντή, τους εκπαιδευτικούς, το Σύμβουλο Σταδιοδρομίας και τον Σύμβουλο Ψυχολόγο και τους Διοικητικούς Υπαλλήλους.

Α. Ο διευθυντής του Σ.Δ.Ε.:

Ι. α. Είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής της Γ.Γ.Δ.Β.Μ., για την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών και του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου.

β. Έχει την ευθύνη για τις σχέσεις και τη συνεργασία με τους τοπικούς και άλλους φορείς για την προώθηση των στόχων του σχολείου.

γ. Είναι υπεύθυνος για ζητήματα διοίκησης προσωπικού του Σ.Δ.Ε.

δ. Προεδρεύει στις συνεδριάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων.

ε. Φροντίζει για την καλή εκπροσώπηση του σχολείου σε δημόσιες συναντήσεις.

στ. Αποστέλλει στη Γ.Γ.Δ.Β.Μ. όλα τα στοιχεία που αφορούν στην λειτουργία του σχολείου (εγγραφές, φοίτηση, δραστηριότητες του σχολείου, ενημερωτικές εκθέσεις, στατιστικά στοιχεία κ.λπ.).

Ειδικότερα έχει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 παρ.4, Ν. 4186/2013 τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. ευθύνεται για την οικονομική και διοικητική διαχείριση του ΣΔΕ,

2. ευθύνεται για την τήρηση των νόμων, των εγκυκλίων και των αποφάσεων, που εκδίδουν τα αρμόδια όργανα της διοίκησης,

3. ενημερώνει και ευθύνεται για την έγκαιρη και αξιόπιστη ενημέρωση της Διεύθυνσης Δια Βίου Μάθησης και της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης, εντύπως ή και ηλεκτρονικά, και συνεργάζεται με την κεντρική και τις αρμόδιες περιφερειακές Διευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων για τη ρύθμιση κάθε λειτουργικού θέματος αρμοδιότητάς του, ευθύνεται για την έγκαιρη και αξιόπιστη τήρηση ηλεκτρονικού αρχείου με τα στοιχεία της οικονομικής λειτουργίας του ΣΔΕ, καθώς και για την ηλεκτρονική ενημέρωση των υπηρεσιακών φακέλων του προσωπικού του,

4. αναθέτει στους εκπαιδευτικούς του ΣΔΕ συγκεκριμένες αρμοδιότητες που συνδέονται με το γενικότερο εκπαιδευτικό έργο, την εφαρμογή προγραμμάτων εισαγωγής και διδακτικής αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και της πληροφορικής.

5. χορηγεί στο προσωπικό του ΣΔΕ του οποίου προΐσταται τις νόμιμες άδειες. Για τη χορήγηση των ανωτέρω αδειών ο διευθυντής ενημερώνει, αυθημερόν, την οικεία ΔΔΒΜ.

6. όταν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται από τον υποδιευθυντή. Αν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται και ο υποδιευθυντής, τότε ο διευθυντής αναπληρώνεται από εκπαιδευτικό που υπηρετεί στο ΣΔΕ και ο οποίος ορίζεται με απόφαση του διευθυντή. Αν στο ΣΔΕ (με αριθμό εκπαιδευόμενων πάνω από 180) έχουν τοποθετηθεί δύο υποδιευθυντές, ο διευθυντής αναπληρώνεται από τον υποδιευθυντή που ορίζεται με απόφασή του και σε περίπτωση που και αυτός ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται, από το δεύτερο υποδιευθυντή. Αν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται και ο δεύτερος υποδιευθυντής ή αν πρόκειται για ΣΔΕ στο οποίο δεν τοποθετείται υποδιευθυντής, ο διευθυντής αναπληρώνεται από εκπαιδευτικό που υπηρετεί στο ΣΔΕ, ο οποίος ορίζεται με απόφασή του. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν οριστεί αναπληρωτής, ο διευθυντής αναπληρώνεται από τον αρχαιότερο εκπαιδευτικό του ΣΔΕ (άρθρο 27 παρ. 8 Ν. 4186/2013).

II. Ο διευθυντής του Σ.Δ.Ε., πέραν των τακτικών αποδοχών του, λαμβάνει επίδομα θέσης που αντιστοιχεί στο

επίδομα θέσης των Διευθυντών Γυμνασίων του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης.

III. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ασκεί διδακτικό έργο τρεις (3) ώρες εβδομαδιαίως.

B. Ο υποδιευθυντής του Σ.Δ.Ε. (άρθρο 27 παρ.9, ν. 4186/2013) συνεπικουρεί τον διευθυντή στην άσκηση των καθηκόντων του και τον αναπληρώνει. Ειδικότερα, ο υποδιευθυντής ασκεί, ιδίως, τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. μεριμνά για την υλοποίηση του διοικητικού έργου,
2. εκτελεί τις αποφάσεις του διευθυντή και του συλλόγου των διδασκόντων που αφορούν σε θέματα φοίτησης των εκπαιδευομένων και

3. όσες άλλες αρμοδιότητες του αναθέτει ο διευθυντής.

Στα Σ.Δ.Ε. που έχουν τοποθετηθεί δύο υποδιευθυντές, η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους γίνεται με απόφαση του διευθυντή. Ο υποδιευθυντής δεν ασκεί διδακτικά καθήκοντα παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ύστερα από έγκριση της ΓΓΔΒΜ.

Γ. Ο σύλλογος διδασκόντων (άρθρο 27, παρ. 11,12,13 ν. 4186/2013, Α' 193).

1. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα Σ.Δ.Ε. είναι ενεργά συμμετοχικός. Ο εκπαιδευτικός δεν αρκείται στο καθαρά διδακτικό έργο, αλλά ο ίδιος ως ερευνητής διαγιγνώσκει τις μορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων, διαμορφώνει πρόταση προγράμματος διδασκαλίας, και σε συνεργασία με τον Διευθυντή αξιολογεί, ερευνά και αναζητεί τρόπους επίλυσης προβλημάτων, σχεδιάζει και παράγει διδακτικό υλικό ή προσαρμόζει και αξιοποιεί το υπάρχον.

2. Σε κάθε Σ.Δ.Ε. λειτουργεί ο σύλλογος διδασκόντων, στον οποίο συμμετέχουν οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στη μονάδα με οποιαδήποτε σχέση εργασίας. Το εκπαιδευτικό προσωπικό των ΣΔΕ αποτελούν αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί. (άρθρο 27, παρ. 14β, Ν. 4186/2013, Α' 193).

3. Ειδικότερα ο σύλλογος των διδασκόντων:

α. συμβάλλει στη χάραξη κατευθύνσεων για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής στο επίπεδο του Σ.Δ.Ε., στην ομαλή λειτουργία του, καθώς και στην παιδαγωγική διευθέτηση των σπουδαστικών ζητημάτων,

β. διαπιστώνει και αξιολογεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες και αξιοποιεί τις δυνατότητες συνεργασίας ανάμεσα στο προσωπικό, τα στελέχη της εκπαίδευσης και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας,

γ. αποφασίζει για θέματα φοίτησης, επίδοσης και αξιολόγησης των εκπαιδευομένων.

δ. Στο σύλλογο των διδασκόντων προεδρεύει ο διευθυντής του Σ.Δ.Ε. Ο σύλλογος των διδασκόντων συνεδριάζει, τακτικά ή έκτακτα, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του. Ο σύλλογος των διδασκόντων συγκαλείται έκτακτα, όταν το κρίνει αναγκαίο ο πρόεδρος ή το ζητήσει τουλάχιστον το ένα τρίτο των μελών του με έγγραφη αίτησή του, στην οποία προσδιορίζει τα θέματα για τα οποία ζητείται η σύγκληση. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 13 έως και 15 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 2690/1999 (Α' 45).

4. Για τους αποσπασμένους από τη Δευτεροβάθμια και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση εκπαιδευτικούς, ισχύει το προβλεπόμενο για κάθε εκπαιδευτικό ωράριο.

5. Για τους ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς, ισχύει πρόγραμμα διδασκαλίας με αριθμό ωρών που καθορίζει απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δια Βίου Μάθησης.

6. Η παρουσία των εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα είναι υποχρεωτική κατά τις ώρες λειτουργίας του ΣΔΕ

7. Στα Σ.Δ.Ε. είναι δυνατόν να καθορίζονται ώρες ενισχυτικής διδασκαλίας για ορισμένους εκπαιδευόμενους σε γνωστικά πεδία στα οποία κρίνεται απαραίτητο, μετά από απόφαση του συλλόγου. Στην περίπτωση που οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί του Σ.Δ.Ε. έχουν καλύψει το ωράριό τους, οι ώρες ενισχυτικής διδασκαλίας ανατίθενται σε ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς. Η ενισχυτική διδασκαλία είναι δυνατόν να πραγματοποιείται κάθε μέρα, πριν την έναρξη των μαθημάτων ή με τη λήξη τους.

8. Η επάρκεια και η διαρκής ανανέωση και επικαιροποίηση των προσόντων των εκπαιδευτικών όπως και η χρήση των κατάλληλων εκπαιδευτικών μεθόδων και εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών εκπαίδευσης ενηλίκων, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

9. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται κατόπιν εισήγησης του Γενικού Γραμματέα Δια Βίου Μάθησης, εξειδικεύονται τα κριτήρια επιλογής εκπαιδευτικών στα Σ.Δ.Ε.

10. Στα Σ.Δ.Ε. μπορούν να προσφέρουν διδακτικό έργο εθελοντές εκπαιδευτικοί ευαισθητοποιημένοι και ενημερωμένοι στη φιλοσοφία και το πρόγραμμα των Σ.Δ.Ε.. Η ανάθεση εθελοντικού διδακτικού έργου γίνεται μετά από εισήγηση του διευθυντή, σύμφωνη γνώμη του συλλόγου διδασκόντων και έγκριση του Τμήματος Αλφαριθμητισμού και Βασικής Παιδείας της ΓΓΔΒΜ. Επισημαίνεται ότι ο εθελοντής δεν αξιολογεί τους εκπαιδευόμενους. Επίσης, εκπαιδευτές διαφόρων ειδικοτήτων, καλλιτέχνες και επιστήμονες μπορούν ομοίως να προσφέρουν έργο ενταγμένο στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Σχολείου (π.χ. εργαστήρια, ημερίδες ενημέρωσης, διαθεματικά σχέδια δράσης κ.ά.).

Δ. Συμβουλευτικά Όργανα των Σ.Δ.Ε.

Για την καλύτερη λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας θεσμοθετούνται ως Συμβουλευτικά Όργανα:

1. Ο Παιδαγωγικός Σύμβουλος (μέλος της Επιτροπής Παρακολούθησης και Στήριξης του Εκπαιδευτικού Έργου των Σ.Δ.Ε) έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Παρακολουθεί και υποστηρίζει το εκπαιδευτικό έργο των Σχολείων.

β. Υποβάλλει προτάσεις στο Διευθυντή και το Σύλλογο Διδασκόντων για την παιδαγωγική και επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών.

2. Ο Σύμβουλος Σταδιοδρομίας έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Συμμετέχει μια (1) ώρα εβδομαδιαίως σε κάθε τμήμα.

β. Παρέχει ατομική και ομαδική Συμβουλευτική με στόχο τη διευκόλυνση και υποστήριξη των εκπαιδευομένων για την είσοδο ή επανατοποθέτηση στην αγορά εργασίας.

γ. Αναζητά πηγές πληροφόρησης, συλλέγει, οργανώνει και παρέχει πληροφοριακό υλικό ικανό να καλύψει τις ανάγκες-αιτήματα των εκπαιδευομένων όσον αφορά τις επαγγελματικές τους δυνατότητες.

δ. Επικοινωνεί με άλλους φορείς-υπηρεσίες εξειδικευμένες σε θέματα σχετικά με την αγορά εργασίας, εκπαιδευτικούς φορείς, φορείς κατάρτισης και παραπέμπει τους εκπαιδευομένους στις κατάλληλες υπηρεσίες.

ε. Δημιουργεί αρχείο εκπαιδευομένων και οργανώνει σύστημα παρακολούθησης της εξέλιξής τους.

3. Ο Σύμβουλος Ψυχολόγος έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Συμμετέχει μια (1) ώρα εβδομαδιαίως σε κάθε τμήμα

β. Παρέχει ατομική και ομαδική Συμβουλευτική με στόχο τη διευκόλυνση και υποστήριξη των εκπαιδευομένων.

γ. Παρεμβαίνει υποστηρικτικά σε πρόσωπα ή ομάδες που δυσκολεύονται να λειτουργήσουν στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

δ. Συνεργάζεται, ενημερώνει και στηρίζει τους εκπαιδευτικούς για την αντιμετώπιση προβλημάτων που ανακύπτουν.

Ε. Γραφείο Γραμματείας Σ.Δ.Ε. (άρθρου 27, παρ. 16 ν. 4186/2013).

1. Σε κάθε Σ.Δ.Ε. για την υποστήριξη του έργου αυτού, λειτουργεί Γραφείο Γραμματείας. Στο γραφείο αυτό υπάγονται όλα τα θέματα που έχουν σχέση με την τήρηση πρωτοκόλλου αλληλογραφίας, τη διακίνηση των εγγράφων, την αρχειοθέτηση αυτών και την επιμέλεια της αλληλογραφίας του Διευθυντή, καθώς και την αναπαραγωγή των εγγράφων και λοιπού έντυπου υλικού. Οι θέσεις των υπηρετούντων στο Γραφείο Γραμματείας καλύπτονται από διοικητικούς υπαλλήλους με απόσπαση από τις οικείες Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων ή με διάθεση από τις οικείες ΔΔΒΜ.

2. Οι ανωτέρω θέσεις δύνανται να καλύπτονται και με μετατασσόμενους υπαλλήλους, κατηγορίας Δ.Ε. Διοικητικού από τις περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων ή τις υπηρεσίες των εποπτευόμενων φορέων του, που συνιστώνται με την πράξη μετάταξης, η οποία εκδίδεται από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με τη διαδικασία έγκρισης της Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006, όπως ισχύει. Οι ανωτέρω μετατάσσονται σε θέσεις συναφούς ή μη κλάδου της ίδιας κατηγορίας, με το βαθμό και το Μ.Κ. που κατέχουν, με ταυτόχρονη κατάργηση των θέσεων από τις οποίες προέρχονται.

Άρθρο 7

Επιλογή Προσωπικού - Διαδικασία Στελέχωσης

1. Το προσωπικό των Σ.Δ.Ε. (Διευθυντές, Εκπαιδευτικοί, Σύμβουλοι και Γραμματείς) επιλέγεται για ορισμένο χρόνο.

2. α. Υποψήφιοι για τη θέση του διευθυντή και του υποδιευθυντή είναι εκπαιδευτικοί της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ισότιμο τίτλο σπουδών της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, με οκταετή τουλάχιστον εκπαιδευτική υπηρεσία.

β. Υποψήφιοι για τις θέσεις των εκπαιδευτικών είναι δημόσιοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με διετή τουλάχιστον εκπαιδευτική υπηρεσία σε σχολεία Δευτεροβάθμιας ή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μόνιμοι αποσπασμένοι, ή με ανάθεση υπερωριακής διδασκαλίας, αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι (ν. 4186/2013, άρθρου 27, παρ. 1).

3. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται κατόπιν εισήγησης του Γενικού Γραμματέα ΔΒΜ, εξειδικεύονται τα κριτήρια επιλογής των αποσπασμένων και των ωρομισθίων εκπαιδευτικών για τα Σ.Δ.Ε. (ν. 4168 άρθρο 27 παρ. 15ε).

4. Η επιλογή των Παιδαγωγικών Συμβούλων, των Συμβούλων Ψυχολόγων, των Συμβούλων Σταδιοδρομίας, και των ωρομισθίων εκπαιδευτικών γίνεται από τριμελείς επιτροπές αποτελούμενες από τον Διευθυντή της οικείας ΔΔΒΜ, τον Διευθυντή των οικείων ΣΔΕ και ένα μέλος οριζόμενο από τη ΓΔΒΜ.

5. Οι διαδικασίες επιλογής προσωπικού ολοκληρώνονται μέχρι τις 30 Ιουνίου κάθε έτους. Σε περίπτωση που θα δημιουργηθούν κενές θέσεις κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, αυτές είναι δυνατόν να καλύπτονται άμεσα από τον πίνακα επιλαχόντων.

6. α. Οι αποσπάσεις ή προσλήψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού έχουν ισχύ για ένα σχολικό έτος.

β. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων ύστερα από πρόταση της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης κατόπιν τεκμηριωμένης εισήγησης του τμήματος Αλφαριθμητισμού και Βασικής Παιδείας, είναι δυνατόν να ανανεώνεται η απόσπαση των μόνιμων εκπαιδευτικών. Στοιχεία τα οποία λαμβάνονται υπόψη είναι η εν γένει παρουσία των εκπαιδευτικών η οποία πρέπει να συνάδει με τις αρχές και τη φιλοσοφία των Σ.Δ.Ε., και να χαρακτηρίζεται από συνέπεια ως προς τις υπηρεσιακές υποχρεώσεις και τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, η συνεργασία και πρωτοβουλία, καθώς και σχέσεις με τους εκπαιδευόμενους.

γ. Σε περίπτωση που προτείνεται η διακοπή ή η μη ανανέωση της απόσπασης ή της σύμβασης του ωρομίσθιου εκπαιδευτικού, απαιτείται τεκμηριωμένη έκθεση, του διευθυντή με το μέλος της Επιτροπής Παρακολούθησης.

7. Η απασχόληση εκπαιδευτικών, αποσπασμένων ή ωρομισθίων, στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας λογίζεται ως χρόνος υπηρεσίας σε αντίστοιχα δημόσια σχολεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΙ Σ.Δ.Ε.

Άρθρο 8 Εγγραφές εκπαιδευομένων

1. Δικαίωμα εγγραφής στα Σ.Δ.Ε. έχουν όσοι συμπληρώνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους μέχρι 31 Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής ή έχουν υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας τους και έχουν ολοκληρώσει την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

2. Όλοι οι υποψήφιοι εκπαιδευόμενοι προσέρχονται σε διαδικασία συνέντευξης ενώπιον επιτροπής που συστήνεται με απόφαση του Διευθυντή του Σ.Δ.Ε. Η επιτροπή μπορεί να αποτελείται μόνο από εκπαιδευτικούς και Συμβούλους του κάθε Σ.Δ.Ε. Τα κριτήρια αξιολόγησης, για την επιλογή των εκπαιδευομένων, ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Διά Βίου Μάθησης.

3. Οι διαδικασίες επιλογής υποψήφιων εκπαιδευομένων για κάθε σχολικό έτος ολοκληρώνονται μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου κάθε έτους. Αν υπάρχουν κενές θέσεις εκπαίδευσης, η διαδικασία μπορεί να παραταθεί μέχρι 15 Οκτωβρίου. Στην περίπτωση που υποψήφιοι του Α΄ έτους, οι οποίοι επελέγησαν, αδυνατούν τελικά να φοιτήσουν, μπορούν να αντικατασταθούν με επιλαχόντες ως τις 30 Οκτωβρίου.

4. Ο εκπαιδευόμενος του Σ.Δ.Ε. μπορεί να μετεγγραφεί σε άλλο Σ.Δ.Ε., αφού ολοκληρώσει το πρώτο έτος εκπαίδευσης με επιτυχία. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να γίνεται μετεγγραφή και κατά τη διάρκεια του Α΄

έτους, μετά από εισήγηση αμοτέρων των Διευθυντών των Σ.Δ.Ε. και με απόφαση του Τμήματος Αλφαριθμητισμού και Βασικής Παιδείας της ΓΓΔΒΜ.

5. Τα έτη εκπαίδευσης δεν αντιστοιχούν στα έτη εκπαίδευσης του τυπικού Γυμνασίου. Μόνο όταν ο εκπαιδευόμενος ολοκληρώσει επιτυχώς την εκπαίδευσή του, μπορεί να αποκτήσει απολυτήριο τίτλο που είναι ισότιμος με τον απολυτήριο τίτλο του τυπικού Γυμνασίου.

Άρθρο 9

Φοίτηση εκπαιδευομένων

1. Το όριο απουσιών του εκπαιδευομένου ανά εκπαιδευτικό έτος είναι εκατόν είκοσι (120) ώρες.

Όταν οι απουσίες υπερβαίνουν τις εκατόν είκοσι (120) ώρες και φθάνουν έως τις εκατόν ογδόντα (180) ώρες, ο Σύλλογος Διδασκόντων μπορεί να κρίνει τη φοίτηση του εκπαιδευομένου ως επαρκή λαμβάνοντας υπόψη αφενός το ενδιαφέρον και την ανταπόκρισή του στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών και αφετέρου την αποδεδειγμένη σοβαρότητα των λόγων της απουσίας του. Εάν οι απουσίες υπερβαίνουν τις εκατόν ογδόντα (180) ώρες και φθάνουν έως τις διακόσιες είκοσι (220), ο Σύλλογος Διδασκόντων μπορεί να κρίνει τη φοίτηση ως επαρκή, μόνο στην περίπτωση που ο εκπαιδευόμενος απουσίασε αποδεδειγμένα για σοβαρούς λόγους, διατήρησε την επαφή με το σχολείο κατά την περίοδο της απουσίας του, εκπόνησε με επιτυχία συνθετικές εργασίες που του ανατέθηκαν και ακολούθησε το πρόγραμμα αναπλήρωσης που του προτάθηκε από το Σύλλογο Διδασκόντων.

Άρθρο 10

Αξιολόγηση εκπαιδευομένων

1. Η αξιολόγηση των εκπαιδευομένων, λόγω του καινοτομικού χαρακτήρα του προγράμματος και της ενήλικης ζωής τους, επικεντρώνεται στη συμμετοχή των ίδιων εκπαιδευομένων.

Ως απαραίτητες εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης καθορίζονται:

- α. Οι φάκελοι υλικού
- β. Τα σχέδια δράσης
- γ. Οι συνθετικές εργασίες και
- δ. Οι αυτοαξιολογήσεις.

2. Η αξιολόγηση είναι περιγραφική. Αφενός αποτυπώνει τις γνώσεις, το ενδιαφέρον και τις δεξιότητες του εκπαιδευομένου τόσο σε κάθε Γραμματισμό όσο και στις δραστηριότητες του σχολείου (σχέδια δράσης, εργαστήρια κ.ά.) και αφετέρου επισημαίνει τους τομείς στους οποίους ο εκπαιδευόμενος κρίνεται σκόπιμο να βελτιωθεί.

3. Τα ανωτέρω περιλαμβάνονται στις εκθέσεις προόδου των εκπαιδευομένων, οι οποίες συντάσσονται δύο φορές κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής περιόδου: η πρώτη μέχρι 10 Φεβρουαρίου και η δεύτερη στο τέλος της εκπαιδευτικής περιόδου. Η τελευταία έκθεση προόδου συνοδεύει τον απολυτήριο τίτλο.

4. Στον απολυτήριο τίτλο (τίτλος σπουδών) αποτυπώνεται i) το ενδιαφέρον του εκπαιδευομένου (πρωτοβουλία, ενεργητική συμμετοχή, συνεργατικότητα) και ii) η ανταπόκρισή του στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών (επίδοση). Οι χαρακτηρισμοί που χρησιμοποιούνται είναι: i) ως προς το ενδιαφέρον (πολύ μεγάλο, μεγάλο, ικανοποιητικό, μέτριο, ελάχιστο) και ii) ως προς την ανταπόκριση (άριστα, πολύ καλά, καλά, επαρκώς και ανεπαρκώς).

5. Η αριθμητική αντιστοίχιση στους χαρακτηρισμούς του τίτλου σπουδών (ενδιαφέρον - ανταπόκριση) γίνεται ως εξής:

Ενδιαφέρον	Ανταπόκριση	Αριθμητικά
πολύ μεγάλο	άριστα	19-20
μεγάλο	πολύ καλά	16-17-18
ικανοποιητικό	καλά	13-14-15
μέτριο	επαρκώς	10-11-12
ελάχιστο	ανεπαρκώς	9.5 (βάση προαγωγής)

Αφού γίνει αριθμητική αντιστοίχιση, χωριστά για τους τομείς του ενδιαφέροντος και της ανταπόκρισης, εξάγεται ο μέσος όρος, ο οποίος αποτελεί την αριθμητική αντιστοίχιση του Γραμματισμού. Η μισή μονάδα στρογγυλοποιείται υπέρ του εκπαιδευόμενου.

Η αριθμητική αντιστοίχιση του κάθε Γραμματισμού και ο γενικός μέσος όρος όλων των Γραμματισμών αναγράφονται στο μητρώο και την καρτέλα του μαθητή στο Β' έτος και χορηγούνται στον απόφοιτο κατόπιν αιτήσεως του, όταν αυτό είναι απαραίτητο.

6. Όσοι εκπαιδευόμενοι δεν ανταποκρίθηκαν επαρκώς στις απαιτήσεις του προγράμματος, μπορούν, με απόφαση του Συλλόγου διδασκόντων, να φοιτήσουν ένα εξάμηνο επιπλέον ώστε να βελτιωθούν στα σημεία όπου κρίθηκαν ανεπαρκείς. Μετά το πέρας του εξαμήνου εφόσον ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους κρίνονται άξιοι τίτλου σπουδών ισότιμου του απολυτηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Άρθρο 11

Αξιολόγηση δομών και προγραμμάτων

Η εφαρμογή της διαδικασίας της εσωτερικής αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, σε έναν ή περισσότερους δείκτες, σύμφωνα με τον "Οδηγό Αυτοαξιολόγησης των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας" ενδείκνυται, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία, και συγκεκριμένα: διευθυντή, υποδιευθυντή της σχολικής μονάδας, του συλλόγου των διδασκόντων, του παιδαγωγικού συμβούλου, του συμβούλου σταδιοδρομίας και του συμβούλου ψυχολόγου. Στην περίπτωση που το Σ.Δ.Ε. εφαρμόσει την εσωτερική αξιολόγηση, η έκθεση αξιολόγησης κατατίθεται στο τέλος του σχολικού έτους στο Τμήμα Αλφαριθμητισμού και Βασικής Παιδείας της ΓΓΔΒΜ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 12

Συνεργασία των Σ.Δ.Ε. με Φορείς της Αυτοδιοίκησης, της Οικονομίας, της Κοινωνίας και του Πολιτισμού

Η δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κοινωνικών φορέων για τη στήριξη της λειτουργίας των σχολείων είναι απαραίτητη για να επιτευχθεί ο σκοπός των Σ.Δ.Ε., που είναι η κοινωνική, οικονομική ένταξη και ανέλιξη των εκπαιδευομένων.

Άρθρο 13 Βιβλιοθήκη

Σε κάθε Σ.Δ.Ε. δημιουργείται βιβλιοθήκη, η οποία εφοδιάζεται με κατάλληλα διδακτικά και επιστημονικά βιβλία που αφορούν τους Γραμματισμούς, το εκπαιδευτικό έργο και την τοπική κοινωνία.

Ο κατάλογος των βιβλίων συντάσσεται και εμπλουτίζεται από το εκπαιδευτικό προσωπικό των Σ.Δ.Ε. και από δωρεές εκδοτικών οίκων κ.ά.

Άρθρο 14

Υπηρεσιακά βιβλία και έντυπα των Σ.Δ.Ε.

Τα υπηρεσιακά βιβλία και έντυπα των Σ.Δ.Ε. ορίζονται με ειδικά υποδείγματα της αρμόδιας υπηρεσίας της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης είναι τα ακόλουθα:

A. ΒΙΒΛΙΑ

1. Βιβλίο Μητρώου και Προόδου εκπαιδευομένων (Β.Μ.Π.). Στο βιβλίο Μητρώου και Προόδου εγγράφονται οι προσερχόμενοι για πρώτη φορά εκπαιδευόμενοι. Η εγγραφή γίνεται με αλφαβητική σειρά μια μόνο φορά κατά τη διάρκεια της φοίτησης στο σχολείο.

2. Αλφαβητικό Ευρετήριο Εκπαιδευομένων. Στο βιβλίο αυτό καταχωρούνται κατά αλφαβητική σειρά οι εκπαιδευόμενοι που εγγράφονται για πρώτη φορά στο σχολείο.

3. Ημερολόγιο Σχολικής Ζωής.

4. Πρωτόκολλο Αλληλογραφίας (κοινό).

5. Βιβλίο Βιβλιοθήκης.

6. Βιβλίο Εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας (Β.Ε.Μ.Δ.) και Παγίων Στοιχείων.

7. Βιβλίο πράξεων συλλόγου διδασκόντων και βιβλίο πράξεων Διευθυντή.

B. ΕΝΤΥΠΑ

1. Τίτλος Σπουδών.

2. Αποδεικτικό Απολύσεως.

3. Βεβαίωση Αναλυτικής Βαθμολογίας.

4. Ατομικό Δελτίο Εκπαιδευομένου.

5. Φύλλο Αξιολόγησης Εκπαιδευομένου.

6. Βεβαίωση Φοίτησης Εκπαιδευομένου.

Γ. ΘΕΩΡΗΣΗ - ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΒΙΒΛΙΩΝ

1. Όλα τα βιβλία σελιδομετρούνται και θεωρούνται από τον Διευθυντή του σχολείου.

2. α. Στις 31 Δεκεμβρίου κλείνονται τα πρωτόκολλα αλληλογραφίας με πράξη του Διευθυντή του σχολείου. Λόγω των διακοπών των Χριστουγέννων, η πράξη κλεισίματος μπορεί να γίνει με ημερομηνία 8 Ιανουαρίου.

β. Δεν κλείνονται το βιβλίο Βιβλιοθήκης και το Βιβλίο Εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας, εκτός αν δοθεί σχετική εντολή των προϊστάμενων αρχών.

γ. Στις 31 Αυγούστου (λήξη σχολικού έτους) κλείνονται με απόφαση του Διευθυντή, το Ημερολόγιο Σχολικής Ζωής και το Βιβλίο Πράξεων Συλλόγου Διδασκόντων. Λόγω των θερινών διακοπών, η πράξη κλεισίματος των βιβλίων που αναφέρονται στο παραπάνω γ εδάφιο μπορεί να γίνει με ημερομηνία 1η Σεπτεμβρίου.

Η υπ' αριθμ. 260/16-01-2008 Απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 34/16-01-2008) «Οργάνωση και Λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) καταργείται.

Η ισχύς της παρούσας άρχεται από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 23 Ιουνίου 2014

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΟΔΗΜΟΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ

(3)
Στην ΔΙΠΠ/Φ.ΕΠ.1/391/οικ.15042/16-06-2014 Απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1605/18-06-2014 (τεύχος Β/2014), γίνονται οι παρακάτω διορθώσεις:
Α. Στη σελίδα 21324 στο νούμερο 15. διορθώνεται το εσφαλμένο:

15	ΚΟΥΤΣΙΟΠΟΥΛΟΥ ΦΙΛΟΜΕΝΗ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ
----	------------------------	--------------	---	---------------------------

στο ορθό:

15	ΚΟΥΤΣΙΟΠΟΥΛΟΥ ΦΙΛΟΜΕΝΗ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ
----	------------------------	--------------	--	---------------------------

Β. Στη σελ. 21328 προστίθεται ο τίτλος ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ, (ΠΑΠΠΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ).

Γ. Στη σελίδα 21329 στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής διορθώνεται το εσφαλμένο:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΝΟΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ	ΚΛΑΔΟΣ/ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
1	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	ΔΕ4 ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ
2	ΚΟΥΜΕΡΤΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	ΔΕ4 ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ

στο ορθό:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΝΟΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ	ΚΛΑΔΟΣ/ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
1	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	ΔΕ4 ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ Η/Υ
2	ΚΟΥΜΕΡΤΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	ΔΕ4 ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ Η/Υ

Δ. Στη σελίδα 21331 στο νούμερο 9 διορθώνεται το εσφαλμένο:

9	ΚΟΡΔΕΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	ΥΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΩΝ)
---	--------------------	---------	--------------------	---

στο ορθό:

9	ΚΟΡΔΕΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	ΥΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΩΝ)
---	--------------------	--------------	--------------------	---

(Από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης)

* 0 2 0 1 8 6 1 0 8 0 7 1 4 0 0 0 8 *

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

28 Νοεμβρίου 2016

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 3815

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- 1 Κατανομή χρηματοδότησης Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας.
- 2 Τροποποίηση του Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.).
- 3 Εξασφάλιση της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας των πτυχιούχων των Τμημάτων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: α) Πληροφορικής και β) Πληροφορικής με Εφαρμογές στην Βιοϊατρική του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- 4 Ανάκληση άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Δημοτικού Σχολείου.
- 5 Ανάκληση άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Νηπιαγωγείου.
- 6 Μεταβίβαση άδειας Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης με διακριτικό τίτλο «ΑΛΦΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ι.Ι.Ε.Κ.».

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 196096/12 (1)

Κατανομή χρηματοδότησης Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας.**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ
Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) του Π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ Α' 98) «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα» και ιδίως το άρθρο 90 «Έλεγχος των δαπανών που προκαλούν οι κανονιστικές διοικητικές πράξεις»,

β) του Π.δ. 114/2014 (ΦΕΚ Α' 181) «Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων»,

γ) του Π.δ. 70/2015 (ΦΕΚ Α' 114) «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και

Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού»,

δ) του Π.δ. 73/2015 (ΦΕΚ Α' 116) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών»,

ε) του Π.δ. 125/2016 (ΦΕΚ Α' 210) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών»

στ) του άρθρου 47 του Ν. 4415/2016 (ΦΕΚ Α' 159) «Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις»,

ζ) του Ν. 4429/2016 (ΦΕΚ Α' 199) «Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας και άλλες διατάξεις»,

η) της υπ' αριθμ. Υ136/20-03-2015 (ΦΕΚ Β' 389) απόφασης του Πρωθυπουργού «Σύσταση θέσεων Αναπληρωτών Υπουργών» και της με αριθμ. Υ8/25.9.2015 (ΦΕΚ Β' 2109) απόφασης του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων Κωνσταντίνο Φωτάκη»,

θ) την υπ' αριθμ. 5439/85/14.5.85 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Έρευνας και Τεχνολογίας «Σύσταση Ειδικών Λογαριασμών στο ΥΠΕΤ και στους εποπτευόμενους από αυτό φορείς για την αξιοποίηση των κονδυλίων της έρευνας» όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις υπ' αριθμ. 5056/20-5-1987, 7401/11-5-1988, 570/19-1-1994 και 12739/9-10-2000 όμοιες αποφάσεις,

ι) το Ν. 2771/1999 (ΦΕΚ Α' 280) «Περί Ειδικών Λογαριασμών και άλλες διατάξεις»,

στ) την υπ' αριθμ. 52284/Γ2 απόφαση «Διορισμός Γενικού Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας, του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων», (ΦΕΚ 295/28.04.2015).

2. Το γεγονός ότι από την εφαρμογή της παρούσης απόφασης δεν προκύπτει δαπάνη, αποφασίζουμε:

1. Η κατανομή των δεκαοκτώ εκατομμυρίων ευρώ (18.000.000 €) πραγματοποιείται ως εξής:

α. Πεντακόσιες χιλιάδες ευρώ (500.000 €) για την κάλυψη διαχειριστικών εξόδων που αφορούν την έναρξη λειτουργίας του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας,

β. Οκτώ εκατομμύρια πεντακόσιες χιλιάδες ευρώ (8.500.000 €) για τη χορήγηση υποτροφιών για την υποστήριξη υποψηφίων διδασκόντων,

γ. Εννέα εκατομμύρια ευρώ (9.000.000 €) για τη διεξαγωγή μετα-διδασκονικών ερευνών.

Οι ανωτέρω δράσεις θα εξειδικευτούν με την έκδοση σχετικών αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας.

2. Η διαχείριση των ως άνω κονδυλίων θα πραγματοποιηθεί από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

3. Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 17 Νοεμβρίου 2016

Ο Υπουργός

Ο Αναπληρωτής Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΩΤΑΚΗΣ

Αριθμ. Κ1/192979

(2)

Τροποποίηση του Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.).

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 2525/1997 (Α' 188) «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας», όπως ισχύει.

2. Τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 4 και 6 του Ν. 3879/2010 (Α' 163) «Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις όπως ισχύουν».

3. Τις διατάξεις των άρθρων 27 και 44 του Ν. 4186/2013 (Α' 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις όπως ισχύουν».

4. Τις διατάξεις του άρθρου 47 παρ. 7 του Ν. 4264/2014 (Α' 118).

5. Τις διατάξεις των παρ. 5, 6, 7 του άρθρου 42 του Ν. 4403/2016 (Α' 125).

6. Το Π.δ. 114/29-8-2014 (ΦΕΚ 181Α/2014) «Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων».

7. Το Π.δ. 70/22-9-2015 (ΦΕΚ 114 Α/2015) «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου

Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού».

8. Το Π.δ. 125/5-11-2016 (Α' 210) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

9. Την υπ' αριθμ. 93258/Α1 (ΦΕΚ 1185/Β' 19-6-2015) «Μεταβίβαση δικαιώματος υπογραφής «Με εντολή Υπουργού» στο Γενικό Γραμματέα Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων και στους Προϊσταμένους Διευθύνσεων και Τμημάτων της ΓΓΔΒΜΝΓ του ΥΠΟΠΑΙΘ».

10. Τη σχετική πρόταση της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς για την τροποποίηση του ισχύοντος κανονισμού λειτουργίας των ΣΔΕ,

11. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται επιπλέον δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Τροποποιούνται τα άρθρα 6 και 7 του Ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) 1861/2014 ως εξής:

6. Προσωπικό

Το προσωπικό των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) αποτελείται από τον Διευθυντή, τον Υποδιευθυντή, το εκπαιδευτικό προσωπικό, τον Σύμβουλο Σταδιοδρομίας, τον Σύμβουλο Ψυχολόγο και τους Διοικητικούς Υπαλλήλους.

Α. Ο διευθυντής του Σ.Δ.Ε.:

Ι. α. Είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής της Γ.Γ.Δ.Β.Μ.Ν.Γ, για την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών και του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου.

β. Έχει την ευθύνη για τις σχέσεις και τη συνεργασία με τους τοπικούς και άλλους φορείς για την προώθηση των στόχων του σχολείου.

γ. Είναι υπεύθυνος για ζητήματα διοίκησης προσωπικού του Σ.Δ.Ε.

δ. Προεδρεύει στις συνεδριάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων.

ε. Φροντίζει για την καλή εκπροσώπηση του σχολείου σε δημόσιες συναντήσεις.

στ. Αποστέλλει στη Γ.Γ.Δ.Β.Μ.Ν.Γ όλα τα στοιχεία που αφορούν στην λειτουργία του σχολείου (εγγραφές, φοίτηση, δραστηριότητες του σχολείου, ενημερωτικές εκθέσεις, στατιστικά στοιχεία κ.λπ.).

Ειδικότερα έχει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 παρ.4, Ν. 4186/2013 τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. ευθύνεται για την οικονομική και διοικητική διαχείριση του ΣΔΕ,

2. ευθύνεται για την τήρηση των νόμων, των εγκυκλίων και των αποφάσεων, που εκδίδουν τα αρμόδια όργανα της διοίκησης,

3. ενημερώνει και ευθύνεται για την έγκαιρη και αξιόπιστη ενημέρωση της Διεύθυνσης Διά Βίου Μάθησης και της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, εντύπως ή και ηλεκτρονικά, και συνεργάζεται με την κεντρική και τις αρμόδιες περιφερειακές Διευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων για τη ρύθμιση κάθε λειτουργικού θέματος αρμοδιότητάς του, ευθύνεται για την έγκαιρη και αξιόπιστη τήρηση ηλεκτρονικού αρχείου με τα στοιχεία της οικονομικής λειτουργίας του ΣΔΕ, καθώς και για την ηλεκτρονική ενημέρωση των υπηρεσιακών φακέλων του προσωπικού του,

4. αναθέτει στο εκπαιδευτικό προσωπικό του ΣΔΕ συγκεκριμένες αρμοδιότητες που συνδέονται με το γενικότερο εκπαιδευτικό έργο, την εφαρμογή προγραμμάτων εισαγωγής και διδακτικής αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και της πληροφορικής,

5. χορηγεί στο προσωπικό του ΣΔΕ του οποίου προΐσταται τις νόμιμες άδειες. Για τη χορήγηση των ανωτέρω αδειών ο διευθυντής ενημερώνει, αυθημερόν, την οικεία ΔΔΒΜ.

6. όταν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται από τον υποδιευθυντή. Αν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται και ο υποδιευθυντής, τότε ο διευθυντής αναπληρώνεται από εκπαιδευτικό που υπηρετεί στο ΣΔΕ και ο οποίος ορίζεται με απόφαση του διευθυντή. Αν στο ΣΔΕ (με αριθμό εκπαιδευομένων πάνω από 180) έχουν τοποθετηθεί δύο υποδιευθυντές, ο διευθυντής αναπληρώνεται από τον υποδιευθυντή που ορίζεται με απόφαση του και σε περίπτωση που και αυτός ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται, από το δεύτερο υποδιευθυντή. Αν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται και ο δεύτερος υποδιευθυντής ή αν πρόκειται για ΣΔΕ στο οποίο δεν τοποθετείται υποδιευθυντής, ο διευθυντής αναπληρώνεται από εκπαιδευτικό που υπηρετεί στο ΣΔΕ, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν οριστεί αναπληρωτής, ο διευθυντής αναπληρώνεται από τον αρχαιότερο εκπαιδευτικό του ΣΔΕ (άρθρο 27 παρ.8 Ν. 4186/2013).

II. Ο διευθυντής του Σ.Δ.Ε., πέραν των τακτικών αποδοχών του, λαμβάνει επίδομα θέσης που αντιστοιχεί στο επίδομα θέσης των Διευθυντών Γυμνασίων του τυπικού συστήματος εκπαίδευσης.

III. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ασκεί διδακτικό έργο τρεις (3) ώρες εβδομαδιαίως.

B. Ο υποδιευθυντής του Σ.Δ.Ε. (άρθρο 27 παρ.9, Ν. 4186/2013) συνεπικουρεί τον διευθυντή στην άσκηση των καθηκόντων του και τον αναπληρώνει. Ειδικότερα, ο υποδιευθυντής ασκεί, ιδίως, τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. μεριμνά για την υλοποίηση του διοικητικού έργου,
2. εκτελεί τις αποφάσεις του διευθυντή και του συλλόγου των διδασκόντων που αφορούν σε θέματα φοίτησης των εκπαιδευομένων και

3. όσες άλλες αρμοδιότητες του αναθέτει ο διευθυντής.

Στα Σ.Δ.Ε. που έχουν τοποθετηθεί δύο υποδιευθυντές, η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους γίνεται με απόφαση του διευθυντή. Ο υποδιευθυντής δεν ασκεί

διδακτικά καθήκοντα παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ύστερα από έγκριση της ΓΓΔΒΜΝΓ.

Γ. Ο σύλλογος διδασκόντων (άρθρο 27, παρ. 11, 12, 13 Ν. 4186/2013, Α' 193)

1. Ο ρόλος του διδάσκοντα στα Σ.Δ.Ε. είναι ενεργά συμμετοχικός. Ο διδάσκων δεν αρκείται στο καθαρά διδακτικό έργο, αλλά ο ίδιος ως ερευνητής διαγιγνώσκει τις μορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων, διαμορφώνει πρόταση προγράμματος διδασκαλίας, και σε συνεργασία με τον Διευθυντή αξιολογεί, ερευνά και αναζητεί τρόπους επίλυσης προβλημάτων, σχεδιάζει και παράγει διδακτικό υλικό ή προσαρμόζει και αξιοποιεί το υπάρχον.

2. Σε κάθε Σ.Δ.Ε. λειτουργεί ο σύλλογος διδασκόντων, στον οποίο συμμετέχουν οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές ενηλίκων που υπηρετούν στη μονάδα με οποιαδήποτε σχέση εργασίας. Το εκπαιδευτικό προσωπικό των ΣΔΕ αποτελούν αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί καθώς και εκπαιδευτές ενηλίκων, (άρθρο 27, παρ. 14β, Ν. 4186/2013, Α' 193)

3. Ειδικότερα ο σύλλογος των διδασκόντων:

α. συμβάλλει στη χάραξη κατευθύνσεων για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής στο επίπεδο του Σ.Δ.Ε., στην ομαλή λειτουργία του, καθώς και στην παιδαγωγική διευθέτηση των σπουδαστικών ζητημάτων,

β. διαπιστώνει και αξιολογεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες και αξιοποιεί τις δυνατότητες συνεργασίας ανάμεσα στο προσωπικό, τα στελέχη της εκπαίδευσης και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας,

γ. αποφασίζει για θέματα φοίτησης, επίδοσης και αξιολόγησης των εκπαιδευομένων

δ. Στο σύλλογο των διδασκόντων προεδρεύει ο διευθυντής του Σ.Δ.Ε. Ο σύλλογος των διδασκόντων συνεδριάζει, τακτικά ή έκτακτα, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του. Ο σύλλογος των διδασκόντων συγκαλείται έκτακτα, όταν το κρίνει αναγκαίο ο πρόεδρος ή το ζητήσει τουλάχιστον το ένα τρίτο των μελών του με έγγραφη αίτησή του, στην οποία προσδιορίζει τα θέματα για τα οποία ζητείται η σύγκληση. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 13 έως και 15 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 2690/1999 (Α' 45).

4. Για τους αποσπασμένους από τη Δευτεροβάθμια και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση εκπαιδευτικούς, ισχύει το προβλεπόμενο για κάθε εκπαιδευτικό ωράριο.

5. Για τους ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές ενηλίκων, ισχύει πρόγραμμα διδασκαλίας με αριθμό ωρών που καθορίζει απόφαση του Γενικού Γραμματέα Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς.

6. Η παρουσία των αποσπασμένων εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα είναι υποχρεωτική κατά τις ώρες λειτουργίας του ΣΔΕ

7. Στα Σ.Δ.Ε. είναι δυνατόν να καθορίζονται ώρες ενισχυτικής διδασκαλίας για ορισμένους εκπαιδευόμενους σε γνωστικά πεδία στα οποία κρίνεται απαραίτητο, μετά από απόφαση του συλλόγου. Στην περίπτωση που οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί του Σ.Δ.Ε. έχουν καλύψει

το ωράριο τους, οι ώρες ενισχυτικής διδασκαλίας ανατίθενται σε ωρομίσθιους εκπαιδευτές ενηλίκων. Η ενισχυτική διδασκαλία είναι δυνατόν να πραγματοποιείται κάθε μέρα, πριν την έναρξη των μαθημάτων ή με τη λήξη τους.

8. Η επάρκεια και η διαρκής ανανέωση και επικαιροποίηση των προσόντων του εκπαιδευτικού προσωπικού, όπως και η χρήση των κατάλληλων εκπαιδευτικών μεθόδων και εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών εκπαίδευσης ενηλίκων, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

9. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται κατόπιν εισήγησης του Γενικού Γραμματέα Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, εξειδικεύονται τα κριτήρια επιλογής εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών ενηλίκων στα Σ.Δ.Ε.

10. Στα Σ.Δ.Ε. μπορούν να προσφέρουν διδακτικό έργο εθελοντές εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές ενηλίκων ευαισθητοποιημένοι και ενημερωμένοι στη φιλοσοφία και το πρόγραμμα των Σ.Δ.Ε. Η ανάθεση εθελοντικού διδακτικού έργου γίνεται μετά από εισήγηση του διευθυντή, σύμφωνη γνώμη του συλλόγου διδασκόντων και έγκριση του Τμήματος Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων της ΓΓΔΒΜΝΓ. Επισημαίνεται ότι ο εθελοντής δεν αξιολογεί τους εκπαιδευόμενους. Επίσης, εκπαιδευτές διαφόρων ειδικοτήτων, καλλιτέχνες και επιστήμονες μπορούν ομοίως να προσφέρουν έργο ενταγμένο στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Σχολείου (π.χ. εργαστήρια, ημερίδες ενημέρωσης, διαθεματικά σχέδια δράσης κ.ά.).

Δ. Συμβουλευτικά Όργανα των Σ.Δ.Ε.

Για την καλύτερη λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας θεσμοθετούνται ως Συμβουλευτικά Όργανα:

1. Ο Παιδαγωγικός Σύμβουλος (μέλος της Επιτροπής Παρακολούθησης και Στήριξης του Εκπαιδευτικού Έργου των Σ.Δ.Ε) έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Παρακολουθεί και υποστηρίζει το εκπαιδευτικό έργο των Σχολείων

β. Υποβάλλει προτάσεις στο Διευθυντή και το Σύλλογο Διδασκόντων για την παιδαγωγική και επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών

2. Ο Σύμβουλος Σταδιοδρομίας έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Συμμετέχει μια (1) ώρα εβδομαδιαίως σε κάθε τμήμα.

β. Παρέχει ατομική και ομαδική Συμβουλευτική με στόχο τη διευκόλυνση και υποστήριξη των εκπαιδευομένων για την είσοδο ή επανατοποθέτηση στην αγορά εργασίας.

γ. Αναζητά πηγές πληροφόρησης, συλλέγει, οργανώνει και παρέχει πληροφοριακό υλικό ικανό να καλύψει τις ανάγκες-αιτήματα των εκπαιδευομένων, όσον αφορά τις επαγγελματικές τους δυνατότητες.

δ. Επικοινωνεί με άλλους φορείς-υπηρεσίες εξειδικευμένες σε θέματα σχετικά με την αγορά εργασίας, εκπαιδευτικούς φορείς, φορείς κατάρτισης και παραπέμπει τους εκπαιδευόμενους στις κατάλληλες υπηρεσίες.

ε. Δημιουργεί αρχείο εκπαιδευομένων και οργανώνει σύστημα παρακολούθησης της εξέλιξής τους.

3. Ο Σύμβουλος Ψυχολόγος έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Συμμετέχει μια (1) ώρα εβδομαδιαίως σε κάθε τμήμα

β. Παρέχει ατομική και ομαδική Συμβουλευτική με στόχο τη διευκόλυνση και υποστήριξη των εκπαιδευομένων.

γ. Παρεμβαίνει υποστηρικτικά σε πρόσωπα ή ομάδες που δυσκολεύονται να λειτουργήσουν στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

δ. Συνεργάζεται, ενημερώνει και στηρίζει το εκπαιδευτικό προσωπικό για την αντιμετώπιση προβλημάτων που ανακύπτουν.

Ε. Γραφείο Γραμματείας Σ.Δ.Ε. (άρθρου 27, παρ. 16 Ν. 4186/2013)

1. Σε κάθε Σ.Δ.Ε. για την υποστήριξη του έργου αυτού, λειτουργεί Γραφείο Γραμματείας. Στο γραφείο αυτό υπάγονται όλα τα θέματα που έχουν σχέση με την τήρηση πρωτοκόλλου αλληλογραφίας, τη διακίνηση των εγγράφων, την αρχειοθέτηση αυτών και την επιμέλεια της αλληλογραφίας του Διευθυντή, καθώς και την αναπαραγωγή των εγγράφων και λοιπού έντυπου υλικού. Οι θέσεις των υπηρετούντων στο Γραφείο Γραμματείας καλύπτονται από διοικητικούς υπαλλήλους με απόσπαση από τις οικείες Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ή με διάθεση από τις οικείες ΔΔΒΜ.

2. Οι ανωτέρω θέσεις δύνανται να καλύπτονται και με μετατασσόμενους υπαλλήλους, κατηγορίας Δ.Ε. Διοικητικού από τις περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ή τις υπηρεσίες των εποπτευόμενων φορέων του, που συνιστώνται με την πράξη μετάταξης, η οποία εκδίδεται από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με τη διαδικασία έγκρισης της Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006, όπως ισχύει. Οι ανωτέρω μετατάσσονται σε θέσεις συναφούς ή μη κλάδου της ίδιας κατηγορίας, με το βαθμό στο Μ.Κ. που κατέχουν, με ταυτόχρονη κατάργηση των θέσεων από τις οποίες προέρχονται.

7. Επιλογή Προσωπικού - Διαδικασία Στελέχωσης

1. Το προσωπικό των Σ.Δ.Ε. (Διευθυντές, Εκπαιδευτές Ενηλίκων, Εκπαιδευτικοί, Σύμβουλοι και Γραμματείς) επιλέγεται για ορισμένο χρόνο.

2. α. Υποψήφιοι για τη θέση του διευθυντή και του υποδιευθυντή είναι εκπαιδευτικοί της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ισότιμο τίτλο σπουδών της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

β. Υποψήφιοι για τις θέσεις των εκπαιδευτικών είναι δημόσιοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με διετή τουλάχιστον εκπαιδευτική υπηρεσία σε σχολεία Δευτεροβάθμιας ή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μόνιμοι αποσπασμένοι, ή με ανάθεση υπερωριακής διδασκαλίας, αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι (Ν. 4186/2013, άρθρου 27, παρ. 1).

3. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται κατόπιν εισήγησης του Γενικού Γραμματέα ΔΒΜΝΓ, εξειδικεύονται τα κριτήρια επιλογής των αποσπασμένων και των ωρομισθίων εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών ενηλίκων για τα Σ.Δ.Ε. (Ν. 4168 άρθρο 27 παρ. 15ε).

4. Η επιλογή των Παιδαγωγικών Συμβούλων, των Συμβούλων Ψυχολόγων, των Συμβούλων Σταδιοδρομίας, των ωρομισθίων εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών ενηλίκων γίνεται από τριμελείς επιτροπές αποτελούμενες από δύο μέλη τα οποία ορίζονται από τη ΓΓΔΒΜΝΓ καθώς και το Διευθυντή του οικείου ΣΔΕ.

5. Οι διαδικασίες επιλογής προσωπικού ολοκληρώνονται μέχρι τις 30 Ιουνίου κάθε έτους. Σε περίπτωση που θα δημιουργηθούν κενές θέσεις κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, αυτές είναι δυνατόν να καλύπτονται άμεσα από τον πίνακα επιλαχόντων.

6. α. Οι αποσπάσεις ή προσλήψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού έχουν ισχύ για ένα σχολικό έτος.

β. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ύστερα από πρόταση της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς κατόπιν τεκμηριωμένης εισήγησης του Τμήματος Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων, είναι δυνατόν να ανανεώνεται η απόσπαση των μονίμων εκπαιδευτικών. Στοιχεία τα οποία λαμβάνονται υπόψη είναι η εν γένει παρουσία των εκπαιδευτικών η οποία πρέπει να συνάδει με τις αρχές και τη φιλοσοφία των Σ.Δ.Ε., και να χαρακτηρίζεται από συνέπεια ως προς τις υπηρεσιακές υποχρεώσεις και τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, η συνεργασία και πρωτοβουλία, καθώς και σχέσεις με τους εκπαιδευόμενους,

γ. Σε περίπτωση που προτείνεται η διακοπή ή η ανανέωση της απόσπασης ή της σύμβασης του εκπαιδευτικού ή του ωρομισθίου εκπαιδευτή ενηλίκων, απαιτείται τεκμηριωμένη έκθεση, του διευθυντή με το μέλος της Επιτροπής Παρακολούθησης.

7. Η απασχόληση εκπαιδευτικών, αποσπασμένων ή ωρομισθίων, στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας λογίζεται ως χρόνος υπηρεσίας σε αντίστοιχα δημόσια σχολεία.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 8 Νοεμβρίου 2016

Ο Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Αριθμ. 194542 /Δ2 (3)

Εξασφάλιση της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας των πτυχιούχων των Τμημάτων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: α) Πληροφορικής και β) Πληροφορικής με Εφαρμογές στην Βιοϊατρική του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. β' του Ν. 3848/2010 (ΦΕΚ 71 Α') «Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού - καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 36 παρ. 22 περ. β' του Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α').

2. Τις διατάξεις του Ν. 3966/2011 (ΦΕΚ 118 Α') «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».

3. Τις διατάξεις του Π.δ. 125/2016 (Α' 210) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

4. Την απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, όπως διατυπώνεται στο πρακτικό της υπ' αριθμ. 152/6-03-2015 συνεδρίας της (θέμα 8^ο «Έγκριση τροποποίησης απόφασης της Συγκλήτου (συνεδρίαση με αρ. 149/19-12-2014) για την απόκτηση Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας των αποφοίτων του Τμήματος Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοϊατρική και του Τμήματος Πληροφορικής της Σχολής Θετικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας»).

5. Την υπ' αριθμ. 39/29-09-2016 Πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.).

6. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα», που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98 Α'), κατ' εφαρμογή των οποίων βεβαιώνεται ότι από τις διατάξεις της παρούσης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, διαπιστώνουμε:

Την εξασφάλιση της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας σε όσους εκ των πτυχιούχων, ακαδημαϊκού έτους εισαγωγής 2013-2014 και εφεξής, των Τμημάτων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: α) Πληροφορικής και β) Πληροφορικής με Εφαρμογές στην Βιοϊατρική, παρακολούθησαν επιτυχώς όλα τα διδακτικά αντικείμενα που εμπíπτουν στις ακόλουθες θεματικές περιοχές:

1. Θέματα εκπαίδευσης και αγωγής
2. Θέματα μάθησης και διδασκαλίας
3. Ειδική διδακτική και πρακτική άσκηση

οι οποίες εμπεριέχονται στο πρόγραμμα σπουδών των εν λόγω Τμημάτων.

Βεβαίωση περί της επιτυχούς παρακολούθησης των ανωτέρω διδακτικών αντικειμένων εκδίδεται αρμοδίως από τα Τμήματα.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 15 Νοεμβρίου 2016

Ο Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Αριθ. 195026/Δ1 (4)

Ανάκληση άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Δημοτικού Σχολείου.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της υποπαρ. Θ4 (περ. 1α και β) της παρ. Θ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 (222 Α') «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής... 2013-2016», όπως ισχύει.

2. Τις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας ιδιωτικού σχολείου σε φυσικό πρόσωπο, όπως αυτές ορίζονται στην περίπτωση 4 της υποπαρ. Θ3 του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012, όπως ισχύει.

3. Τα υπ' αριθμ. 36848/14-07-2016 και 36419/18-07-2016 έγγραφα της Δ.Ο.Υ Λαμίας, από τα οποία προκύπτει η ακυρότητα της φορολογικής ενημερότητας, την οποία κατέθεσε η Μπούκαλη Αγαθή για τη χορήγηση της άδειας Ιδιωτικού Δημοτικού Σχολείου.

4. Τα υπ' αριθμ. 10263/22-07-2016 και 10761/21-07-2016 έγγραφα του ΙΚΑ Λαμίας, από τα οποία προκύπτει η ακυρότητα της ασφαλιστικής ενημερότητας, την οποία κατέθεσε η Μπούκαλη Αγαθή για τη χορήγηση της άδειας Ιδιωτικού Δημοτικού Σχολείου.

5. Την υπ' αριθμ. Φ.2.ΓΒ/127387/Δ5/08-08-2014 υπουργική απόφαση χορήγησης άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Δημοτικού Σχολείου στην Μπούκαλη Αγαθή, η οποία επικαιροποιήθηκε με την με αριθμ. Φ. Αποφ./1272/09-02-2016 πράξη της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας.

6. Το Π.δ. 125/2016 (ΦΕΚ 210 Α') διορισμού του Κωνσταντίνου Γαβρόγλου στη θέση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

7. Το γεγονός ότι δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού από την παρούσα απόφαση, αποφασίζουμε:

Ανακαλούμε την υπ' αριθμ. Φ.2.ΓΒ/127387/Δ5/08-08-2014 (ΦΕΚ 2256/Β'/19-08-2014) υπουργική απόφαση χορήγησης άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Δημοτικού Σχολείου στην Μπούκαλη Αγαθή, η οποία επικαιροποιήθηκε με την υπ' αριθμ. Φ. Αποφ./1272/09-02-2016 πράξη της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 16 Νοεμβρίου 2016

Ο Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Αριθμ. 195030/Δ1

(5)

Ανάκληση άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Νηπιαγωγείου.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της υποπαρ. Θ4 (περ. 1α και β) της παρ. Θ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 (222 Α') «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής... 2013-2016», όπως ισχύει.

2. Τις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας ιδιωτικού σχολείου σε φυσικό πρόσωπο, όπως αυτές ορίζονται στην περίπτωση 4 της υποπαρ. Θ3 του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012, όπως ισχύει.

3. Τα υπ' αριθμ. 36848/14-07-2016 και 36419/18-07-2016 έγγραφα της Δ.Ο.Υ Λαμίας, από τα οποία προκύπτει η ακυρότητα της φορολογικής ενημερότητας, την οποία κατέθεσε η Μπούκαλη Αγαθή για τη χορήγηση της άδειας Ιδιωτικού Νηπιαγωγείου.

4. Τα υπ' αριθμ. 10263/22-07-2016 και 10761/21-07-2016 έγγραφα του ΙΚΑ Λαμίας, από τα οποία προκύπτει η ακυρότητα της ασφαλιστικής ενημερότητας, την οποία κατέθεσε η Μπούκαλη Αγαθή για τη χορήγηση της άδειας Ιδιωτικού Νηπιαγωγείου.

5. Την υπ' αριθμ. Φ.2.ΓΑ/127383/Δ5/8-8-2014 υπουργική απόφαση χορήγησης άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Νηπιαγωγείου στην Μπούκαλη Αγαθή, η οποία επικαιροποιήθηκε με την υπ' αριθμ. Φ. Αποφ./1272/09-02-2016 πράξη της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας.

6. Το Π.δ. 125/2016 (ΦΕΚ 210 Α') διορισμού του Κωνσταντίνου Γαβρόγλου στη θέση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

7. Το γεγονός ότι δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού από την παρούσα απόφαση, αποφασίζουμε:

Ανακαλούμε την υπ' αριθμ. Φ.2.ΓΑ/127383/Δ5/8-8-2014 (ΦΕΚ 2269/Β'/22-08-2014) υπουργική απόφαση χορήγησης άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Νηπιαγωγείου στην Μπούκαλη Αγαθή, η οποία επικαιροποιήθηκε με την υπ' αριθμ. Φ. Αποφ./1272/09-02-2016 Πράξη της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 16 Νοεμβρίου 2016

Ο Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Αριθμ. 195210/Κ1

(6)

Μεταβίβαση άδειας Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης με διακριτικό τίτλο «ΑΛΦΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ι.Ι.Ε.Κ.».

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

1. Τις διατάξεις του Ν. 3879/2010 (ΦΕΚ 163/Α'/21-09-2010) «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις», ιδίως τα άρθρα 2, 6, 12, όπως τροποποιήθηκαν ή αντικαταστάθηκαν και ισχύουν.

2. Τις διατάξεις του 4093/2012 (ΦΕΚ 222/Α'/12-11-2012) «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016-Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016», άρθρο πρώτο, παράγραφος Θ, υποπαράγραφοι Θ3, Θ4, Θ5,

06, 010, 015, 017, 018 και 019, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

3. Τις διατάξεις του Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α' / 17-9-2013) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» άρθρα 17 έως 27, 31, 38, 44, 47, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

4. Τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε, άρθρο 30 του Ν. 4111/2013 (ΦΕΚ 18/Α' /25-01-2013).

5. Τη υπ' αριθμ. 151678/ΙΑ/2012 (ΦΕΚ 3324/Β' / 12-12-2012) απόφαση «Καθορισμός απαιτούμενων δικαιολογητικών για τη χορήγηση, την τροποποίηση και την επικαιροποίηση άδειας Ιδιωτικού Σχολείου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Κολλεγίου, Φροντιστηρίου και Κέντρου Ξένων Γλωσσών, Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ι.Ε.Κ), Κέντρου Δια Βίου Μάθησης Επιπέδου Ένα και Κέντρου Δια Βίου Μάθησης Επιπέδου Δύο σε φυσικά, νομικά πρόσωπα, ενώσεις προσώπων και Ν.Π.Δ.Δ.».

6. Τις διατάξεις του Ν. 4218/2013 (ΦΕΚ 268/Α' / 10-12-2013) άρθρο 6, παράγραφος 3 «θέματα Ιδιωτικής εκπαίδευσης».

7. Την υπ' αριθμ. 10131/ΙΑ/2012 (ΦΕΚ 3057/Β' / 18-11-2012) απόφαση «Καθορισμός διαδικασίας της υποβολής των προγραμμάτων σπουδών ιδιωτικού σχολείου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Κολλεγίου, Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ι.Ε.Κ.), Κέντρου Δια Βίου Μάθησης Επιπέδου Ένα και Κέντρου Δια Βίου Μάθησης Επιπέδου Δύο.».

8. Την υπ' αριθμ. 34566/ΙΑ/2013 (ΦΕΚ 756/Β' /3-4-2013) απόφαση «Τροποποίηση της αριθμ. 10135/2012 υπουργικής απόφασης «Καθορισμός ποσού παραβόλων και χρηματικών ποσών για παρόχους ιδιωτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης κατά την παράγραφο Θ του Πρώτου Άρθρου του Ν. 4093/2012».

9. Τις διατάξεις του Ν. 4229/2014 (ΦΕΚ 8/Α' / 10-01-2014) «Άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χώρου παραστάσεων - Άδεια παράστασης και άλλες διατάξεις», άρθρο 11 «Ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», παρ. 1 «Θέματα Φορέων Εκπαίδευσης», περίπτωση 3.

10. Το Π.δ. 114/2014 (ΦΕΚ 181/Α' /29-08-2014) «Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων».

11. Το Π.δ. 70/2015 (ΦΕΚ 114/Α' /22-9-2015) περί Ανασύστασης Υπουργείων.

12. Την υπ' αριθμ. 178761/Γ2/2015 (ΦΕΚ 803/ΥΟΔΔ/ 10-11-2015) απόφαση «Διορισμός Γενικού Γραμματέα Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων».

13. Τις διατάξεις του Ν. 4386/2016 (ΦΕΚ 83/Α' /11-5-2016) «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» άρθρο 66 «Ρυθμίσεις για τα ζητήματα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης», παρ. 19, υποπαρ. 16, περί κατάργησης Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης.

14. Την υπ' αριθμ. 120867/ΙΑ/2-9-2013 (ΦΕΚ 2278/Β' /12-9-2013) άδεια ιδιωτικού Ι.Ε.Κ με τον διακριτικό τίτλο «ΑΛΦΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ι.Ι.Ε.Κ.».

15. Την υπ' αριθμ. 170240/Κ1/13-10-2016 αίτηση του Νομικού Προσώπου «ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.» με τα συνημμένα σε αυτή δικαιολογητικά σχετικά με ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ άδειας Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ι.Ε.Κ).

16. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Εγκρίνουμε τη ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ της υπ' αριθμ. 120867/ΙΑ/2-9-2013 (ΦΕΚ 2278/Β' /12-9-2013) άδειας του Ιδιωτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης με το διακριτικό τίτλο «ΑΛΦΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ι.Ι.Ε.Κ.», το οποίο λειτουργεί σε δομή επί της οδού ΚΑΣΣΟΜΟΥΛΗ 4, 30200 ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ, δυναμικότητας 42 ατόμων από το Νομικό Πρόσωπο με την επωνυμία «ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.», στο Φυσικό Πρόσωπο με την επωνυμία «ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ».

Παράλληλα και λόγω της μεταβίβασης από Νομικό σε Φυσικό Πρόσωπο ο διακριτικός τίτλος του Ι.Ι.Ε.Κ. τροποποιείται από «ΑΛΦΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ι.Ι.Ε.Κ.» σε «Ι.Ι.Ε.Κ. ΑΛΦΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ».

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 16 Νοεμβρίου 2016

Ο Γενικός Γραμματέας Δια Βίου Μάθησης
και Νέας Γενιάς

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Την ευθύνη για την εκτύπωση, διαχείριση και κυκλοφορία των φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, (ΦΕΚ) στην έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση, έχει το **Εθνικό Τυπογραφείο** το οποίο αποτελεί δημόσια υπηρεσία η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Το Εθνικό Τυπογραφείο έχει επίσης την ευθύνη για την κάλυψη των εκτυπωτικών αναγκών του Δημοσίου. (Ν. 3469/2006, Α' 131).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

Η ηλεκτρονική μορφή των ΦΕΚ διατίθεται δωρεάν από την ιστοσελίδα www.et.gr. Για τα ΦΕΚ που δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωρισθεί στην πιο πάνω ιστοσελίδα δίνεται η δυνατότητα δωρεάν αποστολής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μετά από αίτηση που υποβάλλεται ηλεκτρονικά με τη συμπλήρωση ειδικής φόρμας.

Η έντυπη μορφή των ΦΕΚ διατίθεται για μεμονωμένα φύλλα με το ανάλογο κόστος από το τμήμα Πωλήσεων απευθείας ή με ταχυδρομική αποστολή μέσω αίτησης παραγγελίας στα ΚΕΠ, ενώ για ετήσια συνδρομή από το τμήμα Συνδρομητών. Το κόστος για ασπρόμαυρο ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1€, προσαυξανόμενο κατά 0,20€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού. Το κόστος για έγχρωμο ΦΕΚ είναι 1,50€ από 1 έως 16 σελίδες, προσαυξανόμενο κατά 0,30€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.

Τρόπος αποστολής κειμένων προς δημοσίευση

- Τα κείμενα για δημοσίευση στο ΦΕΚ, από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα, **αποστέλλονται στην διεύθυνση webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- Οι περιλήψεις Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων, αποστέλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση dds@et.gr με τη χρήση **απλού** ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Κατ' εξαίρεση, πολίτες οι οποίοι δεν έχουν αποκτήσει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, μπορούν να αποστέλλουν ταχυδρομικά ή να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση αποτυπωμένα σε χαρτί, στο Τμήμα Παραλαβής Δημοσιευτέας Ύλης.

Πληροφορίες σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την πώληση των τευχών και τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα μας και στη διαδρομή Εξυπηρέτηση κοινού - τμήμα πωλήσεων ή συνδρομητών. Επίσης στην ιστοσελίδα μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, εφόσον γνωρίζετε τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Τον ΚΑΔ εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΚΑΛΥΨΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ του Δημοσίου και των φορέων του

Το Εθνικό Τυπογραφείο μετά από αίτημα φορέα του Δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει κάρτες, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους, φακέλους αλληλογραφίας, κ.ά. Επίσης σχεδιάζει και κατασκευάζει σφραγίδες.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεων: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Συνδρομητών: (Ημιόροφος, τηλ. 210 5279136)

Πληροφοριών: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβής Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστοσελίδα: www.et.gr

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία της ιστοσελίδας: helpdesk.et@et.gr

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr

Βρυξέλλες, 10.6.2016
COM(2016) 381 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

ΝΕΟ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

**Συνεργασία για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχολησιμότητας και
της ανταγωνιστικότητας**

{SWD(2016) 195 final}

ΝΕΟ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Συνεργασία για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχολησιμότητας και της ανταγωνιστικότητας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι δεξιότητες¹ αποτελούν μια δίοδο για την απασχολησιμότητα και την ευημερία. Με τις κατάλληλες δεξιότητες, τα άτομα εξοπλίζονται για ποιοτικές θέσεις εργασίας και μπορούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους με **αυτοπεποίθηση** ως ενεργοί πολίτες. Σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη παγκόσμια οικονομία, οι δεξιότητες πρόκειται να καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό την ανταγωνιστικότητα και την ικανότητα καινοτομίας. Αποτελούν παράγοντα έλξης για επενδύσεις και καταλύτη στον ενάρετο κύκλο δημιουργίας θέσεων εργασίας και ανάπτυξης. Είναι βασικό συστατικό της κοινωνικής συνοχής.

Ωστόσο η κατάσταση στην Ευρώπη απαιτεί δράση. 70 εκατομμύρια Ευρωπαίοι δεν διαθέτουν επαρκείς δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής, και ακόμα περισσότεροι διαθέτουν ανεπαρκείς δεξιότητες αριθμητικής και ψηφιακές δεξιότητες, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν από ανεργία, φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό². Περισσότερο από το ήμισυ των 12 εκατομμυρίων μακροχρόνια ανέργων θεωρούνται άτομα με χαμηλό επίπεδο ειδίκευσης. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να φροντίζουν να εφοδιάζουν τους αποφοίτους με σχετικές και επίκαιρες δεξιότητες.

Τα κενά και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων είναι εντυπωσιακά. Πολλά άτομα εργάζονται σε θέσεις εργασίας που δεν αντιστοιχούν στα ταλέντα τους. Την ίδια στιγμή, το 40% των Ευρωπαίων εργοδοτών δυσκολεύονται να βρουν άτομα με τις δεξιότητες που χρειάζονται για να αναπτυχθούν και να καινοτομήσουν. Αφενός οι φορείς παροχής εκπαίδευσης και αφετέρου οι εργοδότες και οι εκπαιδευόμενοι έχουν διαφορετικές αντιλήψεις σχετικά με τον ικανοποιητικό βαθμό προετοιμασίας των πτυχιούχων για την αγορά εργασίας. Πολύ λίγα άτομα διαθέτουν επιχειρηματική νοοτροπία και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση.

Οι εθνικές και περιφερειακές αγορές εργασίας και τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις, ωστόσο όλα τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα και προοπτικές:

- Η απόκτηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων έχουν ζωτική σημασία για τις επιδόσεις και τον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας ώστε να παράσχουν νέες μορφές ευελιξίας και ασφάλειας για τα άτομα που αναζητούν εργασία, τους εργαζόμενους αλλά και τους εργοδότες.
- Οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων εμποδίζουν την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη και επηρεάζουν την αντοχή των κρατών μελών στους οικονομικούς κλυδωνισμούς.
- Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της οικονομίας αναδιαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι εργάζονται και ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα. Οι νέοι τρόποι εργασίας επηρεάζουν τα είδη των απαιτούμενων δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Πολλοί τομείς υφίστανται ταχείες τεχνολογικές αλλαγές και οι ψηφιακές δεξιότητες είναι απαραίτητες για όλες τις θέσεις εργασίας, από τις απλούστερες στις πιο σύνθετες. Το υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων βοηθά τα άτομα να προσαρμόζονται σε απρόβλεπτες

¹ Ο όρος «δεξιότητες» χρησιμοποιείται γενικότερα για να περιγράψει τι γνωρίζει, τι κατανοεί και τι μπορεί να κάνει ένα πρόσωπο.

² Στοιχεία για τις πληροφορίες που παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση παρέχονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας.

αλλαγές. Ομοίως, η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα συνεπάγεται τη δημιουργία και προσαρμογή επιχειρηματικών μοντέλων και χαρακτηριστικών των θέσεων εργασίας.

- Η γήρανση και η συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού της ΕΕ οδηγεί σε ορισμένες περιπτώσεις σε ελλείψεις δεξιοτήτων. Για να αντισταθμιστεί αυτό, είναι αναγκαία η αύξηση της συμμετοχής της αγοράς εργασίας και της παραγωγικότητας. Οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το 60% των νέων πτυχιούχων, αλλά το ποσοστό απασχόλησής τους παραμένει χαμηλότερο από εκείνο των ανδρών, ενώ γυναίκες και άνδρες τείνουν να εργάζονται σε διαφορετικούς τομείς. Οι αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς θα πρέπει να αξιοποιούν τις δεξιότητες και τα talέντα όλων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με χαμηλή ειδικευση και άλλων ευπαθών ομάδων. Στον παγκόσμιο ανταγωνισμό για προσέλκυση ταλέντων, είναι ανάγκη να διατηρήσουμε το ειδικευμένο εργατικό μας δυναμικό και να μειώσουμε την διαρροή εγκεφάλων, και παράλληλα να διευκολύνουμε την κινητικότητα των πολιτών της ΕΕ, να προσελκύσουμε talέντα από το εξωτερικό και να αξιοποιήσουμε καλύτερα τις δεξιότητες των μεταναστών.
- Η ποιότητα και συνάφεια της προσφερόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και τα πρότυπα διδασκαλίας, ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό. Αυτό συμβάλλει στην αύξηση ανισοτήτων στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των κρατών μελών, ενώ ισχυρότερες πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης έχουν καθοριστική σημασία για τη διαμόρφωση της καινοτομίας και μπορούν να διευκολύνουν την πορεία σύγκλισης προς τις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις.
- Οι εκτιμήσεις δεν είναι πάντα κοντά στην πραγματικότητα: για παράδειγμα, η καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τα καλά αποτελέσματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) στον τομέα της απασχόλησης μπορεί να την καταστήσει πραγματικά την πρώτη επιλογή για περισσότερους ανθρώπους. Ομοίως, η αύξηση της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού θα ωθήσει ταλαντούχους νέους να ακολουθήσουν το επάγγελμα αυτό.
- Όλο και περισσότερο, οι άνθρωποι αποκτούν εκπαίδευση εκτός των ορίων του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος - στο διαδίκτυο, στην εργασία, μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης, μέσω κοινωνικών δράσεων και του εθελοντισμού. Η μαθησιακή εμπειρία τέτοιου είδους συχνά δεν αναγνωρίζεται.

Για την αντιμετώπιση της έλλειψης δεξιοτήτων θα απαιτηθούν σημαντικές προσπάθειες πολιτικής και συστημικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Θα απαιτηθούν έξυπνες επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο, τόσο από δημόσιες όσο και από ιδιωτικές πηγές, σύμφωνα με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η ανάγκη για ενισχυμένες και επίκαιρες δεξιότητες κατέχει επίσης εξέχουσα θέση στο σχέδιο για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που υποβλήθηκε στις 8 Μαρτίου³.

Ενώ η αρμοδιότητα για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης ανήκει στα κράτη μέλη, απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια προκειμένου να επιτευχθούν ουσιαστικά και βιώσιμα αποτελέσματα. Η ΕΕ συμβάλλει ήδη σημαντικά στην ενίσχυση της βάσης των δεξιοτήτων στην Ευρώπη, ιδίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με το διπλό στόχο της παιδείας, του επενδυτικού σχεδίου για την Ευρώπη, του πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης «ΕΚ 2020», και

³ Έναρξη διαβούλευσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων: COM(2016) 127

των παρεμβάσεων των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης θα συνεισφέρουν πάνω από 30 δισ. EUR για την υποστήριξη της ανάπτυξης δεξιοτήτων για την περίοδο 2014-2020, και το πρόγραμμα Erasmus+ στηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με περίπου 15 δισ. EUR.

Το νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων που παρουσιάζεται σήμερα είναι πρώτο στον κατάλογο των σημαντικών πρωτοβουλιών στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2016. Υποστηρίζει μια κοινή δέσμευση και εργάζεται για την επίτευξη ενός κοινού οράματος σχετικά με τη στρατηγική σημασία των δεξιοτήτων για τη διατήρηση θέσεων απασχόλησης, την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα. Το εν λόγω θεματολόγιο δεξιοτήτων ενισχύει και, σε ορισμένες περιπτώσεις, εξορθολογίζει τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες προκειμένου να υποβοηθήσει τα κράτη μέλη στις εθνικές μεταρρυθμίσεις, καθώς και για να επιφέρει την αλλαγή της νοοτροπίας, τόσο σε μεμονωμένα άτομα όσο και σε οργανισμούς. Αναζητεί την κοινή δέσμευση για μεταρρυθμίσεις σε ορισμένους τομείς στους οποίους η ενωσιακή δράση επιφέρει τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία. Επικεντρώνεται γύρω από τρεις βασικούς άξονες εργασίας:

1. Βελτίωση της ποιότητας και της καταλληλότητας της ανάπτυξης δεξιοτήτων
2. Μεγαλύτερη προβολή και συγκρισιμότητα δεξιοτήτων και προσόντων
3. Βελτίωση των πληροφοριών δεξιοτήτων και της πληροφόρησης για καλύτερες επιλογές σταδιοδρομίας

Η ανάληψη δράσης σε επίπεδο ΕΕ και μόνο δεν θα είναι αρκετή. Η επιτυχία εξαρτάται από τη δέσμευση και την εμπειρογνομosύνη πολλών παραγόντων: των εθνικών κυβερνήσεων, των περιφερειών, των τοπικών αρχών, των επιχειρήσεων και των εργοδοτών, των εργαζομένων και της κοινωνίας των πολιτών, και των ίδιων των ανθρώπων, οι οποίοι θα πρέπει να εκμεταλλεύονται ευκαιρίες για να αξιοποιήσουν στο έπακρο τα ταλέντα τους. Ειδικότερα, οι κοινωνικοί εταίροι θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της ανάπτυξης και επιτυχούς εφαρμογής του θεματολογίου και την συμπόρευσή του με τις ταχέως μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνίας.

2. ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΠΗΧΗ: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

2.1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΑΦΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Οι άνθρωποι χρειάζονται ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων για να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους, τόσο στον τομέα της εργασίας όσο και στην κοινωνία. Σε επίπεδο ΕΕ, η εστίαση των πολιτικών στο μορφωτικό επίπεδο έχει αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα. Το 2014, ολοκλήρωσαν σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης περίπου 10 εκατομμύρια περισσότερα άτομα σε σχέση με το 2010 και ο αριθμός των νέων που εγκατέλειψαν το σχολείο μειώθηκε σε 4,5 εκατομμύρια, από 6 εκατομμύρια το 2010. Πρόκειται για σημαντική πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Ολοένα και περισσότερο, ωστόσο, τα στοιχεία δείχνουν ότι από μόνες τους οι πολιτικές για την αύξηση του μορφωτικού επιπέδου δεν επαρκούν. Η ποιότητα και η συνάφεια της

μάθησης βρίσκονται πλέον στο επίκεντρο. Πολλοί νέοι εγκαταλείπουν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης χωρίς να είναι επαρκώς προετοιμασμένοι για να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και χωρίς να διαθέτουν τις δεξιότητες ή τη νοοτροπία για να ιδρύσουν δική τους επιχείρηση.

Η απόκτηση δεξιοτήτων αποτελεί μια διά βίου διαδικασία, τόσο τυπική όσο και άτυπη, και ξεκινά πολύ νωρίς. Τα θετικά μακροπρόθεσμα αποτελέσματα της ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης είναι σημαντικά και καλά τεκμηριωμένα, και θέτουν τα θεμέλια για μελλοντικές ικανότητες και κίνητρα για μάθηση.

Πέρα από την αναζήτηση των κατάλληλων δεξιοτήτων που απαιτούνται για κάθε εργασία, οι εργοδότες ολοένα και απαιτούν μεταβιβάσιμες δεξιότητες, όπως η ικανότητα ομαδικής εργασίας, η δημιουργική σκέψη και η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων. Το εν λόγω μείγμα δεξιοτήτων είναι επίσης απαραίτητο σε ανθρώπους που σκέφτονται να ιδρύσουν τη δική τους επιχείρηση. Ωστόσο, συνήθως δίνεται πολύ λίγη έμφαση στις εν λόγω δεξιότητες στα εκπαιδευτικά προγράμματα και σπανίως αξιολογούνται επίσημα. Διεπιστημονικά προφίλ -άνθρωποι με τη δυνατότητα να συνδυάζουν εργασία σε διάφορα πεδία- χαίρουν ολοένα και περισσότερο της εκτίμησης των εργοδοτών, ωστόσο δεν υπάρχουν πολλοί στην αγορά εργασίας.

Ενίσχυση της βάσης: βασικές δεξιότητες

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει μια πρόκληση ως προς τις βασικές δεξιότητες. Οι άνθρωποι χρειάζονται ένα ελάχιστο επίπεδο βασικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της αριθμητικής, γραφής και βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων, προκειμένου να έχουν πρόσβαση σε καλές θέσεις εργασίας και να συμμετάσχουν πλήρως στην κοινωνική ζωή. Αυτά είναι επίσης τα θεμέλια για την περαιτέρω μάθηση και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Περίπου το ένα τέταρτο του ενήλικου πληθυσμού της Ευρώπης έχουν προβλήματα ανάγνωσης και γραφής, και δεν διαθέτουν επαρκείς δεξιότητες αριθμητικής ούτε ψηφιακές δεξιότητες. Περισσότεροι από 65 εκατομμύρια άνθρωποι στην ΕΕ δεν έχουν αποκτήσει κάποια πιστοποίηση που να αντιστοιχεί σε επίπεδο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το ποσοστό αυτό ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των χωρών της ΕΕ, ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη αγγίζει το 50% ή περισσότερο.

Δεδομένου ότι οι περισσότερες θέσεις εργασίας απαιτούν ολοένα και περισσότερο πολύπλοκες δεξιότητες, τα άτομα με χαμηλά προσόντα έχουν λιγότερες διαθέσιμες ευκαιρίες απασχόλησης. Είναι επίσης περισσότερο ευάλωτα σε επισφαλείς θέσεις εργασίας και έχουν διπλάσιες πιθανότητες από τα άτομα με περισσότερα προσόντα να αντιμετωπίσουν μακροχρόνια ανεργία. Τα άτομα με χαμηλό επίπεδο ειδίκευσης συχνά είναι και ευάλωτοι καταναλωτές, ιδίως σε αγορές που γίνονται όλο και πιο σύνθετες.

- 1. Για τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων στην Ευρώπη, τα κράτη μέλη πρέπει να δημιουργήσουν δυνατότητες για αναβάθμιση των δεξιοτήτων μέσω της θέσπισης μιας εγγύησης προσόντων σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και τους φορείς παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και τις τοπικές, περιφερειακές και εθνικές αρχές. Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων πρέπει να είναι ανοικτή τόσο στους εργαζόμενους όσο και στους άνεργους. Οι ενήλικοι με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων θα πρέπει να βοηθηθούν στη βελτίωση των δεξιοτήτων γραφής και ανάγνωσης, αριθμητικής, καθώς και των ψηφιακών δεξιοτήτων και -όπου είναι δυνατόν- στην ανάπτυξη μιας ευρύτερης δέσμης δεξιοτήτων που θα οδηγεί σε τίτλο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμο.*

Η Επιτροπή προτείνει την θέσπιση μιας Εγγύησης Δεξιοτήτων (βλ. έγγρ. αναφ. COM(2016) 382) η οποία θα παρέχει:

- ✓ *μια αξιολόγηση των δεξιοτήτων, για τη δυνατότητα των ενηλίκων με λιγοστά προσόντα να προσδιορίζουν τις υφιστάμενες δεξιότητες τους και τις ανάγκες αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους·*
- ✓ *προσφορά μάθησης που θα ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες των μεμονωμένων ατόμων και των τοπικών αγορών εργασίας·*
- ✓ *ευκαιρίες για επικύρωση και αναγνώριση των δεξιοτήτων τους.*

Βελτίωση της ανθεκτικότητας: βασικές ικανότητες και περισσότερο πολύπλοκες δεξιότητες υψηλού επιπέδου

Η τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση πρέπει να εφοδιάζει τους πάντες με ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων που ανοίγουν τον δρόμο για την προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη, την ιδιότητα του ενεργού πολίτη και την απασχόληση. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι στοιχειώδεις γνώσεις γραφής και ανάγνωσης, θετικών επιστημών και ξένων γλωσσών, καθώς και εγκάρσιες δεξιότητες και βασικές ικανότητες, όπως οι ψηφιακές ικανότητες, η επιχειρηματικότητα, η κριτική σκέψη, η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και η ικανότητα για μάθηση, και οι χρηματοοικονομικές γνώσεις.

Η πρώιμη απόκτηση αυτών των δεξιοτήτων αποτελεί το θεμέλιο για την ανάπτυξη υψηλότερων, περισσότερο πολύπλοκων δεξιοτήτων που απαιτούνται για την προώθηση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας. Οι δεξιότητες αυτές πρέπει να ενισχύονται δια βίου και να δίνουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να εξελίσσονται σε ταχέως εξελισσόμενους χώρους εργασίας και στην κοινωνία, καθώς και να ανταπεξέρχονται στην πολυπλοκότητα και την αβεβαιότητα.

Ενώ ορισμένες από τις εν λόγω ικανότητες έχουν ήδη εδραιωμένη θέση στα εκπαιδευτικά συστήματα, αυτό δεν συμβαίνει στην περίπτωση βασικών ικανοτήτων, όπως η επιχειρηματικότητα και ο ενεργός ρόλος του πολίτη, ή εγκάρσιων δεξιοτήτων. Σε όσες περιπτώσεις ορισμένα κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για την ένταξή τους σε προγράμματα σπουδών, αυτό δεν έχει γίνει πάντα με συνέπεια. Για την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης δύο εξ αυτών των ικανοτήτων, η Επιτροπή έχει αναπτύξει πλαίσια αναφοράς για τις ψηφιακές ικανότητες⁴ (ήδη σε 13 κράτη μέλη) και την επιχειρηματικότητα⁵ -τα οποία δημοσιεύθηκαν πρόσφατα.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί περαιτέρω με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την ανάπτυξη εργαλείων για την αξιολόγηση και την επικύρωση αυτών των ικανοτήτων. Τα εργαλεία αυτά θα επιτρέψουν στις δημόσιες αρχές και ιδιωτικούς φορείς να βελτιώσουν τις υπηρεσίες καθοδήγησης, κατάρτισης και υποστήριξης για νέους, άτομα που αναζητούν εργασία και μεμονωμένα άτομα εν γένει. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει, επίσης, τις χώρες της ΕΕ, τις περιφέρειες και τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ώστε να βοηθήσουν τους νέους να αποκτήσουν τις επιχειρηματικές ικανότητες που μπορούν να τους βοηθήσουν να ιδρύσουν τη δική τους επιχείρηση ή κοινωνική επιχείρηση. Προγράμματα της ΕΕ, όπως το Erasmus+, το COSME και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ήδη παρέχουν χρηματοδοτική στήριξη για τον σκοπό αυτό.

⁴ <https://ec.europa.eu/jrc/digcomp/>

⁵ <https://ec.europa.eu/jrc/entrecomp>

2. Προκειμένου να βοηθήσει περισσότερους ανθρώπους να αποκτήσουν ένα σύνολο βασικών δεξιοτήτων, η Επιτροπή προτίθεται να προβεί σε αναθεώρηση του **πλαίσιου βασικών ικανοτήτων**⁶ το 2017. Στόχος είναι η ανάπτυξη μιας κοινής αντίληψης για τις βασικές ικανότητες και η προώθηση της εισαγωγής τους στα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η αναθεώρηση θα παρέχει επίσης υποστήριξη για την καλύτερη ανάπτυξη και αξιολόγηση των δεξιοτήτων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην προώθηση **του επιχειρηματικού πνεύματος και του πνεύματος καινοτομίας**, ενθαρρύνοντας μεταξύ άλλων τις πρακτικές επιχειρηματικές εμπειρίες.

Καθιστώντας την ΕΕΚ πρώτη επιλογή

Η αξία της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) έγκειται στην προώθηση ειδικών για το εκάστοτε επάγγελμα δεξιοτήτων καθώς και εγκάρσιων δεξιοτήτων, την διευκόλυνση της μετάβασης στην απασχόληση και τη διατήρηση και επικαιροποίηση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού σύμφωνα με τομεακές, περιφερειακές και τοπικές ανάγκες. Αν και πάνω από 13 εκατομμύρια μαθητές συμμετέχουν ετησίως σε προγράμματα ΕΕΚ, οι προβλέψεις σε διάφορα κράτη μέλη δείχνουν ότι στο μέλλον θα υπάρξει έλλειψη ατόμων με τίτλους ΕΕΚ.

Για πολλούς νέους και τους γονείς τους η ΕΕΚ εξακολουθεί να αποτελεί δεύτερη επιλογή. Ο συντονισμός μεταξύ των εργοδοτών και των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι μερικές φορές δύσκολος. Πρέπει να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της ΕΕΚ μέσω της παροχής ποιότητας και της ευέλικτης οργάνωσης, της παροχής πρόσβασης σε ανώτερη επαγγελματική ή ακαδημαϊκή εκπαίδευση, και της ενίσχυσης των δεσμών με τον κόσμο της εργασίας.

Η παροχή υψηλότερου επιπέδου ΕΕΚ σημειώνει σταθερή ανάπτυξη και χαίρει της εκτίμησης τόσο των σπουδαστών όσο και των εργοδοτών για την παροχή δεξιοτήτων που είναι αναγκαίες στην αγορά εργασίας. Οι εξελίξεις αυτές πρέπει να ενθαρρύνονται περαιτέρω και να ενσωματώνονται δεόντως στα πλαίσια και συστήματα επαγγελματικών προσόντων.

Οι επιχειρήσεις και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα, όπως φαίνεται από το «διττό» σύστημα μαθητείας. Η ΕΕΚ θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ισχυρή διάσταση της μάθησης στον χώρο εργασίας, σε συνδυασμό όποτε είναι δυνατόν με διεθνή εμπειρία.

⁶ Σύσταση σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης· ΕΕ 2006/962/ΕΚ

3. Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τους φορείς παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η Επιτροπή θα συμβάλλει στην εφαρμογή των συμπερασμάτων της Ρίγας για ποιοτικές και σχετικές με την αγορά εργασίας δεξιότητες και τίτλους κατάρτισης, με τις εξής ενέργειες:

- ✓ υποστήριξη ευκαιριών για τους εκπαιδευόμενους ώστε να αποκτήσουν μαθησιακή εμπειρία με βάση την εργασία στο πλαίσιο των σπουδών τους.
- ✓ αύξηση των ευκαιριών μάθησης για τους εκπαιδευόμενους στο πλαίσιο της ΕΕΚ ώστε να συνδυάσουν εμπειρίες που αποκτούν σε διαφορετικά πλαίσια, που θα βασίζεται στα υφιστάμενα μέσα διασφάλισης της ποιότητας της ΕΕΚ⁷ και της απόδοσης διδακτικών μονάδων⁸, και σύμφωνα με τη σύσταση αναθεώρησης του ΕΠΕΠ.
- ✓ υποστήριξη της ανάπτυξης και της προβολής των ευκαιριών ανώτερης ΕΕΚ μέσω των συνεργασιών μεταξύ των παρόχων εκπαίδευσης, της έρευνας και των επιχειρήσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες για δεξιότητες υψηλότερου επιπέδου σε τομεακό επίπεδο.
- ✓ βελτίωση της διαθεσιμότητας των δεδομένων σχετικά με τα αποτελέσματα της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας.
- ✓ διερεύνηση τρόπων για τον εξορθολογισμό της διακυβέρνησης του τομέα της ΕΕΚ σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και ένα πιο συγκεκριμένο ρόλο συντονιστή της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την επαγγελματική κατάρτιση.
- ✓ έναρξη της **πρώτης Ευρωπαϊκής εβδομάδας δεξιοτήτων ΕΕΚ το 2016** και ενισχυμένη συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Δεξιοτήτων προκειμένου για την ανάδειξη της επαγγελματικής εκπαίδευσης ως επιλογής πρώτης κατηγορίας.

Διασύνδεση: έμφαση στις ψηφιακές δεξιότητες

Ο ραγδαίος ψηφιακός μετασχηματισμός της οικονομίας συνεπάγεται ότι σχεδόν όλες οι θέσεις εργασίας απαιτούν πλέον κάποιο επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων, όπως και η συμμετοχή στην κοινωνία γενικότερα. Η συνεργατική οικονομία μετασχηματίζει τα επιχειρηματικά μοντέλα, καθώς προσφέρει ευκαιρίες και νέες διεξόδους προς την εργασία, απαιτεί διαφορετικές δεξιότητες, και φέρνει νέες προκλήσεις όπως η πρόσβαση σε ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων. Η ρομποτοποίηση και η τεχνητή νοημοσύνη αντικαθιστούν τις συνήθεις θέσεις εργασίας, όχι μόνο στον χώρο του εργοστασίου, αλλά στο γραφείο. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, αλλάζει και προϋποθέτει την κατοχή ψηφιακών δεξιοτήτων επαρκούς επιπέδου τόσο από τους χρήστες, όσο και από τους πάροχους υπηρεσιών και τις δημόσιες διοικήσεις. Η ηλεκτρονική υγεία, για παράδειγμα, αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αποκτούν πρόσβαση και λαμβάνουν υγειονομική περίθαλψη.

Η ζήτηση για επαγγελματίες του τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας έχει αυξηθεί κατά 4% ετησίως κατά την τελευταία δεκαετία. Ωστόσο στην Ευρώπη υπάρχει έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων σε όλα τα επίπεδα. Παρά τη διαρκή έντονη αύξηση της απασχόλησης, έως το 2020 ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας για επαγγελματίες ΤΠΕ αναμένεται σχεδόν να διπλασιαστεί σε 756 000. Επιπλέον, σχεδόν το ήμισυ του πληθυσμού της ΕΕ δεν διαθέτει βασικές ψηφιακές δεξιότητες, ενώ ποσοστό περίπου 20% δεν διαθέτει καμία. Τα

⁷ Ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (1)· ΕΕ 2009/С/155/01

⁸ Ευρωπαϊκό σύστημα ακαδημαϊκών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET)· ΕΕ 2009/С 155/02

κράτη μέλη, οι επιχειρήσεις και τα άτομα πρέπει να αρθούν στο ύψος της πρόκλησης και να επενδύσουν περισσότερο στη διαμόρφωση ψηφιακών δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένων της συγγραφής κώδικα / επιστήμης των υπολογιστών) σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Η Ευρώπη χρειάζεται ψηφιακά έξυπνους ανθρώπους οι οποίοι να είναι όχι μόνο ικανοί να τις χρησιμοποιούν, αλλά και να καινοτομούν και να είναι ηγέτες στη χρήση αυτών των τεχνολογιών. Χωρίς αυτό η Ευρώπη δεν θα καταφέρει να συμβαδίσει με τον εν λόγω ψηφιακό μετασχηματισμό. Η απόκτηση νέων δεξιοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για τη συμπίεση με τις τεχνολογικές εξελίξεις και η βιομηχανία ήδη εισάγει καινοτόμες μεθόδους κατάρτισης. Οι κόμβοι έρευνας και καινοτομίας μπορούν επίσης να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και μεταφορά των εν λόγω δεξιοτήτων, υπό την ιδιότητά τους ως καταλύτη για επενδύσεις και για τη δημιουργία επιχειρήσεων και θέσεων απασχόλησης.

4. Η Επιτροπή ξεκινά τον **συνασπισμό για τις ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας** για την ανάπτυξη μιας μεγάλης δεξαμενής ταλέντων και τη διασφάλιση ότι μεμονωμένα άτομα και το εργατικό δυναμικό στην Ευρώπη θα είναι εξοπλισμένα με επαρκείς ψηφιακές δεξιότητες.

*Αξιοποιώντας τα θετικά αποτελέσματα του μεγάλου συνασπισμού για τις ψηφιακές θέσεις εργασίας και της στρατηγικής της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές δεξιότητες, και σε συντονισμό με τις εργασίες στο πλαίσιο της συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020»), τα κράτη μέλη καλούνται να **αναπτύξουν ολοκληρωμένες εθνικές στρατηγικές ψηφιακών δεξιοτήτων έως τα μέσα του 2017 με βάση τους στόχους που έχουν οριστεί έως τα τέλη του 2016**. Περιλαμβάνονται:*

- ✓ *Ίδρυση εθνικών συνασπισμών ψηφιακών δεξιοτήτων που θα συνδέουν τις δημόσιες αρχές, τους τομείς των επιχειρήσεων, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των ενδιαφερόμενων φορέων της αγοράς εργασίας.*
- ✓ *Θέσπιση συγκεκριμένων μέτρων για την προσφορά ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και της κατάρτισης, υποστήριξη των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών και προώθηση της ενεργού συμμετοχής των επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών.*

Η Επιτροπή θα φέρει σε επαφή τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, ώστε να αναλάβουν δράση και να αναζητήσουν και να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές, προκειμένου να διευκολυνθεί η αναπαραγωγή και κλιμάκωσή τους. Θα βελτιώσει τη διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τα διαθέσιμα κονδύλια της ΕΕ (Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων, Erasmus+) και θα διερευνήσει τις δυνατότητες χρηματοδότησης, για παράδειγμα μέσω μηχανισμών κουπονιών.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την πρόοδο ετησίως μέσω της έκθεσης για την ψηφιακή πρόοδο στην Ευρώπη (EDPR)⁹.

2.2. ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Οι τίτλοι πιστοποίησης αποτελούν ένδειξη προς τους εργοδότες του τι γνωρίζει και τι μπορεί κάποιος να κάνει, αλλά σπάνια αντικατοπτρίζουν πλήρως τις δεξιότητες που έχουν αποκτηθεί εκτός των επίσημων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, οι οποίες, ως εκ τούτου,

⁹ Έκθεση για την ψηφιακή πρόοδο στην Ευρώπη, 2016· SWD(2016)187.

ενδέχεται να υποτιμηθούν. Ο εντοπισμός και η επικύρωση αυτών των δεξιοτήτων είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τα άτομα με χαμηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων, τους άνεργους ή όσους αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο ανεργίας, τους ανθρώπους που χρειάζεται να αλλάξουν επαγγελματική κατεύθυνση αλλά και τους μετανάστες. Βοηθά τους ανθρώπους να προβάλλουν και να αξιοποιήσουν καλύτερα την εμπειρία και τα ταλέντα τους, να εντοπίσουν τυχόν ανάγκες περαιτέρω κατάρτισης και να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες επαναπαιστοποίησης.

Οι διαφορές μεταξύ των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ, ωστόσο, δυσχεραίνουν την αξιολόγηση από τους εργοδότες του επιπέδου γνώσεων και δεξιοτήτων των ατόμων με τίτλους από άλλη χώρα εκτός της δικής τους.

Η διασυνοριακή κινητικότητα μπορεί να συμβάλλει στην ικανοποιητική λειτουργία των αγορών εργασίας και ανοίγει ευκαιρίες στη ζωή των πολιτών. Ωστόσο, η περιορισμένη κατανόηση και αναγνώριση των προσόντων τους συνεπάγονται ότι εργαζόμενοι προερχόμενοι από χώρες της ΕΕ και τρίτες χώρες που μετακινούνται στο εξωτερικό συχνά αντιμετωπίζουν περισσότερα εμπόδια για εξεύρεση εργασίας ή αμείβονται λιγότερο από ό,τι οι εργαζόμενοι με συγκρίσιμα προσόντα που αποκτήθηκαν στη χώρα υποδοχής.

Βελτίωση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των επαγγελματικών προσόντων

Σε επίπεδο ΕΕ, η οδηγία 2005/36/ΕΚ διευκολύνει την αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και την πρόσβαση στα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα, ενώ από τον Ιανουάριο του 2016 προβλέπει την πρώτη πανευρωπαϊκή ηλεκτρονική διαδικασία για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (η λεγόμενη ευρωπαϊκή επαγγελματική κάρτα)¹⁰ για πέντε επαγγέλματα. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (ΕΠΕΠ) για την δια βίου μάθηση θεσπίστηκε προκειμένου να βοηθήσει τους πολίτες να κατανοήσουν και να συγκρίνουν τι έχουν μάθει («μαθησιακά αποτελέσματα») κατά την απόκτηση της πιστοποίησής τους.

Το ΕΠΕΠ ενθάρρυνε παράγοντες από διάφορους εθνικούς εκπαιδευτικούς τομείς να συνεργαστούν για τον σχεδιασμό συνεκτικών εθνικών πλαισίων επαγγελματικών προσόντων με βάση τα «μαθησιακά αποτελέσματα». Ωστόσο απαιτείται μια νέα ώθηση, προκειμένου για την πλήρη εφαρμογή του ΕΠΕΠ σε μεμονωμένα άτομα και οργανισμούς, και τη χρήση του ως βάση για την καθημερινή λήψη αποφάσεων κατά την πρόσληψη ή την πρόσβαση στη μάθηση, μεταξύ άλλων αντικατοπτρίζοντας τους διάφορους τρόπους με τους οποίους διεξάγεται η μάθηση.

Αρκετές μη ευρωπαϊκές χώρες έχουν εκφράσει ενδιαφέρον για το ΕΠΕΠ ώστε οι τίτλοι τους να είναι συγκρίσιμοι με τους ευρωπαϊκούς. Αυτό θα συμβάλει στην προσέλκυση ερευνητών και επαγγελματιών υψηλής ειδίκευσης από χώρες εκτός της ΕΕ για την εξασφάλιση των δεξιοτήτων που έχει ανάγκη η οικονομία μας και αντιστρόφως θα καταστήσει ευκολότερο για τους ερευνητές και τους επαγγελματίες της ΕΕ να εργασθούν εκτός της ΕΕ. Αυτό συνάδει με τη φιλοδοξία για μια πιο έξυπνη και καλύτερη διαχείριση της πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση¹¹. Η αναθεώρηση της οδηγίας για την μπλε κάρτα είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο αυτό¹². Η αναθεώρηση του ΕΠΕΠ θα

¹⁰ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/983 της Επιτροπής, της 24ης Ιουνίου 2015, σχετικά με τη διαδικασία για την έκδοση της ευρωπαϊκής επαγγελματικής ταυτότητας και την εφαρμογή του μηχανισμού προειδοποίησης σύμφωνα με την οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου· ΕΕ L 159 της 25.6.2015.

¹¹ Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για τη μετανάστευση· COM(2015) 240 και Μεταρρύθμιση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και προώθηση των νόμιμων οδών προς την Ευρώπη· COM(2016) 197.

¹² Πρόταση οδηγίας σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης· COM (2016) 378

βελτιώσει την κατανόηση των προσόντων που αποκτώνται στο εξωτερικό, και θα διευκολύνει την ενσωμάτωση των μεταναστών -τόσο των νεοαφιχθέντων όσο και εκείνων που διαμένουν ήδη στην ΕΕ- στην αγορά εργασίας της ΕΕ.

5. Για να καταστεί ευκολότερη η κατανόηση των προσόντων και των δεξιοτήτων που τους αντιστοιχούν και προκειμένου να συμβάλλει στην καλύτερη χρήση τους στην αγορά εργασίας της ΕΕ, η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση για την αναθεώρηση του **ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων**¹³ (βλ. έγγρ. αναφ. COM(2016 383). Η αναθεώρηση πρόκειται να:

- ✓ στηρίζει την τακτική επικαιροποίηση των εθνικών συστημάτων επαγγελματικών προσόντων·
- ✓ διασφαλίζει ότι τα επαγγελματικά προσόντα με επίπεδο ΕΠΕΠ υποστηρίζονται από κοινές αρχές για τη διασφάλιση της ποιότητας¹⁴.
- ✓ διασφαλίζει ότι οι κοινές αρχές για τα συστήματα πιστωτικών μονάδων εφαρμόζονται όταν υπάρχουν τίτλοι πιστοποίησης ΕΠΕΠ που προσφέρονται στη βάση πιστωτικών μονάδων·
- ✓ ενθαρρύνει τη χρήση του ΕΠΕΠ από τους κοινωνικούς εταίρους, τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, τους παρόχους υπηρεσιών εκπαίδευσης και τις δημόσιες αρχές για την υποστήριξη της διαφάνειας και της σύγκρισης των προσόντων·
- ✓ την προώθηση της συγκρισιμότητας των επαγγελματικών προσόντων μεταξύ των χωρών που καλύπτονται από το ΕΠΕΠ και άλλων χωρών, ιδίως γειτονικών χωρών και άλλων χωρών με παλαιωμένα πλαίσια επαγγελματικών προσόντων, σύμφωνα με τις διεθνείς συμφωνίες.

Έγκαιρη αναγνώριση των δεξιοτήτων και προσόντων των μεταναστών

Οι υπήκοοι χωρών εκτός ΕΕ που διαμένουν εντός ΕΕ οι οποίοι διαθέτουν τίτλους ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ή ακόμη και χαμηλότερου επιπέδου) είναι λιγότεροι από τους υπηκόους των χωρών της ΕΕ. Ποσοστό περίπου 25% των υπηκόων τρίτων χωρών διαθέτουν υψηλή ειδίκευση. Ωστόσο, μέσα στην ομάδα των μεταναστών με υψηλή ειδίκευση, περίπου τα δύο τρίτα εξ αυτών είναι άεργοι ή άνεργοι, ή με προσόντα ανώτερα από τα απαιτούμενα προσόντα για την εργασία τους. Επιπλέον, ορισμένοι μετανάστες που διαμένουν ήδη στην ΕΕ, καθώς και οι νεοαφιχθέντες μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, ενδέχεται να διαθέτουν ελλιπή γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής.

Η κατανόηση των δεξιοτήτων, των προσόντων και της επαγγελματικής εμπειρίας των νεοαφιχθέντων μεταναστών αποτελεί πρόκληση για πολλές χώρες της ΕΕ. Τα εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί μέσω του Europass¹⁵, του ΕΠΕΠ και της ομαδικής μάθησης και ανταλλαγής μεταξύ των κρατών μελών και αρμόδιων αρχών μπορούν να υποστηρίξουν την κατάρτιση προφίλ δεξιοτήτων και την ένταξη των μεταναστών. Η αναγνώριση των δεξιοτήτων των μεταναστών μπορεί να συμβάλλει στον καθορισμό των πρώτων βημάτων για την ένταξή τους τόσο στην κοινωνία υποδοχής τους, όσο και την αγορά εργασίας. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται την παραπομπή τους σε κατάλληλους φορείς κατάρτισης

¹³ Σύσταση σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση· ΕΕ 2008/С 111/01

¹⁴ Οι αρχές διασφάλισης της ποιότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο της γενικής εκπαίδευσης υπόκεινται σε διαρκείς συζητήσεις στο πλαίσιο του στρατηγικού πλαισίου «ΕΚ 2020».

¹⁵ Ενιαίο κοινοτικό πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων (Europass)· ΕΕ 2241/2004/ΕΚ.

(περιλαμβανομένης και της γλωσσικής κατάρτισης, της επιχειρησιακής κατάρτισης και προγραμμάτων μαθητείας που θα είναι διαθέσιμα μέσω της ευρωπαϊκής συμμαχίας για θέσεις μαθητείας), ή στις υπηρεσίες απασχόλησης.

6. Για την ταχύτερη ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών, η Επιτροπή πρόκειται να:

- ✓ προωθήσει ένα «εργαλείο κατάρτισης προφίλ δεξιοτήτων για υπηκόους τρίτων χωρών». Το εργαλείο θα συνδράμει τις υπηρεσίες στις χώρες υποδοχής και φιλοξενίας στον προσδιορισμό και την τεκμηρίωση των δεξιοτήτων, των τίτλων πιστοποίησης προσόντων και της εμπειρίας των νεοαφιχθέντων υπηκόων τρίτων χωρών.
- ✓ συνεργαστεί με τις εθνικές αρχές για τη διευκόλυνση της διαδικασίας αναγνώρισης των δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων των μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, την υποστήριξη της κατάρτισης του προσωπικού των εγκαταστάσεων υποδοχής για την επιτάχυνση των διαδικασιών αναγνώρισης, και την προώθηση της ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την κατανόηση και την αναγνώριση των δεξιοτήτων και των προσόντων.
- ✓ καταστήσει διαθέσιμη την ηλεκτρονική εκμάθηση γλωσσών για νεοαφικνούμενους μετανάστες, περιλαμβανομένων και των προσφύγων, μέσω του προγράμματος διαδικτυακής γλωσσικής υποστήριξης Erasmus+ (100.000 άδειες για επιγραμματικά μαθήματα γλωσσών πρόκειται να διατεθούν σε πρόσφυγες σε διάστημα τριών ετών)¹⁶.

2.3. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ, ΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΙΔΗΤΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι φορείς που παρέχουν εκπαίδευση χρειάζονται αξιόπιστα στοιχεία για τις δεξιότητες που θα απαιτηθούν στο μέλλον ώστε να είναι σε θέση να λαμβάνουν ορθές αποφάσεις όσον αφορά τις πολιτικές και τις μεταρρυθμίσεις, τα προγράμματα εκπαίδευσης και τις επενδύσεις. Ωστόσο, ο ταχύς ρυθμός των αλλαγών στην αγορά εργασίας καθιστά δυσχερή την παροχή αξιόπιστων πληροφοριών. Επιπλέον, δεν υπάρχει ομοιόμορφη λύση για όλους: οι ανάγκες δεξιοτήτων σε τοπικές και περιφερειακές αγορές εργασίας διαμορφώνονται ταυτόχρονα με τις παγκόσμιες τάσεις, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα αποκλίσεις στις ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες που σημειώνουν τη μεγαλύτερη ζήτηση σε διάφορες περιφέρειες και/ή οικονομικούς τομείς.

Καλύτερη πληροφόρηση για καλύτερες επιλογές

Ανεξάρτητα με το εάν βρίσκονται σε διαδικασία αναζήτησης εργασίας ή επιλογής αντικειμένου και φορέα μάθησης, οι άνθρωποι θα πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση και να κατανοούν τις διαθέσιμες πληροφορίες δεξιοτήτων. Οι άνθρωποι χρειάζονται επίσης τα κατάλληλα μέσα για την (αυτο)αξιολόγηση των δεξιοτήτων τους και την αποτελεσματική παρουσίαση των δεξιοτήτων και των προσόντων τους. Επίσης, οι εργοδότες και άλλοι οργανισμοί θα επωφεληθούν από αποδοτικότερους και αποτελεσματικότερους τρόπους για τον εντοπισμό και την πρόσληψη ατόμων με τα κατάλληλα προσόντα.

Η αποτελεσματικότητα των πληροφοριών δεξιοτήτων ποικίλλει μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Σε ορισμένες, συνεργατικά σχήματα μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, των

¹⁶ Ολόκληρο το φάσμα της δράσης για την ενίσχυση της ενσωμάτωσης των υπηκόων τρίτων χωρών παρατίθεται στο σχέδιο δράσης για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών: COM(2016) 377.

κυβερνήσεων και των παρόχων εκπαίδευσης καταφέρνουν ήδη να προσδιορίζουν αποτελεσματικά τις ανάγκες σε δεξιότητες και προσαρμόζουν τα προγράμματα σπουδών αναλόγως. Σε άλλες περιπτώσεις, οι συνεργασίες δεν αποτελούν ακόμα τον κανόνα.

Η συνεργασία είναι πιο αποτελεσματική όταν βασίζεται στην περιφερειακή και την τοπική δύναμη και εξειδίκευση. Η καλύτερη τοπική διάδραση μεταξύ της εκπαίδευσης και κατάρτισης αφενός και της αγοράς εργασίας αφετέρου, με την υποστήριξη ειδικών επενδύσεων, μπορεί επίσης να περιορίσει την διαρροή εγκεφάλων και να συμβάλλει στην ανάπτυξη, την διατήρηση και την προσέλκυση των ταλέντων που απαιτούνται σε συγκεκριμένες περιφέρειες και κλάδους.

7. Προκειμένου να βοηθήσει τους πολίτες να κάνουν συνειδητές επιλογές σταδιοδρομίας και μάθησης, η Επιτροπή θα προτείνει **αναθεώρηση του πλαισίου Europass¹⁷** για τη δημιουργία μιας διαισθητικής διαδικτυακής πλατφόρμας υπηρεσιών απρόσκοπτης λειτουργίας. Θα παρέχει διαδικτυακά εργαλεία για την τεκμηρίωση και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με δεξιότητες και προσόντα, καθώς και δωρεάν εργαλεία αυτοαξιολόγησης.

Τα στοιχεία σχετικά με τις ανάγκες για δεξιότητες και τις τάσεις θα βελτιώνονται μέσω της ανίχνευσης διαδικτύου και της ανάλυσης μαζικών δεδομένων, και θα υποστηρίζονται επιπλέον από στοιχεία από διάφορους τομείς, μέσω της συγκέντρωσης ακριβών πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο στην υπηρεσία που προσφέρει το υφιστάμενο εργαλείο με τίτλο «Πανόραμα Δεξιοτήτων» στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης υπηρεσίας Europass.

8. Η Επιτροπή πρόκειται να προβεί σε περαιτέρω ανάλυση του ζητήματος της **διαρροής εγκεφάλων** και την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά αποτελεσματικούς τρόπους για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Ενίσχυση των πληροφοριών δεξιοτήτων και της συνεργασίας σε οικονομικούς τομείς

Οι τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες σε δεξιότητες διαφέρουν μεταξύ των διαφόρων τομέων της οικονομίας. Νέοι τομείς αναδύονται ή αλλάζουν ριζικά, κυρίως -αλλά όχι αποκλειστικά- λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων. Η βασισμένη στην καινοτομία μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και οι βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής (BTGE), όπως η νανοτεχνολογία, η τεχνητή νοημοσύνη και η ρομποτική, μετασχηματίζουν ολοένα και περισσότερους τομείς. Η παροχή των κατάλληλων δεξιοτήτων την κατάλληλη στιγμή είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας. Η διαθεσιμότητα δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου αποτελεί επίσης καθοριστικό παράγοντα στη λήψη επενδυτικών αποφάσεων. Με τον ρυθμό των τεχνολογικών αλλαγών, σημαντική πρόκληση για τη βιομηχανία, ιδίως τις MME, αποτελεί η καλύτερη πρόβλεψη και διαχείριση των μετασχηματιστικών αλλαγών όσον αφορά τις ανάγκες σε δεξιότητες.

Έχουν ξεκινήσει πολλές τομεακές -και περιφερειακές- πρωτοβουλίες για την προώθηση δεξιοτήτων, με τη συμμετοχή δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και οργανισμών. Ωστόσο, τα έργα αυτά συχνά παραμένουν κατακεραματισμένα και ο αντίκτυπός τους στο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι περιορισμένος. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η κινητοποίηση της βιομηχανίας, περιλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, είναι απαραίτητη για το σχεδιασμό και την εφαρμογή λύσεων. Μια στρατηγική προσέγγιση

¹⁷ Ενιαίο κοινοτικό πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων (Europass): EE 2241/2004/EK.

είναι, επομένως, απαραίτητη για την αντιμετώπιση σαφώς καθορισμένων αναγκών σε δεξιότητες σε αγορές και τομείς.

Για την εξασφάλιση μακροχρόνιων αποτελεσμάτων με πραγματικό αντίκτυπο, η διατομεακή συνεργασία σε δεξιότητες μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο συνδυαστικό κρίκο των στρατηγικών ανάπτυξης των σχετικών τομέων και να υποστηριχθεί από την πολιτική δέσμευση και τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

9. Προκειμένου για τη βελτίωση των πληροφοριών δεξιοτήτων και την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων στους οικονομικούς φορείς, η Επιτροπή δρομολογεί **σχέδιο στρατηγικής για την διατομεακή συνεργασία στον τομέα των δεξιοτήτων**. Αυτό θα συμβάλει στην κινητοποίηση και τον συντονισμό των βασικών παραγόντων, την ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων και την προώθηση μιας πιο στρατηγικής χρήσης των σχετικών ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων χρηματοδότησης.

Οι διατομεακές συνεργασίες δεξιοτήτων στη βιομηχανία και τον κλάδο των υπηρεσιών θα εγκαθιδρυθούν σε επίπεδο ΕΕ και στη συνέχεια θα εξαπλωθούν σε εθνικό (ή, ανάλογα με την περίπτωση, περιφερειακό) επίπεδο προκειμένου για τη:

- ✓ μετάφραση των τομεακών στρατηγικών για τα επόμενα 5-10 χρόνια σε εντοπισμό των αναγκών σε δεξιότητες και ανάπτυξη συγκεκριμένων λύσεων, όπως η από κοινού ανάπτυξη ευκαιριών τριτοβάθμιας ΕΕΚ καθώς και συνεργατικών σχημάτων ανάμεσα στις επιχειρήσεις, τους φορείς εκπαίδευσης και τους φορείς έρευνας·
- ✓ στήριξη, όπου κρίνεται σκόπιμο, συμφωνιών σχετικά με την αναγνώριση των προσόντων και πιστοποιήσεων ανά τομέα.

Το σχέδιο στρατηγικής θα υποστηριχθεί από υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ¹⁸ και η εφαρμογή του θα δοκιμασθεί πιλοτικά σε μια διαδικασία που θα κατευθύνεται από τη ζήτηση σε 6 τομείς, με προπαρασκευαστικές εργασίες που θα αρχίσουν το 2016: **αυτοκινητοβιομηχανίας, θαλάσσιες τεχνολογίας, διαστήματος, άμυνας, κλωστοϋφαντουργίας και τουρισμού**. Επιπλέον τομείς (κατασκευές, χάλυβας, υγεία, πράσινες τεχνολογίες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας) θα αξιολογηθούν σε ένα δεύτερο κύμα εφαρμογής, αρχής γενομένης από το 2017. Στην επιλογή των τομέων περιλαμβάνεται ο τομέας υψηλής τεχνολογίας με σκοπό την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας, καθώς και περισσότερο παραδοσιακοί τομείς που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες βραχυπρόθεσμες έως μεσοπρόθεσμες προκλήσεις.

Καλύτερη κατανόηση των επιδόσεων των αποφοίτων

Τα πανεπιστήμια και οι φορείς παροχής ΕΕΚ προετοιμάζουν τους νέους για τον κόσμο της εργασίας. Πρέπει, συνεπώς, να κατανοούν τις τάσεις της αγοράς εργασίας, να γνωρίζουν πόσο άμεσα μπορούν οι απόφοιτοί τους να βρουν θέσεις εργασίας, και να προσαρμόζουν αναλόγως τα προγράμματά τους. Οι φοιτητές και οι οικογένειές τους χρειάζονται επίσης τις πληροφορίες αυτές προκειμένου να κάνουν συνειδητές επιλογές σχετικά με το τι και πού θα σπουδάσουν. Εντούτοις, η προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών είναι χρονοβόρα και περίπλοκη διαδικασία.

¹⁸ Η Επιτροπή συμμετείχε σε διάλογο με συγκεκριμένους τομείς για τη συλλογή στοιχείων σχετικών με τα κενά σε δεξιότητες και τις πιθανές επιπτώσεις τους στην απασχόληση, την ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Βάσει της ανάλυσης αυτής και λαμβάνοντας υπόψη την ισχυρή πολιτική δέσμευση και τη δέσμευση των ενδιαφερόμενων μερών σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο, έχουν εντοπιστεί έξι τομείς για μια πιλοτική φάση.

Περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με τα αποτελέσματα της αγοράς εργασίας ή με την εξέλιξη της μάθησης των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της τριτοβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να είναι πιο εύκολα διαθέσιμη και συγκρίσιμη. Θα πρέπει να αξιοποιεί τους δείκτες διασφάλισης ποιότητας, τα διοικητικά δεδομένα (συμπεριλαμβανομένων των φόρων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης) και τις γενικά εφαρμοζόμενες στην έρευνα προσεγγίσεις που εκμεταλλεύονται πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης/μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπου χρειάζεται.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει μηχανισμούς παρακολούθησης για τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα συστήματα παρακολούθησης μεγάλης κλίμακας των αποφοίτων ΕΕΚ δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένα, επομένως, και σε αυτή την περίπτωση υπάρχει περιθώριο για την παροχή υποστήριξης στα κράτη μέλη προκειμένου για τη βελτίωση της πληροφόρησης.

10. Προκειμένου να βοηθήσει τους σπουδαστές και τους εκπαιδευτικούς φορείς στην αξιολόγηση της συνάφειας της προσφερόμενης μάθησης, η Επιτροπή σχεδιάζει να προτείνει ως πρώτο βήμα το 2017 μια πρωτοβουλία για την παρακολούθηση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου να υποστηρίξει τα κράτη μέλη στη βελτίωση της πληροφόρησης σχετικά με την εξέλιξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.

3. ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ: ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΟΥ

Οι 10 βασικές πρωτοβουλίες που περιγράφονται παραπάνω αποτελούν μέρος μιας φιλόδοξης, μακροπρόθεσμης στρατηγικής με σκοπό τη διασφάλιση της απόκτησης από τα άτομα των δεξιοτήτων που χρειάζονται για να εξελιχθούν τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στην ευρύτερη κοινωνία.

Περαιτέρω συνεχιζόμενες εργασίες σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό επίπεδο θα συμβάλουν εξίσου στην προώθηση του εν λόγω θεματολογίου δεξιοτήτων, την αύξηση των ευκαιριών μάθησης και τη διασφάλιση της προσαρμογής της εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες του 21^{ου} αιώνα. Απαιτείται ιδιαίτερη προσπάθεια για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ εκπαίδευσης και κατάρτισης και της αγοράς εργασίας. Πρέπει να επενδύσουμε περισσότερο στον εκσυγχρονισμό της ΕΕΚ και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό τους ως κινητήριων μοχλών για την περιφερειακή ανάπτυξη.

3.1. ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ

Περισσότερη μάθηση με βάση την εργασία και συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων και εκπαίδευσης

Οι μορφές μάθησης με βάση την εργασία, όπως η μαθητεία, αποτελούν δοκιμασμένο εφελκυστικό για την μετάβαση σε καλές θέσεις εργασίας και την ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικών με την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των διαλειτουργικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, στις οποίες συνήθως βασικό ρόλο διαδραματίζουν οι κοινωνικοί εταίροι. Ωστόσο, ο αριθμός των ατόμων που μπορούν να επωφεληθούν από αυτές τις μορφές μάθησης θα πρέπει να αυξηθεί. Σήμερα μόλις το ένα τέταρτο των φοιτητών στην ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση παρακολουθούν προγράμματα

μάθησης με βάση την εργασία, ενώ τα προγράμματα γενικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σπάνια περιλαμβάνουν οποιαδήποτε μορφή μάθησης με βάση την εργασία. Οι συμπράξεις μεταξύ των επιχειρήσεων και της εκπαίδευσης σε όλους τους τομείς και επίπεδα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, μπορούν να απελευθερώσουν αυτό το δυναμικό.

Ορισμένες επιτυχημένες πρωτοβουλίες δείχνουν τον τρόπο, μέσω της συμμετοχής των παραγόντων της αγοράς εργασίας στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και της παροχής βοήθειας στους νέους για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Η ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας έχει κινητοποιήσει μέχρι σήμερα 250.000 ευκαιρίες ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης και απασχόλησης για τους νέους. Μέσω του ευρωπαϊκού συμφώνου για τη νεολαία, ένα εκατομμύριο νέοι θα λάβουν κατάρτιση σε ψηφιακές δεξιότητες, και η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα «έξυπνης τάξης» πρόκειται να ανέλθει σε 100.000 σπουδαστές. Μέσω του μεγάλου συνασπισμού για τις ψηφιακές θέσεις εργασίας, εταιρείες και άλλοι οργανισμοί έχουν προσφέρει εκατομμύρια πρόσθετες ευκαιρίες κατάρτισης¹⁹.

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) αποτελεί παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η συνεργασία με επιχειρήσεις και ερευνητικά ιδρύματα μπορεί να προωθήσει την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και κινητικότητας και την πρόσβαση σε ερευνητικές και βιομηχανικές υποδομές, για πρακτική εξάσκηση σε πραγματικές συνθήκες.

Πρόκειται για θετικά μηνύματα, τα οποία, ωστόσο, σαφώς δεν επαρκούν. Προκειμένου να βοηθήσει τους σπουδαστές να εκτεθούν περισσότερο στον κόσμο της εργασίας, **η Επιτροπή θα αναπτύξει μια σειρά υπηρεσιών υποστήριξης για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής γνώσεων, τη δικτύωση και τη συνεργασία κατά τις περιόδους μαθητείας.** Θα στηριχθούν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις μέσω της παροχής συμβουλών από ομοτίμους και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, με τη χρήση, μεταξύ άλλων, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Κοινωνικοί εταίροι σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων του εμπορίου, των κατασκευών και των τηλεπικοινωνιών, έχουν καταλήξει σε κοινές θέσεις σχετικά με τις δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων πρωτοβουλιών για την πρακτική άσκηση. Στην ΕΕ, αρκετοί κοινωνικοί εταίροι σε διάφορους τομείς της οικονομίας έχουν επίσης υποβάλει κοινές δεσμεύσεις στο πλαίσιο της «συμμαχίας για θέσεις μαθητείας» για την προσφορά περισσότερων και καλύτερων θέσεων μαθητείας. Αυτό αποτελεί επίσης προτεραιότητα στο νέο κοινό πρόγραμμα εργασιών των ευρωπαϊκών κοινωνικών εταίρων για την περίοδο 2015-2017. Η Επιτροπή θα βοηθήσει τους κοινωνικούς εταίρους να προωθήσουν τα αποτελέσματα των κοινών τους έργων, για παράδειγμα για τη διερεύνηση της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων μαθητείας και την καθιέρωση ενός πιθανού ποιοτικού πλαισίου για τις περιόδους πρακτικής άσκησης.

Μεγαλύτερη στήριξη για την κινητικότητα των εκπαιδευόμενων

Ο αριθμός των εκπαιδευόμενων που απολαμβάνουν εμπειρίες μάθησης στο εξωτερικό θα πρέπει να αυξηθεί. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι νέοι που σπουδάζουν ή παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης στο εξωτερικό βρίσκουν εργασία πολύ πιο γρήγορα από εκείνους που δεν διαθέτουν διεθνή εμπειρία. Προσαρμόζονται ταχύτερα στις νέες καταστάσεις και είναι πιο ικανοί στην επίλυση προβλημάτων. Πρόσφατα, η ΕΕ

¹⁹ <http://www.linkedpolicies.eu/pledge>.

προχώρησε σε αναπροσαρμογή του νομικού της πλαισίου για σπουδαστές και ερευνητές εκτός ΕΕ²⁰, κυρίως για να καταστεί ευκολότερη η προσέλκυση και διατήρηση των ταλαντούχων αυτών ατόμων.

Η κινητικότητα των σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει ήδη μακροχρόνια παράδοση. Έως σήμερα, περισσότερα από 3 εκατομμύρια φοιτητές έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα Erasmus. Στο πλαίσιο του Erasmus+ υποστηρίζονται και οι ευκαιρίες κινητικότητας για την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΑΕΕΚ) μαθητευομένων και εκπαιδευόμενων. Ωστόσο, οι ευκαιρίες κινητικότητας για τους εκπαιδευόμενους είναι σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκείς για την κάλυψη της τρέχουσας ζήτησης. Λίγες μόνο χώρες είναι εκείνες που περιλαμβάνουν ευκαιρίες κινητικότητας στο πλαίσιο των εθνικών τους συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας.

Οι μαθητευόμενοι επωφελούνται επίσης από τη μάθηση και την εργασία στο εξωτερικό. Προκειμένου να βελτιωθούν οι συνθήκες για την κινητικότητα, η Επιτροπή εφαρμόζει πιλοτικό έργο που ανέθεσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την αξιολόγηση της σκοπιμότητας και των ωφελειών για τους μαθητευόμενους από μεγαλύτερες περιόδους κινητικότητας στο εξωτερικό (6-12 μήνες).

Η δημοσιονομική στήριξη της ΕΕ μόνο δεν πρόκειται ποτέ να είναι επαρκής. Εάν τα κράτη μέλη συμπεριλάβουν στα εθνικά τους προγράμματα την υποστήριξη της κινητικότητας, αυτό θα βοηθήσει μεγάλο μερίδιο νέων να επωφεληθεί από μια εμπειρία στο εξωτερικό.

Η ποιότητα της εργασίας ή των σπουδών είναι ζωτικής σημασίας. Η χρηματοδότηση θα πρέπει να συμβαδίζει με εθνικές πολιτικές και μέτρα που ενθαρρύνουν και εκτιμούν την αξία της γνώσης που αποκτήθηκε, και διασφαλίζουν τη συνάφεια και την ποιότητα της κατάρτισης. **Το 2016, ο πίνακας αποτελεσμάτων για την κινητικότητα ΕΕΚ θα προσφέρει μια εικόνα των μέτρων στήριξης σε όλη την ΕΕ και θα αποτελέσει μια καλή βάση για τον εντοπισμό των τομέων στους οποίους θα πρέπει να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια.**

Περισσότερη μάθηση στον χώρο εργασίας

Το μεγαλύτερο μέρος του ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού για τις επόμενες δύο δεκαετίες σήμερα είναι ήδη ενήλικες. Χρειάζονται συνεχή εκπαίδευση που να τους επιτρέπει να ανανεώνουν τις δεξιότητές τους και να επωφελούνται από νέες ευκαιρίες σταδιοδρομίας.

Ωστόσο μόνο 1 στους 10 ενήλικες συμμετέχει επί του παρόντος σε δραστηριότητες οργανωμένης μάθησης, ενώ πιο συχνά συμμετέχουν ενήλικες οι οποίοι διαθέτουν υψηλότερα επίπεδα δεξιοτήτων και υπάλληλοι μεγάλων εταιρειών. Το 2010, περίπου το ένα τρίτο των επιχειρήσεων στην ΕΕ δεν παρείχε κανενός είδους κατάρτιση στο προσωπικό του, ενώ μόνο το ένα τρίτο των εργαζομένων συμμετείχαν σε κάποια μορφή κατάρτισης. Πιο πρόσφατα, το ένα τέταρτο των εργαζομένων ανέφεραν ότι δεν είχαν αναπτύξει τις δεξιότητές τους από την έναρξη της εργασίας τους.

Υπάρχει η δυνατότητα να γίνουν περισσότερα για την υποστήριξη του μαθησιακού περιβάλλοντος στο χώρο εργασίας και την υποστήριξη των ΜΜΕ στην παροχή κατάρτισης, για παράδειγμα μέσω της διευκόλυνσης της συγκέντρωσης πόρων και υποδομών για κοινές ενέργειες κατάρτισης. Κεφάλαια των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και

²⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική υπηρεσία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα και την απασχόληση των εσωτερικών άμισθων βοηθών (au pair).

επενδυτικών ταμείων είναι ήδη διαθέσιμα για τη στήριξη του εκσυγχρονισμού των υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης. **Μαζί με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ), η Επιτροπή διερευνά τις δυνατότητες περαιτέρω υποστήριξης τραπεζικών δανείων με ευνοϊκούς όρους σε ΜΜΕ με ειδικό χρηματοδοτικό μέσο για τις δεξιότητες.**

Περισσότερες ευκαιρίες για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης

Οι άνθρωποι πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν το πλήρες φάσμα των δεξιοτήτων τους για τη σταδιοδρομία τους ή για περαιτέρω μάθηση. Όλο και περισσότερο, μαθαίνουν και αναπτύσσουν δεξιότητες σε διάφορα περιβάλλοντα, πέρα από το σύστημα της επίσημης εκπαίδευσης και κατάρτισης, μέσω της εργασιακής εμπειρίας, της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, ψηφιακών πόρων, ή του εθελοντισμού. Οι δεξιότητες αυτές μπορούν να επικυρωθούν μέσω του εντοπισμού και της τεκμηρίωσης, καθώς και της αξιολόγησης και της πιστοποίησης, με επιλογές που οδηγούν σε πλήρη ή μερική σειρά επαγγελματικών προσόντων.

Ωστόσο, σε πολλές χώρες υπάρχει χαμηλό επίπεδο ευαισθητοποίησης σχετικά με τις δυνατότητες επικύρωσης όπως και χαμηλό επίπεδο αποδοχής της έννοιας. Σε ορισμένες χώρες η επικύρωση είναι δυνατή μόνο στο πλαίσιο ειδικών έργων· σε άλλες, το διαχειριστικό κόστος είναι απαγορευτικό.

Προκειμένου να βοηθήσουν τους υπεύθυνους χάραξης και εφαρμογής πολιτικής να θεσπίσουν εθνικές ρυθμίσεις επικύρωσης έως το 2018²¹, στις αρχές του 2016 η Επιτροπή και το Cedefop δημοσίευσαν κατευθυντήριες γραμμές για την επικύρωση, τις οποίες θα επικαιροποιούν τακτικά. Στα τέλη του 2016 θα δημοσιευθεί η επικαιροποίηση του ευρωπαϊκού καταλόγου για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, στην οποία θα παρέχεται συνοπτική περιγραφή της κατάστασης στην Ευρώπη και παραδείγματα ορθής πρακτικής.

3.2. ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΩΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ

Υποστήριξη των διδασκόντων και των εκπαιδευτών

Οι εκπαιδευόμενοι κάθε ηλικίας χρειάζονται άριστους εκπαιδευτές προκειμένου να αναπτύξουν το ευρύ φάσμα δεξιοτήτων και συμπεριφορών που χρειάζονται τόσο στη ζωή τους όσο και για μελλοντικές θέσεις εργασίας. Το επίπεδο διακύμανσης των αποτελεσμάτων των εκπαιδευόμενων σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης εξαρτάται κυρίως από τα ατομικά χαρακτηριστικά και το οικογενειακό ιστορικό. Ωστόσο, στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι διδάσκοντες και οι εκπαιδευτές είναι εκείνοι που έχουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στις επιδόσεις των εκπαιδευόμενων. Μπορούν να εμπνεύσουν και να βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να αποκτήσουν μεγαλύτερες και σχετικότερες δεξιότητες. Επίσης, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εισαγωγή νέων μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης, την τόνωση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας, την εξάλειψη των προκαταλήψεων και την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος σε ολοένα και πιο διαφορετικές τάξεις.

Η γήρανση του διδακτικού προσωπικού αποτελεί μια ανησυχητική τάση σε πολλές χώρες. Η συνταξιοδότησή τους συνιστά αυξανόμενο κίνδυνο απώλειας εμπειρίας και ελλείψεων

²¹ Επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης· ΕΕ 2012/С 398/01

σε προσωπικό. Καινοτόμες πολιτικές πρόσληψης, ελκυστικές συνθήκες εργασίας και πολιτικές διατήρησης της απασχόλησης είναι απαραίτητες για τη δημιουργία μιας νέας γενιάς επαγγελματιών εκπαιδευτικών. Η ανάπτυξη των ικανοτήτων του διδακτικού προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δραστηριοποιούνται στο επάγγελμα για μεγάλο χρονικό διάστημα, αποτελεί διαρκή και ολοένα πιο επείγουσα προτεραιότητα για ολόκληρη την ΕΕ.

Η Επιτροπή θα υποστηρίξει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών στον συγκεκριμένο τομέα μεταξύ των κρατών μελών και των ενδιαφερομένων, μέσω της συνεργασίας και των ευκαιριών κινητικότητας. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην καινοτομία στις παιδαγωγικές μεθόδους· αυτή συνίσταται στη στήριξη ευέλικτων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την προώθηση διεπιστημονικών και συνεργατικών προσεγγίσεων εντός των ιδρυμάτων, και τη στήριξη της επαγγελματικής ανάπτυξης για την ενίσχυση καινοτόμων εκπαιδευτικών πρακτικών, συμπεριλαμβανομένων των τρόπων χρήσης των ψηφιακών εργαλείων και την εισαγωγή τους στην τάξη, καθώς και στην τόνωση του επιχειρηματικού πνεύματος.

Εκσυγχρονισμός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Από το 2025, σχεδόν για το ήμισυ του συνόλου των θέσεων εργασίας στην ΕΕ θα απαιτούνται προσόντα υψηλότερου επιπέδου, τα οποία συνήθως χορηγούνται μέσω των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προγραμμάτων σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι δεξιότητες που αποκτώνται μέσω αυτών των προγραμμάτων γενικά θεωρούνται κινητήρια δύναμη για την παραγωγικότητα και την καινοτομία. Οι απόφοιτοι βρίσκουν περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης και υψηλότερες απολαβές από ό,τι τα άτομα με τίτλους μόνο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Πρόσφατη δημόσια διαβούλευση σχετικά με το «θεματολόγιο για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης της Ευρώπης»²² δείχνει ότι πάνω από τα δύο τρίτα των φοιτητών και πρόσφατων αποφοίτων θεωρούν ότι υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ της προσφοράς αποφοίτων και των αναγκών της οικονομίας σε γνώσεις και δεξιότητες. Σχεδόν τα μισά από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συμμερίζονται αυτή την εκτίμηση. Επίσης, τόνισε την ανάγκη τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, όχι μόνο στην παροχή ειδικευμένων ατόμων στην αγορά εργασίας, αλλά και στην προώθηση της καινοτομίας.

Άλλες σημαντικές προκλήσεις που εντόπισαν τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι οι επιπτώσεις της τεχνολογίας και της παγκοσμιοποίησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, και η ανάγκη για βελτίωση των αποτελεσμάτων όσον αφορά την μάθηση και απασχόληση των πτυχιούχων, την παροχή καλύτερης καθοδήγησης σε μελλοντικούς σπουδαστές και τη μεγαλύτερη ενθάρρυνση της διεπιστημονικότητας.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με βάση τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης. Αυτό θα περιλαμβάνει ιδίως την ανάπτυξη πλαισίων αξιολόγησης ικανοτήτων για διάφορους κλάδους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου να καταστεί δυνατή η συγκρίσιμη αξιολόγηση των δεξιοτήτων των φοιτητών και αποφοίτων.

²² Στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης – ένα θεματολόγιο για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης της Ευρώπης· COM (2011) 567 τελικό

4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Το νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων καθορίζει ένα κοινό θεματολόγιο για την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη σε όλα τα επίπεδα. Στόχος είναι η εξεύρεση κοινού οράματος και η δέσμευση για συνεργασία για τη βελτίωση της ποιότητας και της συνάφειας των δεξιοτήτων, προκειμένου να συμβαδίζουν με τις ταχέως μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες, την παροχή σε όλους ενός ελάχιστου συνόλου βασικών δεξιοτήτων και τη διευκόλυνση της κατανόησης των επαγγελματικών προσόντων, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην ευκολότερη μετακίνηση εργαζομένων και εκπαιδευόμενων στο εσωτερικό της ΕΕ.

Οι κοινωνικοί εταίροι θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για την επιτυχή ανάπτυξη του εν λόγω θεματολογίου βάσει πρωτοβουλιών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρογνωμοσύνη σε συγκεκριμένους τομείς και την απασχόληση τόσο σε συγκεκριμένους τομείς όσο και σε ολόκληρο τον κλάδο.

Το ευρωπαϊκό εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών θα συνεχίσει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση των μεταρρυθμίσεων της πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των δεξιοτήτων. Η ΕΕ θα αξιολογήσει τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες των κρατών μελών μέσω ειδικών ανά χώρα αναλύσεων, προώθησης της αμοιβαίας μάθησης και τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής. Για να βοηθήσει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, η Επιτροπή, σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ, θα συνδράμει τα κράτη μέλη κατά την ανάπτυξη των εθνικών στρατηγικών στον τομέα των δεξιοτήτων και των σχεδίων δράσης βάσει μιας προσέγγισης σε επίπεδο του συνόλου της διοίκησης.

Ένας από τους βασικούς στόχους του νέου θεματολογίου δεξιοτήτων είναι η ενίσχυση της πολιτικής ευαισθητοποίησης σχετικά με την καίρια σημασία των δεξιοτήτων για την απασχόληση και τις προοπτικές ανάπτυξης της Ευρώπης, και η αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος στο υψηλότερο δυνατό πολιτικό επίπεδο. Για την διατήρηση της πολιτικής ώθησης η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους για την σε τακτική βάση υποβολή εκθέσεων όσον αφορά τη σημειούμενη πρόοδο. Οι εκθέσεις αυτές θα συμβάλλουν στις προετοιμασίες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και στις συζητήσεις χάραξης πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Η Επιτροπή θα προβεί επίσης σε ευρύτερο διάλογο με τα κράτη μέλη σχετικά με το βέλτιστο τρόπο αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά προγράμματα για την επίτευξη των στόχων του θεματολογίου. Τα βασικά εργαλεία είναι το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (ΤΑΜΕ), το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» και το «Erasmus+». Οι δυνατότητες της ΕΤΕπ και των άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών και προϊόντων -συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων- θα πρέπει επίσης να αξιοποιηθούν πλήρως για να τονωθούν οι επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Με την ευκαιρία της ενδιάμεσης αναθεώρησης του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020, η Επιτροπή θα εξετάσει πιθανές προσαρμογές που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων του θεματολογίου. Όσον αφορά το απώτερο μέλλον και μετά το 2020, η Επιτροπή θα προωθήσει συζήτηση σχετικά με τα διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία για την υποστήριξη δεξιοτήτων.

Η απλοποίηση των σημερινών δομών διακυβέρνησης θα ενθαρρύνει την πλέον συντονισμένη εφαρμογή ορισμένων από τις πρωτοβουλίες που προτείνονται στο εν λόγω

θεματολόγιο. Ένα πρώτο βήμα θα είναι ο εξορθολογισμός ορισμένων ομάδων εμπειρογνομόνων σε επίπεδο ΕΕ που σχετίζονται με δεξιότητες και προσόντα, με την επιφύλαξη των υφιστάμενων διατάξεων διακυβέρνησης που ισχύουν σήμερα για τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Περαιτέρω ενέργειες θα αναληφθούν βάσει αξιολόγησης των ήδη υφιστάμενων δομών διακυβέρνησης. Θα διασφαλιστεί ο συντονισμός και η συνοχή με το στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020)²³ και τις προσφάτως εγκεκριμένες προτεραιότητες πολιτικής του²⁴. Ομοίως, θα παροτρυνθεί ο συντονισμός μεταξύ των υποστηριζόμενων από την ΕΕ εθνικών κέντρων επαφής για το ΕΠΕΠ, το Europass και το Euroguidance, για την ενθάρρυνση της δημιουργίας μιας ενιαίας διεπαφής για πολλές ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη δεξιοτήτων έναντι των εθνικών φορέων και τη διευκόλυνση της πρόσβασης για τους χρήστες. Η απλούστευση αυτή θα επιδιωχθεί σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών να εγκρίνουν το εν λόγω θεματολόγιο και να συμμετάσχουν ενεργά στην εφαρμογή του, σε στενή συνεργασία με όλους τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Η Επιτροπή δεσμεύεται για την προώθηση της διαρκούς διαβούλευσης και διαλόγου σχετικά με το θεματολόγιο δεξιοτήτων με ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων και το ευρύ κοινό.

²³ Στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020): ΕΕ 2009/С 119/2

²⁴ Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης: ΕΕ 2015/С 417/04

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ		ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
Βελτίωση της ποιότητας και της συνάφειας της ανάπτυξης δεξιοτήτων		
Ενίσχυση των βάσεων: βασικές δεξιότητες	Πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την θέσπιση εγγύησης προσόντων (βλ. έγγρ. αναφ. COM(2016) 382)	Ιούνιος 2016
Βελτίωση της ανθεκτικότητας: Βασικές ικανότητες και περισσότερο πολύπλοκες δεξιότητες υψηλού επιπέδου	Πρόταση της Επιτροπής για την αναθεώρηση των βασικών ικανοτήτων για τη δια βίου μάθηση με ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας, καθώς και των συνοδευτικών ευρωπαϊκών πλαισίων αναφοράς	4^ο τρίμηνο 2017
Καθιστώντας την ΕΕΚ πρώτη επιλογή	Προτάσεις της Επιτροπής που υποστηρίζουν τον εκσυγχρονισμό της ΕΕΚ, όπως η πιθανή αναθεώρηση του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EQAVET) και του ευρωπαϊκού συστήματος ακαδημαϊκών μονάδων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET)	2^ο τρίμηνο 2017
Διασύνδεση: έμφαση στις ψηφιακές δεξιότητες	Προώθηση του «Συνασπισμού για τις ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας»	Τέλος 2016
Μεγαλύτερη προβολή και συγκρισιμότητα δεξιοτήτων και προσόντων		
Βελτίωση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των επαγγελματικών προσόντων	Πρόταση της Επιτροπής για την αναθεώρηση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων (βλ. έγγρ. αναφ. COM(2016) 383)	Ιούνιος 2016
Έγκαιρη αναγνώριση των δεξιοτήτων και προσόντων των μεταναστών	Προώθηση του «εργαλείου κατάρτισης προφίλ δεξιοτήτων για υπηκόους τρίτων χωρών».	Ιούνιος 2016
Προώθηση των πληροφοριών δεξιοτήτων, της τεκμηρίωσης και των συνειδητών επιλογών σταδιοδρομίας		
Βελτίωση των πληροφοριών δεξιοτήτων και της πληροφόρησης για καλύτερες επιλογές	Πρόταση της Επιτροπής για την αναθεώρηση του πλαισίου Europass για την παροχή καλύτερων υπηρεσιών για τις δεξιότητες και τα επαγγελματικά προσόντα	3^ο τρίμηνο 2016

Βελτίωση των πληροφοριών δεξιοτήτων και της πληροφόρησης για καλύτερες επιλογές	Περαιτέρω ανάλυση και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την αντιμετώπιση της «διαρροής εγκεφάλων».	Τέλος 2016
Ενίσχυση των πληροφοριών δεξιοτήτων σε οικονομικούς τομείς	Έναρξη σχεδίου στρατηγικής για την τομεακή συνεργασία στον τομέα των δεξιοτήτων	Ιούνιος 2016
Καλύτερη κατανόηση των επιδόσεων των αποφοίτων	Πρόταση της Επιτροπής για μια πρωτοβουλία παρακολούθησης των αποφοίτων	2^ο τρίμηνο 2017